

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการใน โรงพยาบาลบางรัก
กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
ฉวีวรรณ คล้ายนาค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2544

ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก
กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ฉวีวรรณ คล้ายนาค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

ตุลาคม 2544

ก 15753

156694 ๑.๑

ฉวีวรรณ คล้ายนาถ. (2544). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการ
ในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง, อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
ที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร. กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงให้บริการทางเพศที่มา
รับบริการตรวจโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในโรงพยาบาลบางรัก จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ใน
การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอย
พหุคูณ

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ตัวแปรภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทักษะชีวิตของ
หญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะ
ชีวิตด้านทักษะพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ตัวแปร แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ตัวแปร ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ และอายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต
ด้านจิตพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ตัวแปร ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ และ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการ
ทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ
5. ตัวแปร ภูมิฐานะ สถานภาพสมรส การศึกษา ระยะเวลาในการทำงานให้บริการทางเพศ
อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการ ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
6. ตัวแปร ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_{16}) ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการ
ทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
7. สมการที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ ได้อย่างมีนัยสำคัญที่
ระดับ .05 คือ

7.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 117.754 + 0.274X_{16}$$

7.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .143 X_{16}$$

**FACTORS AFFECTING LIFE SKILLS OF FEMALE SEX WORKERS ATTENDED
AT BANGRAK HOSPITAL IN BANGKOK**

**AN ABSTRACT
BY
CHAWEEWAN KLAINAK**

Presented in partial fulfillment of the requirements
For the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
October 2001

Chaweewan Klainak. (2001). *Factors Affecting Life Skills of Female Sex Workers Attended at Bangrak Hospital in Bangkok*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Psychology).
 Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:
 Assoc. Prof. Kamolrat Greethong, Mrs. Wilailuck Pongsopar.

The purposes of this research were studying factors affecting life skills of female sex workers attended at Bangrak Hospital in Bangkok. The samples were 200 female sex workers that attended at STDs clinic of Bangrak Hospital. The research instruments were the factors effecting on life skills questionnaires. The data were analyzed by Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The result were as follows:

1. There were significantly positive relationship between responsibility for family's burden and life skills of female sex workers at .05 level and significantly positive relationship between responsibility for family's burden and life skills of female sex workers in psychomotor domain at .01 level .

2. There were significantly positive relationship between motivation towards sex work vocational and life skills of female sex workers in psychomotor domain at .01 level.

3. There were significantly positive relationship between attitude towards commercial sex work and life skills of female sex workers in attitude domain at .05 level.

4. There were significantly negative relationship between attitude towards commercial sex work , motivation towards sex work vocational and life skills of female sex workers in cognitive domain at .01 level and at .05 level, respectively.

5. There were no significantly relationship among factors background, marital status, education, end aging of sex work duration, client's age and client's occupation with life skills of female sex workers.

6. The responsibility for family's burden(X_{16}) variable was significantly effected on life skills of female sex workers at .05 level.

7. The significantly predicted equation of life skills of female sex workers at .05 level were as follows :

7.1 In term of raw scores :

$$\hat{Y} = 117.754 + .274X_{16}$$

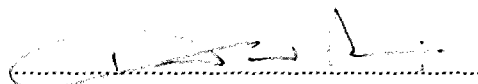
7.2 1 In term of standard scores :

$$Z = .143 X_{16}$$

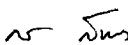
ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการใน โรงพยาบาลบางรัก
กรุงเทพมหานคร

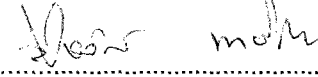
ของ
นางสาวฉวีวรรณ คล้ายนาค

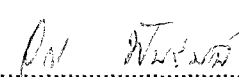
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

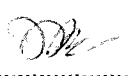
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 5.. เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2544

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง)

..... กรรมการ
(อาจารย์วไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด และคำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด พร้อมทั้งให้ความกรุณาช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วยความเมตตา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง มา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และให้ความกรุณาต่อผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการกองการโรค ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ นายแพทย์พยนต์ หาญผดุงกิจ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณหัวหน้าพยาบาลและเจ้าหน้าที่พยาบาลคลินิกสุขภาพหญิง ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณหญิงให้บริการทางเพศทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งถ้าขาดซึ่งความร่วมมือจากท่านทั้งหลายแล้ว งานวิจัยครั้งนี้ก็ไม่สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ที่สำคัญที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพยนต์และคุณแม่ถวิล คล้ายนาค อันเป็นที่เคารพรักยิ่ง ผู้ให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีความมานะพยายามจนประสบความสำเร็จในครั้งนี้ ทั้งยังเป็นผู้คอยสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษามาโดยตลอด และขอบคุณญาติพี่น้องทุกท่านที่เป็นกำลังใจมาโดยตลอด

สุดท้าย ขอให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน โดยผู้วิจัยขอระลึกถึงสิ่งดีๆ ที่ได้รับจากทุกท่านตลอดไป

ฉวีวรรณ คล้ายนาค

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต.....	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ.....	20
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ.....	34
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระความรับผิดชอบ.....	45
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ.....	49
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลบางรัก กองกามโรค.....	61
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	64
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	64
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	64
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
	สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	90
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	91
	อภิปรายผล.....	93
	ข้อเสนอแนะ.....	103
	บรรณานุกรม.....	105
	ภาคผนวก.....	114

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ประวัติย่อผู้วิจัย	135

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงองค์ประกอบของทักษะชีวิตและจุดประสงค์ของหลักสูตรการสอนทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันเอดส์.....	39
2	แสดงสถิติจำนวนหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการการตรวจสุขภาพ	63
3	แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของหญิงให้บริการทางเพศ.....	79
4	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร.....	81
5	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต.....	82
6	แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย	84
7	แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย	84
8	แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย	85
9	แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย.....	86
10	แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย	87
11	แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย	87
12	แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ.....	88
13	แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ.....	89
14	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ ให้บริการทางเพศ 130	130
15	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ (ด้านความคิด)..... 130	130
16	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ (ด้านความรู้สึก)..... 131	131
17	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ (ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม)..... 131	131
18	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการะความรับผิดชอบต่อครอบครัว	132
19	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย	132
20	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย	133
21	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย	133

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 องค์ประกอบของทักษะชีวิตในประเทศไทย.....	12
2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	14
3 รูปแบบของการจูงใจ.....	23
4 ลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์.....	26
5 แสดงแนวคิดตามทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบิร์ก.....	29
6 แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์และเฮิร์ชเบิร์ก.....	30
7 แสดงความสัมพันธ์ของเจตคติกับทักษะชีวิต.....	39

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน มีผลต่อค่านิยมและพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีมากขึ้นเรื่อยๆ ของวัยรุ่นทั้งชายและหญิงเป็นอย่างมาก ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ยังคงเป็นปัญหาใหญ่ทางด้านสาธารณสุขและมีผลกระทบต่อการเกิดปัญหาสังคมหลายประการ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้สร้างหลักสูตรการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์ สำหรับเยาวชน ซึ่งมีโครงสร้างหลักสูตร ดังแผนการสอนในแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ได้มาจากข้อมูลและการวิจัยด้านพฤติกรรมทางเพศของเด็กไทยโดยเฉพาะ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุเรื่องการสร้างทักษะชีวิตที่มุ่งการเสริมสร้างค่านิยมทางเพศ และมุ่งใจให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ (วิภาพรรณ ผลผลลา. 2541 : 7) การพัฒนาคนนับเป็นเป้าหมายสำคัญที่ถูกกำหนดไว้ การขยายโอกาสทางการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมาย จึงเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ซึ่งนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้บรรจุเรื่องการสร้างทักษะชีวิต ที่เหมาะสมให้แก่นักเรียน เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดี

ทักษะชีวิตที่ดี จะทำให้บุคคลสามารถจัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (WHO.1997 : 2) และช่วยสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อที่จะไปเผชิญปัญหารอบๆตัว ภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตต่อไป (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์และคณะ. 2538 : 2)

กลุ่มเสี่ยงที่สามารถแพร่โรคเอดส์ได้อย่างรวดเร็ว คือ กลุ่มหญิงให้บริการทางเพศ ถูกมองว่าเป็นสาเหตุอันเนื่องมาจากพฤติกรรมทางเพศ แม้ว่าจะเป็นอาชีพที่ไม่ถูกกฎหมาย และไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม แต่ก็ยังเป็นอาชีพที่หารายได้มากพอที่จะสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานบริการทางเพศได้พัฒนาไปหลากหลายรูปแบบ เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งมีอยู่ทั้งในเมืองและชนบท ปัญหาการให้บริการทางเพศ ที่แฝงอยู่ในสังคม ทำให้หญิงให้บริการทางเพศปรากฏขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ และเป็นการยากที่จะบอกจำนวนที่แท้จริงได้ (เขมิกา ยามะรัต และคณะ. 2542 : 1)

จากการรายงานของคณะกรรมการพัฒนาระบบการสำรวจ สถานบริการทางเพศและผู้ให้บริการทางเพศ(กองกามโรค. 2542:10) พบว่า ผู้ให้บริการทางเพศทั่วประเทศมี จำนวน 69,139 คน แบ่งเป็น หญิงให้บริการ จำนวน 66,001 คน ชายให้บริการ จำนวน 3,138 คน ในขณะที่จำนวนหญิงให้บริการทางเพศ ในกรุงเทพมหานครมี จำนวน 27,497 คน คิดเป็นร้อยละ 39.77% ของทั่วประเทศ สำหรับสถานบริการทางเพศทั่วประเทศ พบว่ามีจำนวน 8,431 แห่ง ในจำนวนนี้ตั้งอยู่ในส่วนอื่นๆของ ประเทศ(ภาคกลางไม่รวมกรุงเทพฯ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้) มีจำนวน 7,079 แห่ง และในเขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวนถึง 1,352 แห่ง ส่วนเขตที่มีหญิงให้บริการทางเพศสูงสุด

และมีแหล่งสถานบริการทางเพศสูงสุด ได้แก่ เขตบางรัก ซึ่งเป็นที่ตั้งของกองกามโรคและย่านธุรกิจค้าบริการคือพัฒนาพงษ์ มีจำนวนสถานบริการทางเพศสูงถึง 245 แห่ง และมีหญิงให้บริการทางเพศจำนวน 5,116 คน หญิงให้บริการทางเพศเหล่านี้ทำงานอยู่ในสถานบริการประเภทต่างๆ หลากหลาย นับตั้งแต่ ร้านอาหาร/สวนอาหาร คาราโอเกะ คาเฟ่ สานัก ค็อกเทลเลานจ์ นวดแผนโบราณ อาบอบนวด บาร์เบียร์ บาร์อ็อกโก บาร์เกย์ โรงแรม ช่าง สถานโรงน้ำชา คอลล์เฮาส์ คอฟฟี่ช็อป ในทึบคลัม และแหล่งเริงรมย์ประเภทอื่นๆ หญิงให้บริการทางเพศเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่ไม่ได้รับความสนใจในสวัสดิภาพและความเป็นอยู่จากหน่วยงานของรัฐและเอกชนเท่าใดนัก เนื่องจากเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ต้องปิดบังซ่อนเร้น จึงกลายเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมาย

เนื่องจากผู้วิจัย ปฏิบัติงานที่ กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะของผู้ให้บริการการปรึกษาปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ แก่กลุ่มหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการตรวจโรคเอดส์ ที่คลินิกนิรนามเป็นเวลานานกว่า 3 ปี พบว่า หญิงให้บริการทางเพศเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคม ขาดโอกาสในการศึกษา มีปัญหาในการทำงาน ปัญหาทางด้านจิตสังคม และเป็นผู้ที่สังคมไม่ยอมรับจึงทำให้หญิงกลุ่มนี้จำเป็นต้องปกปิดเรื่องราวการทำงานของตนเองไว้ ผู้วิจัยสนใจความสามารถในการจัดการกับปัญหา ปัญหาความต้องการและสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตหญิงให้บริการทางเพศ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจปัญหาของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการตรวจสุขภาพ เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 19 - 23 กรกฎาคม 2542 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 43 ราย ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ คำถามข้อแรก ถามว่า ในปัจจุบันท่านมีปัญหาอะไรบ้าง พบว่า ปัญหาของหญิงบริการส่วนใหญ่ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 49 มีปัญหาครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ขาดผู้นำครอบครัว ต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย รองลงมา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 26 มีปัญหาการทำงาน ได้แก่ งานที่ทำไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม สังคมรังเกียจ แยกไม่ใส่ถุงยาง กลัวติดโรคเพราะถุงยางแตก ลำดับต่อมา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16 มีปัญหาสุขภาพ ได้แก่ ร่างกายทรุดโทรม อ่อนเพลีย ติดโรคและจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9 มีปัญหาสุขภาพจิต ได้แก่ ซึมเศร้า กังวลใจ ไม่มีอนาคต คำถามข้อที่ 2 ถามว่า เมื่อท่านมีปัญหาท่านทำอย่างไร พบว่า หญิงบริการส่วนใหญ่ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 33 ไม่รู้จะทำอย่างไร ได้แก่ เฉยๆ อยู่คนเดียวเงียบๆ แยกตัวไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร เก็บไว้ในใจ ร้องไห้ ปกปิดไม่ให้ใครรู้ รองลงมา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23 ยอมรับสภาพที่เกิดขึ้น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ค่อยคิดหาวิธีแก้ไข ได้แก่ ใช้เหตุผล ความอดทนในการแก้ปัญหา ค่อยๆ หาทางแก้ไข อาจปรึกษากับพ่อแม่ แพทย์และเพื่อน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 19 หันไปหาเพื่อนที่นอกจากบ้าน ไม่นอนกับแขก ไม่รับแขกที่ไม่ใช่ถุงยางอนามัย และจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4 พบว่า มาตรวจรักษาเมื่อติดโรค คำถามข้อที่ 3 ถามว่า ท่านต้องการให้โรงพยาบาลบางรักช่วยเหลือท่านอย่างไรบ้าง พบว่า จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ต้องการให้โรงพยาบาลบางรักช่วยตรวจรักษาโรค เห็นใจให้ความรัก ให้กำลังใจ และคำแนะนำ โดยเก็บเป็นความลับ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ตอบว่าไม่รู้ ไม่ทราบเพราะเท่าที่มีติดอยู่แล้ว และจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9 ต้องการให้ช่วยหาอาชีพ หาเงินให้ทำและเงินทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ค่าขาย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น น่าจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ ทักษะชีวิต ดังที่กระทรวงสาธารณสุข. (2539 : 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลของสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม และปัญหาสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สำรวจปัญหาอีกครั้งด้วยแบบสอบถามปลายปิดเรื่องทักษะชีวิต โดยแจกแบบสอบถามเรื่องทักษะชีวิตจำนวน 21 ข้อ ในระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นหญิงให้บริการทางเพศจำนวน 40 ราย ผลการสำรวจเกี่ยวกับทักษะชีวิตพบว่า หญิงให้บริการทางเพศส่วนใหญ่ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 80 มีทักษะชีวิตที่ดี คือ มีเจตคติที่ดีต่อการป้องกันเอดส์ และมีทักษะด้านการปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์และมีหญิงให้บริการทางเพศ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ที่มีทักษะชีวิตไม่ดี คือ มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการป้องกันเอดส์และขาดทักษะในการปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์

เนื่องจากคำว่าทักษะ (Skill) เป็นความชำนาญในเรื่องหนึ่งๆ ซึ่งบุคคลสามารถสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการอาชีพ การกีฬา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การอ่านการสอน การจัดการ ทักษะทางคณิตศาสตร์ ทักษะทางภาษา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น ทักษะภายนอก ที่แสดงให้เห็นได้โดยตรงจากการกระทำและการปฏิบัติ (ประเสริฐ ดันสกุลและคณะ. 2538: 6) และมีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ เพราะจะทำให้ผู้มีทักษะสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ และมีโอกาสชีวิตที่ดีกว่าผู้ที่ไม่มีทักษะ ส่วนทักษะชีวิต (Life Skill) เป็นทักษะภายใน หมายถึง คุณลักษณะ หรือความสามารถเชิงสังคมจิตวิทยา ที่ช่วยให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ทักษะในการตัดสินใจและคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะในการประมาณตนและควบคุมสถานการณ์ ทักษะในการสื่อสารต่อรอง ปฏิเสธและโน้มน้าวจิตใจ ทักษะในการปรับตัว เป็นต้น ซึ่งประเสริฐ ดันสกุล และคณะ. (2538 : 13) กล่าวว่า ทักษะชีวิตที่เป็นแกนสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ วังคิริมยศานต์ และคณะ. (2538 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะชีวิตที่มีต่อเยาวชนว่า เยาวชนของเราอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ขณะเดียวกันก็มีปัญหาของสถาบันครอบครัวในการพัฒนาเยาวชน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนส่วนใหญ่ เพื่อที่จะไปเผชิญปัญหารอบตัว และภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตของเยาวชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก (WHO. 1997 : 2) ที่กล่าวว่า การมีทักษะชีวิตที่ไม่ดี จะทำให้บุคคลขาดความสามารถในการปรับตัว มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และไม่สามารถจัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายที่เกิดขึ้นกับชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน โดยเฉพาะหญิงให้บริการทางเพศ ซึ่งพบว่า เป็นกลุ่มที่ถูกกระทำจากสังคมในเกือบทุกด้าน และมีความพึงพอใจในชีวิต อึดทนทน ทัศนคติ สุขภาพการทำงาน ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ อยู่ในระดับที่ไม่ดีนัก (อัญชลี ตรีตระกูล. 2540 : 91) จึงควรได้รับความสนใจในเรื่องทักษะชีวิต เพราะทักษะชีวิต นั้น ไม่ใช่อารมณ์ ความรู้สึก หรือความเห็น ความเชื่อ แต่เป็นองค์ความสามารถทางสติปัญญา ที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นความสามารถที่

อาจพัฒนาขึ้นได้ ด้วยการฝึกและการกระทำซ้ำๆ จนเกิดความเคยชินชำนาญ เป็นลักษณะนิสัย ในด้านการหล่อหลอมพฤติกรรมนั้น (ประเสริฐ ตันสกุลและคณะ. 2538 : 6)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร เพราะเหตุที่ทักษะชีวิตของกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นโดยเฉพาะในด้านครอบครัว และด้านสังคม ผลการศึกษาที่ได้จักนำไปเป็นแนวทางในการช่วยเหลือและส่งเสริมทักษะชีวิตในของกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศให้ดีขึ้นต่อไป

✓ ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคม กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคม ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

ความสำคัญของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพหญิงให้บริการทางเพศ นำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนนโยบายเพื่อหาทางปรับปรุงให้หญิงให้บริการทางเพศมีทักษะชีวิตที่ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษานี้ เป็นหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการตรวจโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่คลินิกสุขภาพหญิง โรงพยาบาลบางรัก ปี พ.ศ. 2544 จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการตรวจโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่คลินิกสุขภาพหญิง โรงพยาบาลบางรัก ปี พ.ศ. 2544 จำนวน 200 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

1.1.1 อายุ

- 1.1.2 ภูมิสำเนาเดิม
- 1.1.3 สถานภาพสมรส
- 1.1.4 ระดับการศึกษา
- 1.1.5 ระยะเวลาในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ
- 1.1.6 แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ
- 1.1.7 ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ
- 1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- 1.3 ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่
 - 1.3.1 อาชีพของผู้ให้บริการ
 - 1.3.2 อายุของผู้ให้บริการ
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ หมายถึง ความสามารถของหญิงให้บริการทางเพศ ในการจัดการกับปัญหาอุปสรรค โดยใช้ทักษะภายในตนเองใน 3 ด้าน คือ

1.1 ด้านพุทธิพิสัย หมายถึง การที่หญิงให้บริการทางเพศ ใช้วิธีการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ แยกแยะปัญหา ที่เกิดขึ้นก่อน ระหว่าง และหลังจาก การเลือกทางดำเนินชีวิตให้บริการทางเพศ ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1.1 การคิดวางแผนด้านสุขภาพ พิจารณาหาทางเลือกที่เหมาะสมแก่สุขภาพของตนเองอย่างมีเหตุผล ในการเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพ หรือการใช้ยา รักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตและมีการปรับตัวได้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยใช้กลไกการป้องกันตนเอง เพื่อการมีสุขภาพที่ปลอดภัย

1.1.2 การคิดวางแผนด้านชีวิตส่วนตัว ด้านการทำงาน และการดำเนินชีวิต เมื่อหยุดทำอาชีพนี้ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายในชีวิต และปรับตัวได้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยใช้กลไกการป้องกันตนเอง เพื่อความอยู่รอดจาก สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวล

1.2 ด้านจิตพิสัย หมายถึง การที่หญิงให้บริการทางเพศ มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1.2.1 หญิงให้บริการทางเพศ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ไม่เป็นที่รังเกียจของสังคมและครอบครัว เข้าใจความต้องการ ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ มีแนวโน้มที่จะทำดีต่อผู้อื่นและสังคม

1.2.2 หญิงให้บริการทางเพศ รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า คิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคม ไม่มีน้ำใจต่อผู้อื่น ไม่รู้จักการให้และการรับ มีแนวโน้มที่จะทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่นและสังคม ด้วยการเข้าสู่การให้บริการทางเพศ และแพร่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1.3 ด้านทักษะพิสัย หมายถึง พฤติกรรมของหญิงให้บริการทางเพศ ที่ใช้ทักษะในการ
ต่อรอง การปฏิเสธ การสื่อสาร เพื่อลดภาวะตึงเครียดในการทำงาน และไม่ให้ตนเองเสี่ยงต่อการติด
เอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต หมายถึง สิ่งที่ทำให้หญิงให้บริการทางเพศมีความสามารถในการจัดการกับปัญหารอบๆตัว ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่

2.1.1 อายุ หมายถึง จำนวนปีตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน

2.1.2 ภูมิลำเนาเดิม หมายถึง จังหวัดที่ตั้งของสถานที่อยู่อาศัยของหญิงให้บริการทางเพศก่อนที่จะเข้ามาประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด

2.1.3 สถานภาพสมรส หมายถึง ลักษณะการใช้ชีวิตแต่งงานอันสามีภรรยา ได้แก่

2.1.3.1 อยู่คนเดียว หมายถึง ลักษณะของหญิงให้บริการทางเพศที่โสด ไม่เคยมีสามีมาก่อนการเข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศ และหญิงให้บริการที่เคยผ่านการสมรสมาแล้ว ซึ่งในปัจจุบันได้แยกทางกับสามี หรือสามีเสียชีวิต ต่อมาใช้ชีวิตสมรสเพียงลำพังคนเดียว

2.1.3.2 อยู่กับคู่รัก หรืออยู่กับคู่นอน หมายถึง ลักษณะของหญิงให้บริการทางเพศ ที่ตกลงใจใช้ชีวิตคู่กัน ด้วยความพอใจ ไม่ว่าจะเป็นชายไทยหรือชายต่างชาติก็ตาม โดยไม่มีการจดทะเบียนสมรส และไม่มีการแต่งงาน

2.1.4 ระดับการศึกษา หมายถึง การได้ศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนจนสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นสูงสุด แบ่งออกเป็น

2.1.4.1 ไม่ได้เรียน - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1.4.2 มัธยมศึกษาตอนต้น - ตอนปลาย และ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ - ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

2.1.5 ระยะเวลาในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ หมายถึง จำนวนปีตั้งแต่เริ่มทำงานให้บริการทางเพศไม่ว่าจะเริ่มทำจากแหล่งใดก็ตาม หรือทำแล้วหยุดและได้กลับมาทำต่อ จนถึงปัจจุบัน

2.1.6 แรงจูงใจในการประกอบอาชีพ หมายถึง แรงหรือพลัง ที่ผลักดัน กระตุ้น หรือเร้าความรู้สึกให้บุคคลมีความสนใจ ตัดสินใจเข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยเต็มใจหรือไม่เต็มใจในการประกอบกิจกรรมทางเพศก็ตาม ทั้งนี้เพื่อหารายได้เลี้ยงชีพด้วยตัวเอง เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนคาดหวังไว้

2.1.7 ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อการทำงานให้บริการทางเพศ ในด้านความสำคัญ การเห็นคุณค่า และประโยชน์ที่จะได้รับการให้บริการทางเพศ มีลักษณะดังนี้

2.1.7.1 ด้านความคิด ได้แก่ คิดว่าการให้บริการทางเพศ เปรียบเหมือนการอยู่กับสามี เมื่อแยกกับสามีคิดว่าตนเองหมดคุณค่า คิดว่าเป็นการสนองความต้องการทางเพศของตน และเป็นการช่วยเหลือสังคม และคิดว่าการให้บริการทางเพศเป็นการทดแทนบุญคุณของพ่อแม่ ช่วยให้

ครอบครัวเกิดความสุขสบายมากขึ้น มีความคิดว่าการให้บริการทางเพศเป็นอาชีพอิสระ และสุจริต อย่างหนึ่ง ที่สามารถสร้างรายได้สูง ไม่ต้องลงทุน เห็นผลตอบแทนที่ได้รับเป็นสำคัญ

2.1.7.2 ด้านความรู้สึก ได้แก่ ชอบ รักสนุก พอใจ การมีเพศสัมพันธ์ ต้องการ สิ่งตอบแทนหลังการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการเที่ยวเตร่ และสนองความพอใจของตนเอง

2.1.7.3 ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม ได้แก่ ชอบเที่ยวกลางคืนมากกว่า การเรียน การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่อยังอายุน้อย และประกอบอาชีพให้บริการทางเพศด้วยความ พอใจ

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

2.2.1 ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง สิ่งที่ทำให้หญิงให้บริการทางเพศ ต้องอุปการะช่วยเหลือในด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายต่างๆ ของบุคคลในครอบครัวทั้งของตนเองและญาติ พี่น้อง

2.3 ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่

2.3.1 อาชีพของผู้ให้บริการ หมายถึง การที่หญิงให้บริการทางเพศ คาดคะเน ประเภทของกลุ่มผู้ชายที่เข้ามาซื้อบริการทางเพศจากตน ว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพใด ซึ่งในการวิจัย ครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.3.1.1 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

2.3.1.2 นักธุรกิจ / ค้าขาย

2.3.1.3 ข้าราชการ

2.3.2 อายุของผู้ให้บริการ หมายถึง การที่หญิงให้บริการทางเพศ คาดคะเนอายุของผู้มาใช้บริการทางเพศ ว่าส่วนใหญ่มีอายุจัดอยู่ในช่วงใด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.3.2.1 อายุต่ำกว่า 30 ปี

2.3.2.2 อายุ 31 ปีขึ้นไป

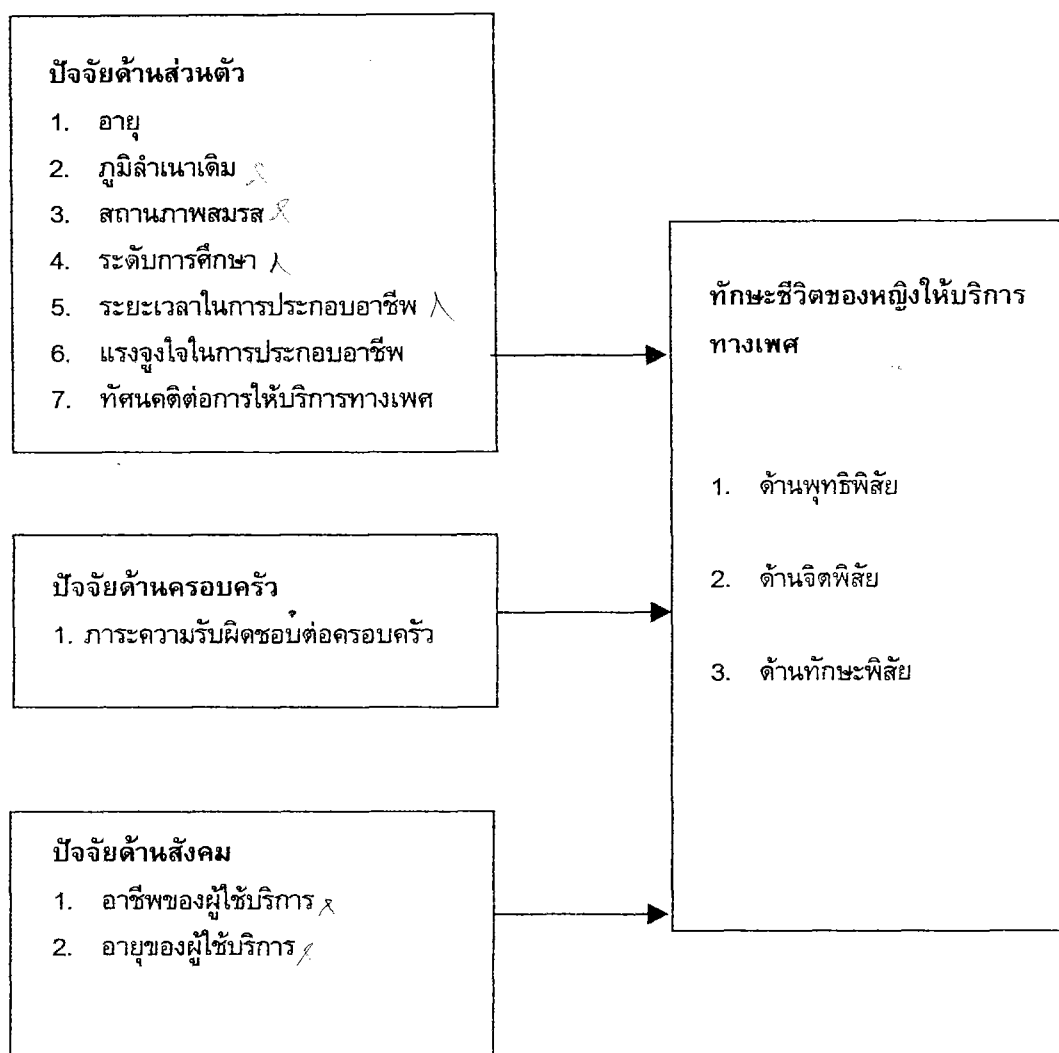
3. หญิงให้บริการทางเพศ หมายถึง หญิงที่ทำงานขายบริการทางเพศอยู่ในสถานบริการทางเพศโดยเป็นสมาชิกประจำของสถานบริการประเภทต่างๆ ได้แก่ ร้านอาหาร / สวนอาหาร คาราโอเกะ คาเฟ่ สำนัก ค็อกเทลเลานจ์ นวดแผนโบราณ อาบอบนวด บาร์เบียร์ บาร์อ็อกโก โรงแรม ซ่อง สถานโรงน้ำชา คอฟฟี่ช็อป ไนท์คลับ แห่งใดแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร

4. โรงพยาบาลบางรัก หรือสถานกามโรคบางรัก เป็นหน่วยงานของทางราชการ สังกัดกองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกองกามโรค ตั้งอยู่ที่ถนนสาทรใต้ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร และเป็นสถานที่ซึ่งเปิดคลินิกสุขภาพหญิง สำหรับให้บริการตรวจรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แก่หญิงให้บริการทางเพศ โดยไม่คิดมูลค่า

✓ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

✓ สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคม มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคม ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระความรับผิดชอบ
 - 4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาระความรับผิดชอบ
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระความรับผิดชอบ
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ
 - 5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ
 - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลบางรัก กองกามโรค

1.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต(Life Skill)

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

1.1.1 ความหมายของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO.1997 : 2) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในการปรับตัวและการมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถจัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (ประภาเพ็ญ สุวรรณ และคณะ 2541 : 56)

ประเสริฐ ต้นสกุลและคณะ (2538 : 5) ให้ความหมายของทักษะชีวิต ไว้หลายความหมายดังนี้

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถและความชำนาญ ในการประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหา ทางพฤติกรรมและสังคม ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างถูกต้อง

ทักษะชีวิต หมายถึง คุณลักษณะหรือความสามารถเชิงสังคมจิตวิทยา (Psychosocial Compittence) เป็นทักษะภายในที่ช่วยให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถพื้นฐานที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ในการเลือกดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัย การถ่ายทอดประสบการณ์โดยการฝึกฝนอบรม

ยังยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์และคณะ (2538 : 1 - 20) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า หมายถึง ความสามารถของคนในการจัดการกับปัญหารอบตัว โดยอาศัยเจตคติและทักษะของบุคคล

จิตรา ทองเกิด. (2540 : 82) ได้สรุปความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถหรือสมรรถภาพที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล จากการฝึกฝนอบรมในเชิงความคิดและการกระทำจนเกิดความเคยชินที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้สามารถเผชิญและแก้ไขปัญหาได้อย่างฉลาด รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

กระทรวงสาธารณสุข และคณะ. (2541 : 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า ทักษะชีวิต เป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชาย-หญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพล สื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรมและปัญหาสังคม

โดยสรุป ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการฝึกอบรม จนสามารถปรับตัวและเลือกทางดำเนินชีวิตที่เหมาะสมในการเผชิญปัญหาต่างๆ ที่อยู่รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

ยังยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์และคณะ. (2538 : 1 - 20) มีแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะชีวิต ว่าประกอบด้วย ความรู้ เจตคติและทักษะ โดยมีเจตคติและทักษะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และจากองค์ประกอบของทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลกนั้นประเทศไทยได้นำมาพัฒนา เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม วัฒนธรรมไทย และเพื่อง่ายต่อการพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอน โดยมีวิธีการสอน 2 แบบ คือ การสอนเจตคติและการสอนทักษะ แทนที่จะเป็นวิธีการสอนทักษะชีวิต 10 ชนิด ดังเช่นขององค์การอนามัยโลก ดังนั้นการสอนทักษะชีวิตตามแนวคิดนี้ สรุปได้ดังนี้ (ดังภาพประกอบ 1)

เจตคติ	คุณค่าในตนเอง - ความรับผิดชอบต่อสังคม ความตระหนักในตน - ความเห็นใจผู้อื่น	กระบวนการสอนเจตคติ
องค์ประกอบร่วม	ความคิดสร้างสรรค์ - ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์	
ทักษะ	การสื่อสาร - ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การตัดสินใจ - การแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์ - การจัดการกับความเครียด	กระบวนการสอนทักษะ

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของทักษะชีวิตในประเทศไทย

โดยธรรมชาติแล้วทักษะชีวิตจะมีความแตกต่างกันในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก(1997 : 2) ได้สรุปทักษะชีวิตที่เป็นแกนหลัก(Core Set of life skills) ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. การตัดสินใจ (Decision-making)
2. การแก้ปัญหา (Problem Solving)
3. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking)
4. ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking)
5. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication)
6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship skills)
7. การตระหนักรู้ในตน (self-awareness)
8. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy)
9. การจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotion)
- 10.การจัดการกับความเครียด (Coping with stress)

ต่อมาองค์การอนามัยโลกได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 องค์ประกอบจัดเป็น 5 คู่ และสามารถจัดแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ 3 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงสาธารณสุข. 2541 : 1)

1. ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิเคราะห์วิจารณ์
2. ด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน และความเห็นใจผู้อื่น
3. ด้านทักษะพิสัย มี 3 คู่ ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร
การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา
การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด

ในประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนโดยจัดความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นองค์ประกอบร่วม และเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ จัดความตระหนักรู้ในตน และความเห็นใจผู้อื่น เป็นด้านจิตพิสัย โดยเพิ่มเจตคติอีก 1 คู่ คือ ความภาคภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนที่เหลืออีก 3 คู่ เป็นด้าน ทักษะพิสัย (ดังภาพประกอบ 1) ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทยที่อยู่ในช่วงเปลี่ยน ผ่านและสับสนใจ ด้านเจตคติและค่านิยม เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาวิธีการสอนของครู

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ที่เป็นองค์ประกอบร่วม (ดังภาพประกอบ 2) ได้แก่

1. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) หมายถึง ความสามารถที่จะคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว

2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 คู่ คือ คู่ที่ 1 ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน และความเห็นในผู้อื่น คู่ที่ 2 ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

1. ความตระหนักรู้ในตน (Self awareness) หมายถึง ความสามารถในการค้นหา และเข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเองและความแตกต่างจากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น และสุขภาพ

2. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและเห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างกับเรา ไม่ว่าจะในด้านเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่นและสุขภาพ

3. ความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ รู้จักให้อภัย รับ ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ ของตน เช่น ความสามารถด้านสังคมดนตรี กีฬา ศิลปะ ฯลฯ โดยมีได้ มุ่งสนใจอยู่แต่ในเรื่องรูปร่างหน้าตา เสน่ห์ หรือความสามารถทางเพศ การเรียนเก่ง เท่านั้น

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนรับผิดชอบต่อความเจริญหรือเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความภูมิใจในตน เพราะหากคนเรามีความภูมิใจในตน คนเหล่านี้ก็มีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคม

องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย หรือ ทักษะ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 คู่ คือ

คู่ที่ 1 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร

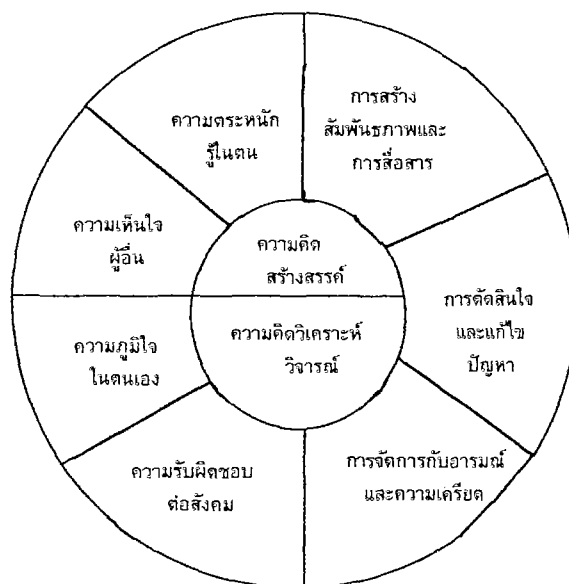
คู่ที่ 2 ทักษะการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา

คู่ที่ 3 ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด

คู่ที่ 1 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร (Interpersonal relationship and Communication skill) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนและความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย ไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการ ความชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพ ฯลฯ

คู่ที่ 2 ทักษะการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา (Decision making and Problem solving skill) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม และลงมือแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

คู่ที่ 3 ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และความเครียด (Coping with Emotion and Stress skill) หมายถึง ความสามารถในการประเมินอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม และเป็นความสามารถที่จะรู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้วิธีการควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย และหลีกเลี่ยงสาเหตุ พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

จากภาพประกอบ 2 ส่วนที่เป็นแกนกลางจะเป็นองค์ประกอบด้านพุทธิพิสัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบรวมของทักษะชีวิตอื่นๆ ทั้งหมด ส่วนในวงกลมรอบนอกจะเป็นด้านจิตพิสัย และทักษะพิสัย

1.1.3 ทักษะชีวิตกับทักษะการดำรงชีวิต

ประเสริฐ ตันสกุลและคณะ. (2538 : 6) กล่าวว่า ทักษะ(Skill) เป็นคำที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในวงการศึกษาและจิตวิทยา หมายถึง ความชัดเจนและชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมนุษย์สามารถสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการอาชีพ การกีฬา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การอ่านการสอน การจัดการ ทักษะทางคณิตศาสตร์ ทักษะทางภาษา เป็นต้น เป็นทักษะภายนอกที่แสดงออกให้เห็นชัดเจนได้โดยตรงจากการกระทำ จากการปฏิบัติ

ทักษะดังกล่าวข้างต้นเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ที่จะทำให้ผู้มีทักษะเหล่านั้นมีชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้โดยมีโอกาสที่ดีกว่าผู้ที่ไม่มีทักษะดังกล่าว ทักษะประเภทนี้อาจเรียกว่า “ทักษะดำรงชีพ” ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Livelihood Skill For Living ซึ่งเป็นคนละอย่างกับทักษะชีวิต ที่เรียกว่า Life Skill

ส่วนทักษะชีวิต (Life Skill) หมายถึง คุณลักษณะ หรือความสามารถเชิงสังคมจิตวิทยา เป็นทักษะภายใน ที่ช่วยให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- ทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล
- ทักษะในการตัดสินใจและคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ทักษะในการประมาณคนและความคุมสถานการณ์
- ทักษะในการสื่อสารต่อรอง ปฏิเสธและโน้มน้าวจิตใจ
- ทักษะในการปรับตัว

1.1.4 ทักษะชีวิตที่เป็นแกนสำคัญ (ประเสริฐ ตันสกุลและคณะ. 2538 : 13)

ทักษะชีวิตที่เป็นแกนสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน อาทิเช่น การป้องกันเอดส์ จากการศึกษาในโครงการวิจัยนำร่องเรื่อง Need Assessment Program and Documentation of Life Skill Training and Education Experiences in Thailand มีดังต่อไปนี้

1. ทักษะในการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ที่ช่วยให้สามารถตระหนักในสถานการณ์เป็นปัญหาและระบุได้ว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง
2. ทักษะในการประเมินศักยภาพของตนเอง ในสถานการณ์เฉพาะหน้า
3. ทักษะในการคิดหาทางเลือกและการวิเคราะห์จัดลำดับ
4. ทักษะในการตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผลในการเลือกทางที่เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้นๆ
5. ทักษะในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความคิดและการตัดสินใจของตนเอง ให้คู่สื่อสารอีกฝ่ายหนึ่งได้ทราบ
6. ทักษะในการปฏิเสธการเจรจาต่อรองเพื่อรักษาน้ำใจ และผลประโยชน์อันชอบธรรมของตนเอง
7. ทักษะในการควบคุมอารมณ์ ความคิดเห็นและพฤติกรรม ภายใต้แรงกดดัน
8. ทักษะในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนเจตคติของตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

9. ทักษะในการใช้เหตุผลโน้มน้าวใจผู้อื่นให้คล้อยตาม และสนับสนุนแนวความคิด และการกระทำที่ถูกต้อง

หรืออาจแบ่งเป็น 3 กลุ่มทักษะที่ควรเน้นดังต่อไปนี้ (ประเสริฐ ตันสกุลและคณะ. 2538 : 35 - 36)

1. กลุ่มทักษะเชิงวิเคราะห์หาเหตุผล (Reasoning Skill) ซึ่งประกอบด้วยทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นทักษะประธาน มีทักษะประกอบคือ ทักษะการคิดค้นหาทางเลือกอื่น (Creative Thinking) การชักนำหนักและการวิเคราะห์จัดลำดับทางเลือก เป็นต้น

2. กลุ่มทักษะการตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ดีที่สุด (Decision Making) ซึ่งประกอบด้วยทักษะในการประมาณตนหรือทักษะการประเมินศักยภาพของตนเอง (Self Awareness) เป็นทักษะประธาน และมีทักษะประกอบคือ ทักษะการควบคุมอารมณ์และสถานการณ์กดดัน ทักษะการสื่อสารเพื่อปฏิเสธและต่อรองเพื่อรักษาหัวใจและผลประโยชน์ของตนเอง

3. กลุ่มทักษะเพื่อการสังคมและการปรับตัว (Social Adjustment Skill) ประกอบด้วยทักษะในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนค่านิยม (Development Skill) เป็นทักษะประธาน มีทักษะประกอบคือ ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) และทักษะการใช้เหตุผลโน้มน้าวใจผู้อื่น (Relation Skill) เป็นทักษะประกอบ

1.1.5 ความสำคัญของทักษะชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539 : 176 - 179) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะชีวิตไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันเอดส์ ในปี พ.ศ.2540 - 2544 มีสาระสำคัญที่กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต สรุปได้ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคน ครอบครัวและชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์

วัตถุประสงค์

1. เยาวชนสามารถป้องกันตนเองและครอบครัว
2. ครู ตระหนัก สามารถเชื่อมโยงกับปัญหาอื่นๆ
3. สิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน
4. ระบบบริหารจัดการ สร้างระบบการส่งเสริมการป้องกัน
5. กลุ่มชุมชน มีส่วนร่วมสนับสนุน
6. ชุมชน ตระหนักในความผูกพัน และการอบรมเลี้ยงดู

มาตรการ

1. การพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะชีวิต
2. รณรงค์ให้รู้จักป้องกันตน และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง
3. สร้างค่านิยมที่ถูกต้อง การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการมีกิจกรรมกลุ่ม
4. รณรงค์ให้รู้จักคุณค่าของขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ และเน้นบทบาทผู้นำศาสนา

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมในสังคม ให้เอื้อต่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเอดส์ และยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมจิตวิทยา ให้ผู้ติดเชื้อเอดส์และผู้ป่วยโรคเอดส์อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

วัตถุประสงค์

1. ให้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถยอมรับแนวทางชีวิตผู้ติดเชื้อ
2. ให้รู้จักแหล่งให้คำปรึกษา และความช่วยเหลือต่างๆ
3. ให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ อยู่ในสังคมได้อย่างปกติ

มาตรการ

1. พัฒนาศถานที่พักผ่อน ศูนย์เยาวชน ศูนย์เด็ก
2. จำกัดรูปแบบโฆษณา สถานเริงรมย์ แทรกคำเตือน
3. จัดระบบการบริหารจัดการ ทรัพยากรให้ชัดเจน
4. พัฒนากลไกการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
5. ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนให้มีการบูรณาการ
6. ศึกษาวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับเพศศึกษา
7. ขจัดความเชื่อที่ผิดๆ และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง
8. ให้สถานศึกษาเป็นแหล่งให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเอดส์
9. ฝึกอบรมบุคลากร ให้พร้อมช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบ

✓ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์และคณะ. (2538 : 2) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการสอนทักษะชีวิตแก่เยาวชน ว่าเยาวชนของเราอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ขณะเดียวกันก็มีปัญหาของสถาบันครอบครัวในการพัฒนาเยาวชน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนส่วนใหญ่ เพื่อที่จะไปเผชิญปัญหารอบตัว และภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตของเยาวชนต่อไป

ประเสริฐ ดันสกุลและคณะ. (2538 : 9) กล่าวว่า จากมุมมองของนักพฤติกรรมศาสตร์ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่คนหนุ่มสาว จะให้ความสำคัญกับเพื่อนสูงสุด จนอาจกล่าวได้ว่า เป็นวัยที่ติดเพื่อนก็ได้ พฤติกรรมเบี่ยงเบนและพฤติกรรมเสี่ยงทั้งหลายของกลุ่มวัยรุ่น มักจะเป็นพฤติกรรมที่กระทำตามการตัดสินใจของผู้นำกลุ่ม หรือตามความคิดริเริ่มและจินตนาการของสมาชิกในกลุ่ม โดยที่สมาชิกวัยรุ่นในกลุ่มจะต้องเร่งรัดตัดสินใจฉับพลันเป็นการเฉพาะหน้า ภายใต้แรงกดดันของขบวนการกลุ่มเพื่อน (Peer Pressure) อีกด้วย

ในภาวะคับขันเช่นนี้ หากวัยรุ่นได้ฝึกทักษะในการประเมินศักยภาพของตนเองมาแล้วจนเกิดความเคยชินชำนาญ ก็จะสามารถประเมินศักยภาพของตนเองได้ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นว่าทางเลือกที่กลุ่มเสนอนั้นเหมาะสมกับตนเองหรือไม่ และยังจะช่วยให้สามารถคิดหาทางเลือกที่เหมาะสมกับตนเองได้ด้วย

ในกรณีเช่นนี้ ทักษะการสื่อสารเพื่อปฏิเสธคัดค้านเจรจาต่อรอง โดยเสนอทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า และทักษะในการหาเหตุผลโน้มน้าวให้มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของกลุ่ม จะเป็นทักษะชีวิต

ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงยับยั้งพฤติกรรมเสี่ยง และพฤติกรรมเบี่ยงเบนทั้งหลาย ที่เกิดจากความคิดริเริ่มที่ไม่สร้างสรรค์

นอกจากทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล และทักษะในการใช้เหตุผลพิจารณาตัดสินใจเลือกทางที่เหมาะสมกับตนเองแล้ว ทักษะชีวิตที่เกี่ยวกับการประมาณตน การรู้จักใช้การสื่อสารเพื่อรักษาจุดยืนของตนเอง โดยการปฏิเสธและเจรจาต่อรองอย่างละมุนละม่อม เพื่อรักษาน้ำใจและผลประโยชน์ของตนเอง และทักษะในการปรับเจตคติของตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ทันกับเหตุการณ์ นับว่ามีความสำคัญต่อเยาวชนเป็นอันมาก เป็นทักษะพื้นฐานที่จะช่วยทำหน้าที่เป็นภูมิคุ้มกันอย่างถาวรที่คอยเหนี่ยวรั้งเยาวชนออกจากพฤติกรรมเบี่ยงเบน และชักนำให้เยาวชนเลือกกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

ประเสริฐ ดันสกุลและคณะ. (2538:6) กล่าวว่า ทักษะชีวิต นั้น ไม่ใช่อารมณ์ ความรู้สึก หรือ ความเห็น ความเชื่อ แต่เป็นองค์ความสามารถทางสติปัญญา ที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นความสามารถที่อาจพัฒนาขึ้นได้ ด้วยการฝึกและการกระทำซ้ำๆ จนเกิดความเคยชินชำนาญ เป็นลักษณะนิสัย ในด้านการหล่อหลอมพฤติกรรมนั้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปถึงความสำคัญของทักษะชีวิตได้ว่า ทักษะชีวิตเป็นทักษะที่มีความจำเป็น เนื่องจากทักษะชีวิตเป็นทักษะภายใน เป็นความสามารถเชิงสังคมจิตวิทยา และเป็นความสามารถทางสติปัญญา ที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิตได้เริ่มมีความสำคัญขึ้นตามลำดับ ดังจะเห็นได้ในแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต ดังข้างต้น ทั้งนี้จากการดำเนินงานรณรงค์ป้องกันเอดส์ที่ผ่านมาโดยภาพรวม ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องเอดส์ดีขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยง

1.1.6 บุคคลที่สามารถถ่ายทอดทักษะชีวิตได้

ยังยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์และคณะ. (2538 : 8) กล่าวถึงบุคคลที่สามารถถ่ายทอดทักษะชีวิตได้นอกจากครูแล้ว เพื่อนยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้างทักษะชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่น ที่ผ่านมามีโปรแกรมสร้างทักษะชีวิตโดยเพื่อน 2 ลักษณะ คืออาศัยหลักการคล้อยตามเพื่อนสนิท ได้แก่ โครงการเพื่อนช่วย(เตือน)เพื่อน กับอาศัยหลักการคล้อยตามค่านิยมคนส่วนข้างมาก ได้แก่ การจัดชมรมที่ทำกิจกรรมสร้างค่านิยมทางบวก

การสร้างทักษะชีวิตทั้ง 2 วิธี จะต้องอาศัยการเลือกสรรบุคคลที่เหมาะสม และวิธีการฝึกอบรมที่มีคุณภาพจึงจะบรรลุผลได้ สื่อมวลชน โดย วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับเยาวชน ก็สามารถถ่ายทอดทักษะชีวิตได้ ทั้งที่เป็นสาระโดยตรงและโดยอ้อม โดยนำเสนอเป็น สารบันเทิง นิยาย ละคร เป็นต้น นอกจากนี้ ครอบครัวยังเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญ ในการสอนทักษะชีวิตจึงควรใช้ศักยภาพของครอบครัวผ่านทางกิจกรรมเพิ่มเติมให้เด็กกลับไปทำกับพ่อแม่ที่บ้าน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ทักษะชีวิตเกิดจากการฝึกฝนอบรม โดยผ่านการเรียนการสอนของครูโดยตรง และอาจมีการถ่ายทอดหรือฝึกฝนทักษะชีวิตในทางอ้อมได้จากกลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อม ซึ่งเยาวชนนั้นอาจรับ โดยผ่านสื่อต่างๆ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

บอทวินและคณะ (Botvin, et al. 1995 : 1106 - 1112) ได้ทำการศึกษาติดตามผลระยะยาวของการป้องกันการใช้สารเสพติด ในกลุ่มชนชั้นกลางผิวขาวในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนเรื่องของการป้องกันการเสพยาเสพติดในโรงเรียน การออกแบบการทดลอง โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 56 แห่ง ที่ได้รับโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย การติดตามการกระตุ้นเตือน การสอนทักษะชีวิตทั่วไป และทักษะการเผชิญปัญหาทางสังคมในการต่อต้านการใช้สารเสพติด โดยวิธีการฝึกปฏิบัติรวมกับการให้คำปรึกษาแนะนำตลอดทั้งปี ส่วนในกลุ่มควบคุมจะได้รับการฝึกจากวีดีโอเทป และไม่ให้คำปรึกษาแนะนำ หรือได้รับโปรแกรมการทดลอง และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์ ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้สารเสพติดและยาอื่นๆ ลดลงทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยสรุปให้เห็นว่า การจัดโปรแกรมการป้องกันใช้สารเสพติดตั้งแต่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีความสำคัญและความอดทนต่อการลดการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาโดยตรง ถ้ามีการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานระหว่างทักษะการเผชิญปัญหาและทักษะชีวิตทั่วไป และมีการกระตุ้นติดตามอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ปี

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

รัชนิ ฌ ระนอง. (2538 : 119 - 126) ได้ทำการศึกษาการประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากร เพื่อการดำเนินงานป้องกันเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น โดยมีการศึกษาผลกระทบด้านเจตคติและทักษะของนักเรียนในการป้องกันเอดส์ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ครูได้สอนเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์กับกลุ่มควบคุม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเพื่อป้องกันเอดส์ไม่แตกต่างกัน และภายหลังทดลอง จำคะแนนเฉลี่ยทักษะการสื่อสารเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

รัตนา ดอกแก้ว. (2539 : 134 - 147) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลของการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษาจังหวัดแพร่ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิต ศึกษาตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก และเน้นศึกษาเฉพาะทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธต่อรอง ทักษะการปรับเปลี่ยนเจตคติและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง โดยนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง 1 สัปดาห์ และ 4 สัปดาห์ กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธต่อรอง ทักษะการปรับเปลี่ยนเจตคติ และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม

วิภาพรรณ ผลผลา. (2541 : 91) ทำการวิจัยกึ่งทดลอง เรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 โดยใช้โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์ กับกลุ่มทดลองจำนวน 50 คน ภายหลังการทดลองใช้แบบสอบถามทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์ในการรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยเจตคติเพื่อการป้องกันเอดส์และทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง และกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ทักษะชีวิตสามารถฝึกฝนให้เกิดขึ้นได้ และทักษะชีวิตก็เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เป็นปัญหาสังคม ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์กับการป้องกัน และปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งสิ่งที่สำคัญ คือ การมีความสามารถที่จะเผชิญปัญหา โดยอาศัยทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธ ความตระหนักว่าปัญหาเหล่านั้นเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ

2.1.1 ความหมายของแรงจูงใจ

แซนฟอร์ด และไรท์แมน. (Sandford and Wrightman. 1970 : 189) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นความรู้สึกซึ่งไม่อาจหยุดนิ่งได้ เป็นพลังอะไรก็ตามที่ทำให้มนุษย์อยู่ภายใต้การชักจูงของบางสิ่งบาง และทำให้มนุษย์กระทำการกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งลงไป เพื่อลบล้างสภาพการขาดหรือเพื่อทดแทนพลังบางอย่าง

กูต. (Good. 1973 : 375) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งพยายามกระทำการให้อีกบุคคลหนึ่งหรือหลายๆ คนมีความเห็นคล้อยตามกับตน

สตีเยร์ และพอร์เตอร์. (Steers and Porter. 1979 : 5) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ 3 ประการ คือ แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่เป็นพลังกระตุ้นให้แต่ละบุคคลกระทำพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ชี้ทิศทางหรือแนวทางให้บุคคลกระทำพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายของแต่ละคน และเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนรักษาพฤติกรรมนั้นๆ ให้คงอยู่

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528 : 227) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง การกระตุ้น หรือ ล่อให้เกิดพฤติกรรมเรียนรู้ขึ้นด้วยสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง

กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530 : 123) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งกระตุ้นให้อิทธิพลกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง อย่างมีจุดหมายปลายทาง ซึ่งอาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกก็ได้

อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์ และนิมา แก้วศรีงาม. (2535 : 238) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สภาวะใดๆ ที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ส่วนการจูงใจเป็นการนำปัจจัยต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง พฤติกรรมการจูงใจเกิดขึ้นตลอดเวลาตราบเท่าที่มนุษย์มีความต้องการและแรงขับ

มาลินี จุฑะรพ. (2538 : 138) กล่าวว่า แรงจูงใจ คือ แรงที่มากระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความต้องการ หรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคลสามารถจะกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น และเกิดความสนใจเป็นพิเศษได้

จากความหมายของแรงจูงใจ ดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง แรงกระตุ้นหรือสภาวะทางอารมณ์ ที่ชักนำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2.1.2 ความสำคัญของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

สุชา จันท์แอม และสุรางค์ จันท์แอม. (2518 : 71 - 72) กล่าวว่า แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดพลังที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ อันจะทำให้เกิดการที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้แรงจูงใจยังทำให้บุคคลสามารถไปสู่จุดหมายปลายทางที่พวกเขาคาดหวังไว้

แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลอย่างหนึ่ง เพราะการทำงานใดก็ตาม ถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการ คือ ความสามารถ หรือทักษะในการทำงานของบุคคลและการจูงใจเพื่อโน้มน้าวบุคคลให้ใช้ความสามารถ หรือทักษะในการทำงาน (Vroom. 1970 : 10) แรงจูงใจเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน พฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความต้องการและแสดงการกระทำออกมา ตามปกติคนเรามีความสามารถในการทำงานทำสิ่งต่างๆ ได้หลายอย่าง หรือมีพฤติกรรมแตกต่างกัน แต่พฤติกรรมเหล่านี้ จะแสดงออกเพียงบางโอกาสเท่านั้นที่จะผลักดันเอาความสามารถของคนออกมาได้ คือ แรงจูงใจนั่นเอง แรงจูงใจจึงเป็นความเต็มใจที่จะใช้พลังความสามารถเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (อรุณ รัชธรรม. 2522 : 268) นอกจากนี้ เมอร์เรย์ (Murray. 1961 : 91) กล่าวว่า ความต้องการความสำเร็จเป็นความต้องการที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน เป็นความต้องการทางจิตของมนุษย์ที่จะเอาชนะอุปสรรค มุ่งกระทำสิ่งที่ยากให้สำเร็จเป็นความปรารถนา หรือ แนวโน้มที่จะกระทำสิ่งใดๆ ให้สำเร็จโดยเร็วที่สุด และเมื่อสามารถทำได้สำเร็จแล้วก็เกิดความสบายใจ และเป็นแรงจูงใจที่จะทำต่อไปอีก (ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์. 2523 : 2) บุคคลที่มีแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จสูงจะมีความทะเยอทะยาน มีการมุ่งแข่งขันและความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น (Lindgren. 1976 : 31 - 34)

2.1.3 ประโยชน์ของแรงจูงใจ

สุพัทธา สุภาพ. (2536 : 125 - 126) กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญอีกประการหนึ่งของหัวหน้างานที่จะต้องสร้างสรรค์และจัดให้มีขึ้นในองค์กรหรือทุกหน่วยงาน เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารองค์การ เพราะการจูงใจจะช่วยบำบัดความต้องการ ความจำเป็นและ

ความเดือดร้อนของบุคคลในองค์การได้ จะทำให้ขวัญในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานดีขึ้น มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน อาจแยกกล่าวถึงประโยชน์ของการจงใจในการบริหารงานได้ ดังนี้

1. เสริมสร้างกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่แต่ละบุคคลในองค์การและหมู่คณะเป็นการสร้างพลังร่วมกันของกลุ่ม
2. ส่งเสริมและเสริมสร้างสามัคคีธรรมในหมู่คณะ เป็นการสร้างพลังด้วยความสามัคคี
3. สร้างกำลังใจและทำที่ที่ดีในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงานในองค์การ
4. ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความจงรักภักดีต่อองค์การ
5. ช่วยทำให้การควบคุมดำเนินไปด้วยความราบรื่นอยู่ในกรอบแห่งระเบียบวินัยและมีศีลธรรมอันดีงาม ลดอุบัติเหตุและอันตรายในการปฏิบัติงาน
6. เกื้อหนุนและจงใจให้สมาชิกขององค์การ เกิดความคิดสร้างสรรค์ในกิจการต่างๆ
7. ทำให้เกิดศรัทธาและความเชื่อมั่นในองค์การที่ตนปฏิบัติงานอยู่ ทำให้เกิดความสุขกายสุขใจในการทำงาน เพราะร่างกายที่แข็งแรงจะมีอยู่คู่กับหัวใจที่เป็นสุขเท่านั้น
8. แรงจงใจก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การจงใจเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่อยู่เสมอ การใช้กำลังบีบบังคับ หรือการจงใจแบบนิเสธอาจทำให้ประสิทธิภาพของงานต่ำ

2.1.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ณัฐสินี หาญกิตติชัย. (2541 : 11) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลง ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้มาก มีผู้จำแนกประเภทของแรงจูงใจไว้หลายแบบ เช่น ถ้าแบ่งตามเหตุผลเบื้องหลังของการแสดงพฤติกรรมจะแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจภายใน หมายถึง การที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่ทำโดยความเต็มใจ โดยถือว่าการบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมนั้น เป็นรางวัลอยู่แล้วในตัว และแรงจูงใจภายนอก หมายถึง การกระทำกิจกรรมที่เกิดจากความมุ่งหวังผลจากสิ่งอื่นที่อยู่ นอกเหนือกิจกรรมนั้น ไม่ได้กระทำเพื่อความสำเร็จในสิ่งนั้นเลย (วารินทร์ สายโฮมเอื้อ และสุณีย์ ธีรดากร. 2522 : 66) นอกจากนี้การที่เกิดแรงจูงใจขึ้นในบุคคลจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

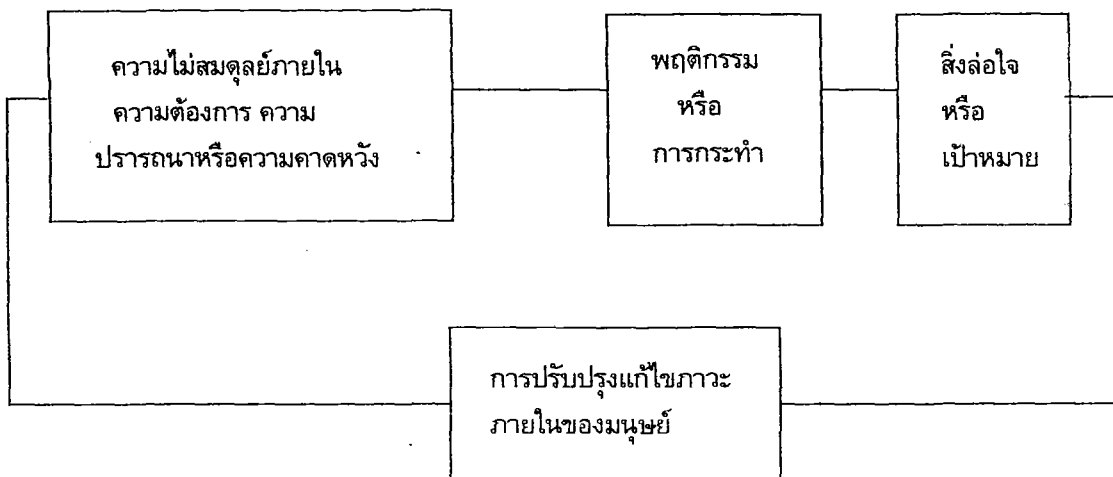
1. ความต้องการ(Need) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อร่างกายเกิดความไม่สมดุลย์ เช่น เมื่อร่างกายขาดน้ำ อาหาร ความต้องการทางเพศ หรือเมื่อไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนหรือหมู่คณะ
2. แรงขับหรือแรงกระตุ้น (Drive) เป็นพลังกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในร่างกายเพื่อรองรับความต้องการ เป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายซึ่งถือเป็นหัวใจของกระบวนการจูงใจ
3. เป้าหมาย (Goal) เป็นสิ่งที่มาสนองความต้องการและลดแรงขับลงอันเป็นจุดสิ้นสุดของกระบวนการจูงใจ (Luthans, 1980 : 150)

สเตียร์ และพอร์เตอร์. (Steere and Porter. 1979 : 6 - 7) ได้แสดงรูปแบบ(Model)ของการจูงใจ ว่าประกอบด้วยส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ

- 1) ความต้องการหรือความคาดหวัง
- 2) พฤติกรรม
- 3) เป้าหมาย

4) การป้อนกลับ

เมื่อมนุษย์เกิดภาวะไม่สมดุลย์ขึ้นภายในหรือมีความต้องการหรือความคาดหวังในสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะมีพฤติกรรมออกมาเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตนต้องการ แล้วก็จะหันไปกระทำพฤติกรรมอื่นๆ แทน หากสิ่งจูงใจที่ได้นั้นไม่เพียงพอกับความต้องการมนุษย์ก็จะทำพฤติกรรมนั้นๆ ใหม่จนกว่าจะเพียงพอหรือจนกว่าจะพอใจ โดยแสดงรูปแบบของการจูงใจดังกล่าวไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 3 แสดงรูปแบบของการจูงใจ

จึงอาจกล่าวได้ว่าการจูงใจมนุษย์นั้นต้องประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและประสาธสัมพันธ์กันเป็นขบวนการ คือ เมื่อมนุษย์มีความต้องการ(Need) ก็จะเกิดแรงกระตุ้น หรือ แรงขับ (Drive) ขึ้นในร่างกายและจะแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย(Goal) หรือ เพื่อให้ได้สิ่งล่อใจ(Incentive) หรือสิ่งจูงใจ(Motivator) ตามที่ต้องการ

สิ่งล่อใจหรือสิ่งจูงใจนับเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงผลักดันให้มนุษย์กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ชูครเดนและเชอร์แมน (Chruden and Shermen. 1968 : 306 – 309) ได้จำแนกสิ่งจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งจูงใจทางบวก ประกอบด้วย เงินทอง ความมั่นคงปลอดภัย การชมเชย การยอมรับนับถือ การแข่งขัน การได้รับรู้ผลงาน การมีส่วนร่วม สิ่งจูงใจทางบวกนี้เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคคล

2. สิ่งจูงใจทางลบ ได้แก่ การบังคับ การขู่เข็ญ และการลงโทษ ซึ่งสิ่งจูงใจทางลบนี้จะก่อให้เกิดความคับข้องใจในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

นอกจากสิ่งจูงใจดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารยังสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรในหน่วยงานได้ด้วยการบริหารงานด้วยความเที่ยงธรรม ส่งเสริมให้มีสภาพการทำงานที่ดี ให้ทุกคนมี

โอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ให้ความมั่นคงในชีวิตและความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน การยกย่องชมเชยผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่น เอาใจใส่ดูแลให้ความสนทนสนมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และต้องทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย (Negro. 1969 : 201)

ดังนั้น สิ่งจูงใจอันจะส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานจึงประกอบด้วย องค์ประกอบหลายประการ คือ

1. สิ่งจูงใจซึ่งเป็นวัตถุ ได้แก่ เงิน สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นการตอบแทน ชมเชย หรือเป็นรางวัลที่เขาได้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานมาแล้วเป็นอย่างดี
 2. สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคลซึ่งไม่ใช่วัตถุ จัดเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญในการช่วยเหลือ หรือส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานมากกว่ารางวัลที่เป็นวัตถุ เพราะสิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสนี้บุคคลจะได้รับแตกต่างจากคนอื่น เช่น เกียรติภูมิ ตำแหน่ง การให้สิทธิพิเศษ และการมีอำนาจ เป็นต้น
 3. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา หมายถึง สิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ได้แก่ สถานที่ทำงาน เครื่องมือ เครื่องใช้ในสำนักงาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอันอาจก่อให้เกิดความสุขทางกายในการทำงาน
 4. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ เป็นสิ่งจูงใจที่อยู่ระหว่างความมีอำนาจมากที่สุดกับความห่อเหี่ยวที่สุด ผลประโยชน์ทางอุดมคติ หมายถึง สมรรถภาพของหน่วยงานที่จะสนองความต้องการของบุคคลในด้านความภาคภูมิใจที่ได้แสดงฝีมือ ความรู้สึกเท่าเทียมกัน การได้มีโอกาสช่วยเหลือครอบครัวของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการได้แสดงความภักดีต่อหน่วยงาน
 5. ความตั้งใจในสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกับผู้ร่วมงานในหน่วยงาน ซึ่งถ้าความสัมพันธ์เป็นไปด้วยดี จะทำให้เกิดความผูกพันและความพอใจร่วมกับหน่วยงาน
 6. การปรับปรุงการทำงานให้เหมาะกับวิธีการและทัศนคติของบุคคล หมายถึง การปรับปรุงตำแหน่งงาน วิธีทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถของบุคคล ซึ่งแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน
 7. โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในงานอย่างกว้างขวาง หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรรู้สึกมีส่วนร่วมในงาน เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของหน่วยงาน มีความรู้สึกเท่าเทียมกันในหมู่ผู้ร่วมงาน และมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน
 8. สภาพการอยู่ร่วมกัน หมายถึง ความพอใจของบุคคลในด้านสังคม หรือ ความมั่นคงทางสังคม ซึ่งจะทำให้บุคคลรู้สึกมีหลักประกัน และมีความมั่นคงในการทำงาน เช่น การรวมตัวจัดตั้งสมาคมของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน (Barnard. 1974 : 142 – 148)
- พิกอร์ส และไมเออร์ส. (Pigors and Myers. 1984 : 116) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จไว้ว่า ต้องประกอบด้วย องค์ประกอบต่อไปนี้
1. ต้องได้รับคำตอบแทนที่เหมาะสมและอย่างเพียงพอ
 2. ลักษณะงานของงานที่ต้องมีความปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
 3. มีโอกาสได้ใช้ความสามารถและพัฒนาความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่
 4. มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงานและเป็นงานที่มีความมั่นคง
 5. มีความสามัคคีกลมเกลียวและมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี

6. ยึดหลักประชาธิปไตยในการทำงาน

7. มีการแบ่งเวลาทำงานและเวลาที่ใช้ชีวิตส่วนตัวอย่างสมดุลย์

8. มีความเข้าใจชีวิตการทำงานกับความสัมพันธ์กันในสังคมอย่างดี

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลจึงประกอบด้วยสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของบุคคล

2.1.5 ทฤษฎีแรงจูงใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจ เกี่ยวกับการต้องการของมนุษย์ ได้มีผู้รู้หลายท่าน ได้อธิบายไว้ ในงานวิจัยนี้ จะนำเสนอ 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow 's General Theory of Human Motivation)

ทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ มาสโลว์(Maslow. 1954 : 158) ได้ทำการแบ่งความต้องการของคนออกเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 Lower – Order Needs ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกายและเศรษฐกิจ

1.2 Higher – Order Needs ได้แก่ ความต้องการ มีหน้ามีตา และความเคารพนับถือจากผู้อื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการความสำเร็จด้วยตนเอง

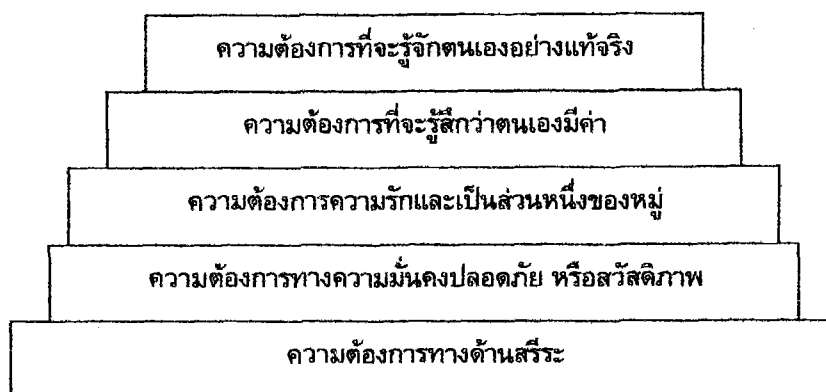
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจ มาสโลว์ ได้ทำการแยกแยะความต้องการของมนุษย์ออกเป็นลำดับขั้น โดยตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการไว้ 3 ประการ คือ

1. มนุษย์มีความต้องการ และเป็นความต้องการที่ไม่มีวันสิ้นสุด ขณะที่ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็เข้ามาแทนที่ ไม่มีวันสิ้นสุด

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมของบุคคลอีกต่อไป ความต้องการที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต้องเป็นความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง

3. ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง ในขณะที่ความต้องการลำดับขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการลำดับสูงขึ้นต่อไปก็จะตามมา แต่หากบุคคลรู้สึกว่าการต้องการในลำดับต่ำที่ได้รับการตอบสนองไปแล้วนั้นถูกกระทบกระเทือนก็จะกลับมาคิดถึงความต้องการในลำดับนั้นอีก

มาสโลว์. (Maslow. 1954 : 158) ได้แบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้ ดังแสดงในภาพประกอบที่ 4

ภาพประกอบ 4 ลำดับขั้นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

จากภาพประกอบ 4 อธิบายได้ว่า ความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ จะเรียงลำดับความสำคัญจากขั้นที่ 1 ไปถึงขั้นที่ 5 ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านสรีระ หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ และการพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้ เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระอยู่เสมอ จะขาดเสียมิได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาดจะกระตุ้นให้คนมีกิจกรรมหาหาหาที่จะสนองความต้องการ
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย หรือสวัสดิภาพ หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นอิสระจากความกลัว ขู่เข็ญ บังคับ จากผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง ความต้องการประเภทนี้เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งวัยชรา ความต้องการที่จะมีงานทำเป็นหลักแหล่งก็เป็นความต้องการเพื่อสวัสดิภาพของผู้ใหญ่อย่างหนึ่ง
3. ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะได้เป็นที่รักของคนอื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ ทราบว่าทุกคนยอมรับตนเองเป็นสมาชิก คนที่รู้สึกเหงาไม่มีเพื่อน มีชีวิตที่ไม่สมบูรณ์ เป็นผู้ที่มีความต้องการประเภทนี้ คนที่รู้สึกว่าคุณค่าเป็นที่รักและยอมรับของหมู่ จะเป็นผู้ที่สมปรารถนาในความต้องการประเภทนี้
4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า ความต้องการนี้ประกอบด้วย ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีความสามารถ ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่า ตนมีความสามารถและมีคุณค่า และมีเกียรติ ต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่มีความสมปรารถนาในความต้องการนี้จะเป็นผู้ที่

ความมั่นใจในตนเอง เป็นคนมีประโยชน์และมีค่า ตรงข้ามกับผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้ จะรู้สึกว่าตนไม่มีความสามารถและมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย

5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริง และพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน มาสโลว์อธิบายความต้องการที่เรียกว่า Self Actualization ว่าเป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน ประารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดในด้านความสามารถทำได้ ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ ความรู้สึกยอมรับตนเองทั้งส่วนดีส่วนเสียของตนสำคัญที่สุด ก็คือ การมีสติที่จะยอมรับว่าตนได้ใช้กลไกในการปรับตัว เพื่อเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ที่เป็นสิ่งท้าทาย น่าตื่นเต้น และมีความหมาย กระบวนการที่จะพัฒนา ตนเองตามศักยภาพของตนเป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบ ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตน เพราะมีน้อยคนที่ได้ถึงขั้น Self Actualization อย่างสมบูรณ์ ✓ ขบ

2. ทฤษฎีสองปัจจัย

เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ได้รับความสนใจและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย รู้จักกันในนามทฤษฎีการจูงใจ - คำจุน (The Motivation - Hygiene Theory) ของ เฮอริชเบิร์ก (จรัสสินี หาญกิตติชัย, 2541 : 17 ; อ้างอิงจาก พยอม วงศ์สารศรี, 2530 : 60)

เฮอริชเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 45 - 49) ได้สร้างทฤษฎีขึ้นจากการศึกษาถึงสาเหตุของความพอใจในงาน และความไม่พอใจในงานของวิศวกรและพนักงานบัญชีในโรงงานในเมืองฟิตสเบิร์ก จำนวน 200 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน พบว่าความต้องการทางด้านงานของบุคคลสามารถจำแนก ได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

กลุ่มแรก เฮอริชเบิร์ก เรียกว่า "ปัจจัยจูงใจ" (Motivator Factors) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในที่เกิดจากงานที่ทำ (Job Content) เช่น ความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ฯลฯ ปัจจัยจูงใจทำให้บุคคลเกิดความชื่นชอบ ยินดีในผลงานและความสามารถของตนเอง ถ้าตอบสนองปัจจัยเหล่านี้ ของผู้ปฏิบัติงานแล้วจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของงานได้ ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่

1. ความสำเร็จของงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จอย่างดี ความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ

2. การได้รับความยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับความยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน กลุ่มเพื่อนและบุคคลอื่นโดยทั่วไป ซึ่งการยอมรับนี้บางครั้งอาจจะแสดงออกในรูปของการยกย่องชมเชย

3. ลักษณะของงาน (Work Itself) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีและไม่ดีต่อลักษณะงานว่า งานนั้นเป็นงานที่จำเจ น่าเบื่อหน่าย ทำทลายความสามารถ ก่อให้เกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ หรือเป็นงานที่ยากหรือง่าย

4. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่

5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน (Advancement) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในสถานะหรือตำแหน่งของบุคลากรในองค์กร แต่ในกรณีที่บุคคลย้ายตำแหน่งจากแผนกหนึ่งไปยังอีกแผนกหนึ่งขององค์กรโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถานะ ถือเป็นเพียงการเพิ่มโอกาสให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น เรียกได้ว่าเป็นการเพิ่มความรับผิดชอบ แต่ไม่ใช่ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานอย่างแท้จริง

กลุ่มที่สอง เฮิร์ซเบิร์ก เรียกว่า “ปัจจัยคำจุน” (Hygiene Factor) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมภายนอกของงาน (Job Context) เป็นปัจจัยที่ลดความไม่พอใจในงานอันจะทำให้คนทำงานได้เป็นปกติในองค์กรเป็นเวลานาน ปัจจัยเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นสิ่งจูงใจให้คนทำงานมากขึ้น แต่มีส่วนช่วยให้การทำงานสุขสบายมากขึ้น ป้องกันมิให้คนผล่อออกจากงาน ถ้าปัจจัยนี้ไม่มีงาน หรือจัดไว้ไม่ดีจะทำให้ขวัญของคนทำงานไม่ดี (Herzberg, 1959 : 98) ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่

1. เงินเดือน (Salary) หมายถึง ความพึงพอใจในเงินเดือน ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อเงินเดือนที่เพิ่มขึ้น

2. โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth) นอกจากจะหมายถึงโอกาสที่บุคคลได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่งภายในหน่วยงาน หรือองค์กรแล้วยัง หมายถึง การที่บุคคลมีโอกาสนำพัฒนาทักษะ และได้รับสิ่งใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนทักษะที่ละเอียดต่อวิชาชีพของเขา

3. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Interpersonal Relation Supervisor) หมายถึง การพบปะสนทนา ความเป็นมิตร การเรียนรู้จากผู้บังคับบัญชา การช่วยเหลือเกื้อกูลจากผู้บังคับบัญชา ความซื่อสัตย์ ความเต็มใจรับฟังข้อเสนอแนะจากลูกน้อง ความเชื่อถือไว้วางใจลูกน้องของผู้บังคับบัญชา

4. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relation Peers) หมายถึง การพบปะสนทนา ความเป็นมิตร การเรียนรู้ในกลุ่ม และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

5. ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (Interpersonal Relation Subordinates) หมายถึง การพบปะสนทนา และปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน ที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

6. สถานะของอาชีพ (Status) หมายถึง องค์ประกอบของสถานะอาชีพ ที่ทำให้บุคคลรู้สึกต่องาน เช่น การมีรถประจำตำแหน่ง การมีอภิสิทธิ์ต่างๆ

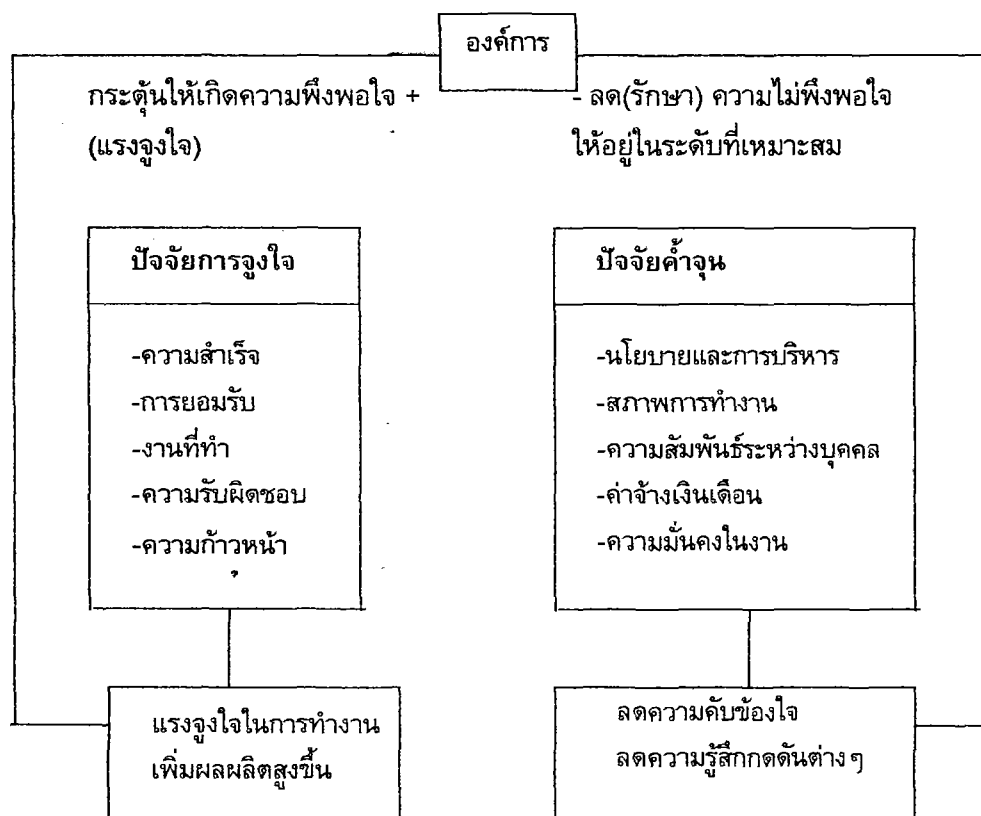
7. นโยบายและการบริหารงาน (Company Policy and Administration) หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์กร การให้อำนาจแก่บุคคลในการให้เขาดำเนินงานได้สำเร็จทั้งการติดต่อสื่อสารในองค์กร เช่น การที่บุคคลจะต้องทราบว่าเขาทำงานให้ใคร นั่นคือนโยบายขององค์กรจะต้องแน่ชัด เพื่อให้บุคคลดำเนินงานได้ถูกต้อง

8. สภาพการทำงาน (Working Condition) หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่จะอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น แสง เสียง อากาศ เครื่องมือ อุปกรณ์ และอื่นๆ

9. ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Factors in Personal Life) สถานการณ์หรือลักษณะบางประการของงานที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ทำให้บุคคลมีความรู้สึกอย่างไรอย่างหนึ่งต่องานของเขา เช่น ถ้าองค์กรต้องการให้บุคคลย้ายที่ทำงานใหม่ อาจจะไกลและทำให้ครอบครัวต้องลำบาก เป็นต้น

10. ความมั่นคงในงาน (Job Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในงาน ความมั่นคงขององค์กร

11. การปกครองบังคับบัญชา (Supervisor – Technical) หมายถึง ความรู้สึก ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน ตลอดจนความเต็มใจหรือไม่เต็มใจของผู้บังคับบัญชาในการให้คำแนะนำ หรือมอบหมายความรับผิดชอบต่างๆ ให้แก่ ลูกน้อง

ภาพประกอบ 5 แสดงแนวคิดตามทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg)

การเปรียบเทียบทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow) และ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg)

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์และทฤษฎีองค์ประกอบปัจจัยค้ำจุน-จูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก มีความสัมพันธ์และความคล้ายคลึงกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาสโลว์ เสนอว่าความต้องการขั้นสูงจะไม่เกิดขึ้น ตราบเท่าที่ความต้องการขั้นต้นยังไม่ได้รับการตอบสนอง เช่นเดียวกับที่ เฮิร์ซเบิร์ก สรุปว่า องค์ประกอบการจูงใจอาจไม่มีความหมายเลย ตราบเท่าที่องค์ประกอบค้ำจุนยังไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ หรือตอบสนองดีพอสมควร (ฉฐิสินี หาญกิตติชัย. 2541 : 18 ; อ้างอิงจาก วุฒิชัย จำนงค์. 2525. การจูงใจในองค์กรธุรกิจ. หน้า 10)

ทฤษฎีของมาสโลว์

ทฤษฎีของเฮิร์ชเบิร์ก

ความต้องการความสำเร็จ	ลักษณะงาน ความสำเร็จ	ปัจจัยจูงใจ
ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง	ความเจริญเติบโต ความก้าวหน้า การยกย่อง	
ความต้องการทางสังคม	สถานภาพความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การควบคุมบังคับบัญชา	
ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย	นโยบายและการบริหารงาน ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน	ปัจจัยค้ำจุน
ความต้องการทางร่างกาย	สภาพแวดล้อมของงาน เงินเดือน	

ภาพประกอบ 6 แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์และเฮิร์ชเบิร์ก

3. ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคเคลแลนด์ (The Needs to Achieve Theory)

แมคเคลแลนด์ (ทองหล่อ นาคหอม. 2535 : 22 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1961. *The Achieving Society*. p.121-126) เป็นนักจิตวิทยา ได้ทำการวิจัยในเรื่องความต้องการความสำเร็จ พบว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จสูงทั้งหลายแตกต่างกับบุคคลอื่นโดยทั่วไป โดยจะมีลักษณะดังนี้

1. มีความรับผิดชอบสูง แสวงหาโอกาสเพื่อที่จะได้มีโอกาสในการรับผิดชอบ แก้ไขปัญหาที่มีอยู่ พวกนี้จะมีความปรารถนาจะกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิมอยู่เสมอ
2. มีเป้าหมายระดับกลาง เพราะหากไม่ประสบความสำเร็จแล้วจะรู้สึกไม่สบายใจ ดังนั้นจึงไม่ตั้งเป้าหมายไว้สูงเกินไป เพื่อลดความเสี่ยงและให้ความเชื่อมั่นในความสำเร็จสูง
3. ต้องการได้รับข้อมูลกลับที่ทันการณเกี่ยวกับงานของตนว่าสำเร็จหรือล้มเหลว เพื่อการตัดสินใจของตนในงานครั้งต่อไป
4. ต้องทำงานร่วมกับผู้ที่มีความสามารถ เพื่อที่เขาจะได้พยายามปรับปรุงความสามารถของเขาให้ทัดเทียมกับผู้ที่มีความสามารถ ความรู้สึกเช่นนี้จะเป็แรงจูงใจให้เกิดความมานะที่จะประสบ

ความสำเร็จที่สูงต่อไป

นอกจากความต้องการความสำเร็จหรือสัมฤทธิ์ผลจะเป็นแรงจูงใจในการทำงานแล้ว ยังมีความต้องการอีก 2 อย่าง ที่มีส่วนทำให้เกิดแรงจูงใจ คือ ความต้องการความรัก ความเป็นพวกพ้องปรารถนาให้ผู้อื่นนิยมชมชอบและยอมรับนับถือผู้อื่นด้วย และความต้องการมีอำนาจบารมี ปรารถนาที่จะควบคุมบังคับหรือมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ต้องการที่จะทำให้ผู้อื่นมีความประพฤติหรือมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ ส่วนมากมักจะเป็นคนที่พูดเก่ง ชอบการโต้แย้ง ชอบมีการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และมีการแสดงการใช้อำนาจ ผู้บริหารที่ดีมักจะเป็นคนที่มีแรงจูงใจทางด้านอำนาจบารมีสูงมากกว่าทางด้านความสำเร็จ และมักจะเป็นอำนาจบารมีที่ใช้ในด้านสังคมเสียมากกว่า

สรุป ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจนั้นมีหลายทฤษฎี ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยแต่ละทฤษฎีจัดว่าเป็นทฤษฎีที่มีผลต่อพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้น สารสำคัญพอจะสรุปได้ว่า มนุษย์มีแรงจูงใจหรือความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด ความต้องการในสิ่งต่างๆ ของมนุษย์เป็นไปตามลำดับความสำคัญของความต้องการในแต่ละคนแตกต่างกันไป

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จอห์นสตัน และเบวิน (Johnston and Bevin. 1973 : 136 - 141) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานทดสอบกับทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก โดยศึกษากับประชากรจำนวน 120 คน ในโรงเรียนราชภัฏแห่งหนึ่งในประเทศออสเตรเลีย โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษารูปได้ว่า ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ความสำเร็จ การยอมรับงานที่กระทำ ความรับผิดชอบและความก้าวหน้า ไม่ก่อให้เกิดความพอใจในการทำงาน และสิ่งที่ไม่พึงพอใจในการทำงานมากที่สุด คือ สภาพการทำงาน และการนิเทศงาน

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

กรองจิตต์ พรหมรักษ์. (2529 : 59 - 65) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัล และไม่ได้รับรางวัลจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ผลการศึกษารูปได้ว่า บรรณารักษ์ที่ได้รับรางวัลมีแรงจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับมาก บรรณารักษ์ที่ไม่ได้รับรางวัลมีแรงจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าบรรณารักษ์ที่ได้รับรางวัลมีแรงจูงใจในการทำงานด้านความมั่นคงเป็นอันดับแรก สำหรับบรรณารักษ์ที่ไม่ได้รับรางวัล มีแรงจูงใจในการทำงานด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติเป็นอันดับแรก ส่วนปัจจัยสำคัญมีแรงจูงใจในการทำงานด้านความมั่นคงในการทำงานเป็นอันดับแรก

สมปอง จันทรมานิตย์. (2533 : 66) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกับไม่เข้าร่วมโครงการอาชีพอิสระ โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 121 คน ผลปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างของแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของทั้งสองกลุ่ม เมื่อพิจารณาทางด้านเพศ อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

ศุวิมล กวรเจริญ. (2535 : 111) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 11 พบว่า นักเรียนชายและหญิง มีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านความรักและความเป็นเจ้าของ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่างกัน มีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความรักและความเป็นเจ้าของ

ภัสสร ลิมานนท์. (2536 : 32 - 35) ได้ทำการศึกษาลักษณะด้านประชากรและพฤติกรรมของสตรีขายบริการทางเพศในประเทศไทย โดยทำการสัมภาษณ์สตรีขายบริการทางเพศเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบสอบถาม มีพื้นที่เป้าหมาย คือ ภาคเหนือและภาคใต้ ในเขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็นพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 500 ราย ภาคใต้เขตเทศบาลตำบลสุโขทัย-โก-ลก จำนวน 500 ราย พบว่า ประสบการณ์ทำงานของหญิงบริการ (โสเภณี) และเหตุผลที่มาประกอบอาชีพ หญิงบริการประมาณ หนึ่งในสี่ เคยทำงานให้บริการอย่างที่ท่านทำอยู่คือ เป็น หญิงบริการตรง(โสเภณี) หรือหญิงบริการตามร้านอาหาร บาร์ คาเฟ่ ฯลฯ มาก่อนโดยหญิงบริการกลุ่มตรงในภาคเหนือจะเคยทำงานเป็นโสเภณีในภาคต่างๆ รวมทั้งที่กรุงเทพมหานครมาก่อน ส่วนในหญิงบริการในภาคใต้จะเคยทำงานในภาคต่างๆ และกรุงเทพมหานครพอๆ กัน แต่จะมาจากภาคเหนือในสัดส่วนที่ต่ำกว่า และยังพบอีกว่า เหตุผลที่มาประกอบอาชีพนี้ ของหญิงบริการพบว่า เหตุผลที่หญิงบริการเลือกมาประกอบอาชีพนี้อันดับหนึ่งคือ ความยากจน รองลงมาคือ เหตุผลอันเกิดจากตนเองคิดว่าเป็นอาชีพที่ดี อิสระหรือ ไม่มีงานอื่นทำ อันดับสุดท้ายก็คือ เหตุผลที่เกิดจากบุคคลอื่นล่อลวง ชักชวน หรือแตกแยกกับคู่สมรส เป็นที่น่าสังเกตว่าหญิงบริการในภาคใต้ อ้างเหตุผลของการแตกแยกกับคู่สมรสในอัตราร้อยละที่สูงกว่า ในภาคเหนือประมาณหนึ่งเท่าตัว และเหตุผลเรื่องการถูกล่อลวง ช่มชู้ พามาขายนั้นเป็นเหตุผลของหญิงบริการกลุ่มตรงมากกว่าจะเป็นเหตุผลของหญิงบริการกลุ่มแฝง เมื่อถามถึงบุคคลที่แนะนำให้หญิงบริการมาประกอบอาชีพ พบว่า ประมาณ 2 ใน 3 ของหญิงบริการกลุ่มตรงทั้งในภาคเหนือและภาคใต้ บอกว่า ตัดสินใจมาทำงานนี้ด้วยตัวเอง และประมาณ 1 ใน 4 บอกว่า เพื่อน เพื่อนบ้าน หรือคนรู้จักเป็นผู้แนะนำให้มาทำ สำหรับหญิงบริการกลุ่มแฝง ทั้งในภาคเหนือและภาคใต้ อัตราร้อยละของบุคคลที่แนะนำของทั้งสองกลุ่ม คือ เพื่อน เพื่อนบ้าน หรือคนรู้จัก กับกลุ่มตัดสินใจด้วยตนเองมีร้อยละ พอๆ กัน คือ ประมาณร้อยละ 40 ในทั้งสองภาคมีหญิงบริการที่ตอบว่า ถูกหลอก ถูกบังคับ กับกลุ่มที่มีนายจ้าง นายหน้าแนะนำให้มาทำงานมีอยู่น้อยมาก เมื่อพิจารณาถึงการประกอบอาชีพของพี่น้องของหญิงบริการ ที่ประกอบอาชีพเดียวกันกับตัวหญิงบริการ พบว่า หญิงบริการกลุ่มตรงในภาคใต้มีพี่น้องที่ประกอบอาชีพเดียวกันในสัดส่วนที่สูงกว่าในภาคเหนือเกือบหนึ่งเท่าตัว ส่วนหญิงบริการในกลุ่มแฝงในภาคเหนือและภาคใต้ นั้น สัดส่วนของการมีพี่น้องประกอบอาชีพอย่างเดียวกันไม่แตกต่างกันมากนัก การที่หญิงบริการกลุ่มตรงมีพี่น้องผู้หญิงประกอบอาชีพอย่างเดียวกันในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มแฝงอาจด้วยเหตุผลที่ว่า การทำงานเป็นหญิงบริการในกลุ่มตรงนั้นเป็นอาชีพที่หารายได้ได้ดี และมีความเป็นอยู่ และการกินอยู่ที่สะดวกสบายกว่า เมื่อเทียบกับความเป็นอยู่ในบ้านเดิม และยังมีความปลอดภัยหากประพฤติดูอยู่ในระเบียบของบ้านที่ตนอาศัยอยู่ รวมทั้งใกล้ชิดกันมากกว่าจึงได้ชวนพี่น้องของตนมาอยู่และประกอบอาชีพเดียวกัน

โชติ เกิดบัณฑิต. (2539 : 128 – 129) ทำการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยระดับตำบล จังหวัดราชบุรี และเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ ประสบการณ์ทำงานและสถานภาพการสมรส โดยใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล จำนวน 197 คน เป็นชาย 73 คน และหญิง 124 คน พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรที่ต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ รายได้ ประสบการณ์ทำงาน และสถานภาพการสมรสที่ต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีแรงจูงใจในด้านความรับผิดชอบงาน มากกว่าเจ้าหน้าที่ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ พบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีแรงจูงใจในด้านความสำเร็จของงานมากกว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีอายุ ระหว่าง 21 – 30 ปี และอายุ 31 – 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีรายได้ตั้งแต่ 9,001 บาทขึ้นไป มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มุ่งไปสู่การประสบความสำเร็จมากกว่า เจ้าหน้าที่ที่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท และระหว่าง 7,001 – 9,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป มีแรงจูงใจเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จมากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในองค์ประกอบด้านการยอมรับนับถือ พบว่า ประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป จะมีแรงจูงใจและได้รับการยอมรับนับถือมากกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 16 – 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีสถานภาพการสมรสมีแรงจูงใจเพื่อมุ่งการประสบความสำเร็จมากกว่า เจ้าหน้าที่ที่มีสถานภาพโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล้า ทองขาว. (2523 : 54) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญของอาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญของอาจารย์สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีอิทธิพลมากน้อยตามลำดับดังนี้ ความพึงพอใจต่องานที่ปฏิบัติ สถานภาพและการได้รับการยอมรับ สิ่งอำนวยความสะดวกและสวัสดิการ ความก้าวหน้า และการเลื่อนตำแหน่ง ความเชื่อมั่นและนับถือในตัวผู้บริหาร ความมั่นคงปลอดภัย ความเพียงพอของรายได้ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การสนับสนุนทางด้านการศึกษาจากชุมชน และสัมพันธ์ระหว่างคณะอาจารย์

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความเพียงพอของรายได้ และความมั่นคงของรายได้ เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการจูงใจในการประกอบอาชีพ

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

3.1.1 ความหมายของทัศนคติ

"ทัศนคติ" หรือ "เจตคติ" มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

กูต. (Good. 1959 : 48) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการเข้าหาหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น รักเกลียด กลัว หรือไม่พอใจมากนักเพียงใดต่อสิ่งนั้นๆ

มูน. (ภุชญา ศักดิ์ศรี. 2530 : 182 ; อ้างอิงจาก Munn. 1962. *Introduction to Psychology*. p. 641) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความรู้สึก และความคิดเห็น ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอดังๆ ในทางที่ยอมรับ หรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลให้ บุคคลนั้นพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดี๋ยวลดไป

เคนด์เลอร์. (Kendler. 1963 : 572) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ภาวะความพร้อมของแต่ละบุคคล ที่จะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่างต่อบุคคล ต่อสถาบัน หรือต่อแนวคิดบางอย่าง อีกทั้งเป็นการผสมผสาน หรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้เป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

เชิดศักดิ์ โฆวสินธุ์. (2520 : 38) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆ ในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุน หรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528 : 231) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจที่มีแนวโน้มจะโต้ตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือสถานการณ์ใดๆ ด้วยการเข้าหา หรือถอยออกไป

ภุชญา ศักดิ์ศรี. (2530 : 182) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความรู้สึกเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยต่อ บุคคล หรือสิ่งใด ๆ

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์และคณะ. (2537 : 1) ให้ความหมายของเจตคติ ไว้ว่า เจตคติ หมายถึง ความคิด หรือ ความเชื่อ และความรู้สึกประกอบความคิดหรือความเชื่อนั้นๆ ที่ทนทานและได้รับการจัดระเบียบอันเป็นตัวชักนำให้คนเราปฏิบัติไปในทิศทางต่างๆ เจตคติมิใช่ความคิดเห็นธรรมดา แต่เป็นองค์ประกอบของอารมณ์ ความรู้สึกและมีลักษณะฝังลึก เป็นตัวกำหนดให้คนเราทำหรือไม่ทำพฤติกรรมต่างๆ ด้วย กล่าวคือ มีผลต่อพฤติกรรมหรือทางเลือกปฏิบัติตัวของคนเรา

ประเสริฐ ดันสกุลและคณะ. (2538 : 6) กล่าวว่า เจตคติ (Attitude) เป็นเรื่องราวของความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (สิ่งเร้า) เป็นผลลัพธ์หรือข้อสรุปที่เกิดจากการนำข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้น มาเทียบกับข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดอันเป็นกระบวนการภายใน ที่นำข้อมูลความรู้ไปสร้างเป็นความเชื่อทำให้เกิดเป็นผลทางอารมณ์ความรู้สึก

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติ หรือ ทศนคติ หมายถึง ความรู้สึก ความพร้อมของบุคคลที่แสดงออกทางอารมณ์ ทางพฤติกรรมในลักษณะที่ชอบ ไม่ชอบ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อสถานการณ์

3.1.2 ลักษณะสำคัญของทัศนคติ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528 : 231) อธิบายลักษณะสำคัญของทัศนคติ ไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์ มิใช่สิ่งที่มิตัดตัวมาแต่กำเนิด
2. ทัศนคติเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีทัศนคติที่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหา หรือแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ตรงกันข้าม ถ้ามีทัศนคติที่ไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้ามา โดยถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ
3. ทัศนคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นได้
4. ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์เปลี่ยนแปลงไปทัศนคติดังเดิมก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

กฤษฎา ตักศิรี. (2530 : 185) กล่าวว่า เจตคติ มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ มิได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้ย่อมจะมีความรู้สึก และความคิดเห็น เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ นั้นคือ เจตคติเกิดขึ้นนั่นเอง
2. เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ มิใช่ว่าคนเราชอบ หรือเกลียดอะไรแล้ว จะต้องชอบหรือเกลียดไปตลอดชีวิต อาจเปลี่ยนแปลงเป็นตรงกันข้ามก็ได้ ถ้าสภาพแวดล้อม สถานการณ์ เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลเปลี่ยนแปลงจากเจตคติที่ยอมรับ เป็นเจตคติไม่ยอมรับ หรือจากไม่ยอมรับ ไปสู่การยอมรับก็ได้
3. เจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก เราสามารถทราบได้ว่าบุคคลใดมีเจตคติในทางยอมรับ หรือไม่ยอมรับ โดยการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออก อาจแสดงออกด้วยคำพูด หรือด้วยสีหน้าท่าทางพอใจ หรือไม่พอใจ การที่เรารู้เจตคติของใครคนหนึ่ง มิได้หมายความว่า เราจะทำนายพฤติกรรมของเขาได้
4. เจตคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน มีที่มาซับซ้อน เพราะเจตคติขึ้นอยู่กับหลายประการ เช่น ประสบการณ์การเรียนรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น อารมณ์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ฉะนั้นจึงผันแปรได้
5. เจตคติเกิดจากการเลียนแบบ เจตคติสามารถถ่ายทอดออกไปสู่บุคคลอื่นๆ ได้ การคล้อยตามเป็นของธรรมชาติที่จะพึงมี ถ้าเราเคารพ รัก นับถือ พอใจ ศรัทธาใคร ก็ย่อมจะมีเจตคติ เป็นว่าพฤติกรรมของบุคคลที่เรายอมรับนั้นดีงาม จึงเลียนแบบเป็นเยี่ยงอย่าง
6. ทิศทาง และปริมาณของเจตคติ ปริมาณความเข้มข้นของเจตคติ ปริมาณมีตั้งแต่พอใจอย่างยิ่ง ปานกลาง จนถึงไม่พอใจอย่างยิ่ง ความเข้มข้นก็แล้วแต่ว่าจะมีความรู้สึกสุดปลายไปด้านใด เจตคติของบุคคลมีระดับความรุนแรงต่างกัน ทิศทางของเจตคติมี 2 ทิศทาง คือ สนับสนุน หรือต่อต้าน

7. เจตคติอาจเกิดขึ้นจากความคิดสำนึก หรือจากจิตไร้สำนึก ก็ได้ เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับอะไรก็จะมีจิตสำนึกบริบูรณ์ เพราะได้สังเกตเห็น คิด พิจารณา หาเหตุผล วิเคราะห์ จนแน่ใจว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร ดีหรือเลว เป็นประการใด เจตคติที่เกิดขึ้นจากลักษณะนี้ เรียกว่าเกิดจากจิตสำนึก ในบางกรณี เจตคติอาจเกิดขึ้นโดยปราศจากจิตสำนึกก็ได้ ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นโดยมิได้มีการคิดพิจารณา ไตร่ตรองแต่อย่างใด

8. เจตคติมีลักษณะคงทนถาวรพอสมควร กว่าบุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดได้ ต้องใช้เวลานาน ใช้ความคิดลึกซึ้ง พิจารณาละเอียดรอบคอบแล้ว เจตคติบางอย่างอยู่ในสภาพที่ไม่มั่นคงก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ส่วนเจตคติที่มั่นคงถาวรเปลี่ยนแปลงได้ยากมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพมาก

9. บุคคลแต่ละคนย่อมมีเจตคติต่อบุคคล สถานการณ์ สิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ ทั้งนี้แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น

3.1.3 องค์ประกอบของทัศนคติ

เชดคัตต์ ไชวาลินส์ (2520 : 40) จำแนกองค์ประกอบของทัศนคติออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ หรือความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า เพื่อเป็นเหตุผลในการที่จะสรุปรวมเป็นความเชื่อ หรือช่วยในการประเมินสิ่งเร้านั้นๆ

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้าซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินสิ่งเร้านั้นว่าพอใจหรือไม่พอใจต้องการหรือไม่ต้องการดีหรือเลวอย่างไร

3. องค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งจะเป็นในทิศทางที่สนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้มาจากการประเมินผล

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526 : 3 - 4) จำแนกองค์ประกอบของทัศนคติออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญาได้แก่ความคิดที่อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งที่แตกต่างกัน

2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก เป็นส่วนประกอบ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่ง

3. องค์ประกอบทางด้านการศึกษา หรือพฤติกรรม องค์ประกอบนี้เป็น องค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ หรือมีปฏิกริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทัศนคติแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบต่างมีความสัมพันธ์กัน

3.1.4 แนวคิดเรื่องเจตคติกับทักษะชีวิต

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ และคณะ. (2337 : 1) กล่าวถึง การสร้างเจตคติ ไว้ว่า เจตคติเกิดขึ้นจากกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลนั่นเอง โดยคนเราเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบตัว เริ่มตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน สื่อมวลชน เป็นต้น เจตคติสามารถเรียนรู้โดยทางอ้อมจากการได้เห็น ได้ฟัง ได้รับรู้ จากบุคคลและสิ่งต่างๆ หรืออาจเกิดจากประสบการณ์ตรง ซึ่งในกรณีนี้จะเป็นเจตคติที่มีความทนทานมากกว่า เช่น บุคคลที่มีเจตคติเห็นใจผู้ติดเชื้อมเอดส์ เพราะได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ติดเชื้อมเอดส์ เป็นต้น

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์. (2337 : 4 - 5) ได้สรุป หลักการสร้างเจตคติ ไว้ดังนี้

1. เจตคติเกิดขึ้นเป็นกระบวนการโดยเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านความคิด ความเชื่อกับความรู้สึกซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกตามเจตคตินั้นจะมีบรรทัดฐานทางสังคมเป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญ

2. การสร้างเจตคติจะทำได้ง่าย ถ้าทำก่อนการเกิดประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การฝังรากลึกของเจตคติ

3. เจตคติจะเกิดขึ้นได้ง่ายกว่า เมื่อใช้องค์ประกอบด้านความรู้สึกในทางบวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความเห็นใจ ความรู้สึกมีคุณค่า และความรู้สึกรับผิดชอบตนเอง ครอบครัวและสังคม เนื่องจากคนเราส่วนใหญ่อยากเป็นคนที่ดี สำหรับการใช้ความรู้สึกด้านลบอาจทำได้แต่ควรทำด้วยความระมัดระวัง เพราะอาจเกิดผลข้างเคียงก่อให้เกิดเจตคติที่ไม่พึงประสงค์ ทำให้เกิดความชินชา ไม่รับรู้ สำหรับความรู้สึกด้านลบ เช่น ความกลัว ควรทำโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจริงร่วมไปกับวิธีการด้านบวก

4. เนื้อหาของเจตคติ หรือองค์ประกอบด้านความคิด ความเชื่อจะต้องเป็นเหตุผลที่ร้อยรัดกันดี มีข้อมูลที่ชัดเจน มีการกล่าวย้ำเสมอๆ ทั้งนี้อาจทำโดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม โดยการใช้สื่อที่ดี หรือผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถในการใช้กระบวนการเรียนการสอน ดังกล่าว

5. เจตคติจะดำรงอยู่ได้คงทนและยั่งยืนในแง่การปฏิบัติ ถ้ามีบรรทัดฐานทางสังคมหรือของกลุ่มมาสนับสนุนกิจกรรมที่มุ่งให้เกิดความรู้สึกว่ากลุ่มมีบรรทัดฐานเดียวกัน จึงมี การเปลี่ยนแปลงเจตคติ เจตคติที่เกิดขึ้นแล้วสามารถเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การเกิดเจตคติใหม่ได้

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์และคณะ. (2537 : 6) กล่าวถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ความสนใจเอาใจใส่ เป็นกระบวนการแรกสุดที่จะทำให้คนเราเริ่มรับรู้ในความคิดเห็นใหม่ๆ ซึ่งการที่จะเปลี่ยนแปลงเจตคติของคนให้ได้ จะต้องเริ่มจากสื่อกิจกรรมที่น่าสนใจหรือ ดึงความสนใจของคนได้

2. ความรู้สึก การเปลี่ยนแปลงเจตคติต้องอาศัยความรู้สึกมาก เพราะความรู้สึกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเจตคติ การเปลี่ยนแปลงเจตคติจะต้องมีตัวกระตุ้นอารมณ์ที่ดีพอและมากพอที่จะโยกคลอนความรู้สึกและความเชื่อเดิมลงไปได้ ซึ่งวิธีที่สำคัญคือ วิธีแรกทำให้เกิดความรู้สึกผิดคาด โดยอาจทำให้เกิดความประหลาดใจ หรือผิดความหมายไปจากความคิด ความเชื่อเดิมที่มีอยู่ ส่วนอีกวิธีหนึ่ง คือ การทำให้เกิดความรู้ที่ทดแทนความรู้สึกเดิมได้ ทั้งนี้อาจใช้ทั้ง 2 วิธี ผสมผสานกัน

การที่ความรู้สึกผิดคาดสำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้น ใช้หลักทางจิตวิทยาเรียกว่า ทำให้เกิดการไม่ลงรอยกันทางความคิด ซึ่งเป็นภาวะที่ไม่สบายใจ บุคคลจึงต้องหาทางออกและทางออกที่สำคัญทางหนึ่ง ก็คือ การเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความไม่ลงรอยทางความคิด จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ ซึ่งโอกาสที่จะเกิด หรือ ปรากฏการณ์อาจเกิดโดย ร่วมไปกับกระบวนการกลุ่ม เมื่อทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายและการให้ข้อมูล ตลอดจนเหตุผลที่เป็นระบบ และยังมีการกล่าวถึงเรื่องนี้บ่อยๆ หรือมีบรรยากาศของกิจกรรมเสริมหลักสูตรสนับสนุน ก็จะทำให้นักเรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้

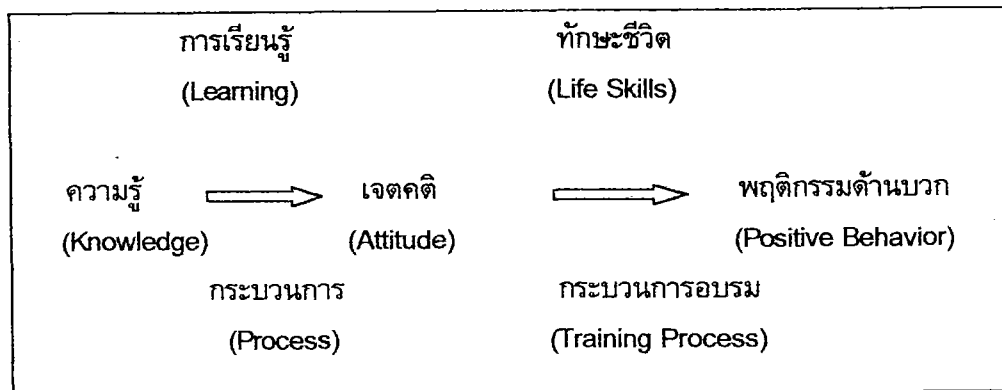
3. การยอมรับความคิดความเชื่อใหม่ สามารถเกิดได้โดย กระบวนการกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง ทำให้เกิดการเปิดเผยตนเอง เกิดแรงผลักดันกลุ่มการเลียนแบบ หรือเอาแบบอย่างคนอื่นของบุคคลจะค่อยๆ ดูซึมเอาแบบอย่างของตนเองเชื่อถือ ศรัทธา เข้ามาในตัว โดยค่อยๆ ยอมรับความคิด ความเชื่อเข้ามาเป็นของตนเอง เพราะรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน

4. ความจำ เป็นตัวแปรที่กำหนดความทนของเจตคติ เพราะถ้าคนเราประทับใจและเห็นค่าเรื่องนั้นสำคัญต่อเขา คนเราก็จะจดจำได้นาน ดังนั้น การเลือกใช้สื่อในการที่จะจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ จึงมีความสำคัญด้วย

5. การกระทำ หรือ พฤติกรรมการแสดงออก เมื่อมีทุกขั้นตอนดังกล่าวมา สิ่งสุดท้ายก็คือ การปฏิบัติไปกับเจตคติที่ตนเชื่อถือเช่นเดียวกับการสร้างเจตคติที่จะมีบรรทัดฐานของกลุ่มเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เจตคติเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการมีทักษะชีวิต ดังที่ ประเสริฐ ดันสกุลและคณะ. (2538 : 6) ได้กล่าวถึงแนวคิดเจตคติและความสัมพันธ์ของเจตคติกับทักษะชีวิต ไว้ดังนี้ เจตคติกับ ทักษะชีวิตต่างก็เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล เป็นสภาวะทางสังคมจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดแนวพฤติกรรมของมนุษย์ในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งที่มีปัญหาและไม่มีปัญหา และทั้งสองอย่างนี้ก็ไม่ใช่อะไรเดียวกัน เชื่อกันว่า เจตคติ นี่เป็นตัวสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ เป็นตัวที่จะควบคุมให้แต่ละคน แสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าไปในทิศทางต่างๆ เจตคติเกิดขึ้นได้จากกระบวนการเรียนรู้และเราสามารถปรุงแต่งหล่อหลอมได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้

นอกจากนี้ ทักษะชีวิต นั้น ไม่ใช่อารมณ์ ความรู้สึก หรือความเห็น ความเชื่อ แต่เป็นองค์ความสามารถทางสติปัญญา ที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นความสามารถที่อาจพัฒนาขึ้นได้ ด้วยการฝึกและการกระทำซ้ำๆ จนเกิดความเคยชินชำนาญ เป็นลักษณะนิสัย ในด้านการหล่อหลอมพฤติกรรมนั้น การฝึกทักษะชีวิตเป็นอีกก้าวหนึ่งที่ต้องออกไปจากการสร้างเจตคติดังนี้

ภาพประกอบ 7 แสดงความสัมพันธ์ของเจตคติกับทักษะชีวิต

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2541 : 3) กล่าวถึง องค์ประกอบของทักษะชีวิต ด้านเจตคติ ไว้ในการสอน ทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์ โดยนำองค์ประกอบของทักษะชีวิตมากำหนดเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตร ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบของทักษะชีวิตและจุดประสงค์ของหลักสูตรการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์

องค์ประกอบของทักษะชีวิต	จุดประสงค์ของหลักสูตร
<u>ด้านเจตคติ</u>	
1. ความตระหนักรู้ในตน	1.1 ตระหนักว่าเพศและเอดส์เป็นปัญหาใกล้ตัว 1.2 ตระหนักในความแตกต่างระหว่างชายหญิงในเรื่องเพศ
2. ความเห็นใจผู้อื่น	รู้สึกเห็นใจผู้ติดเชื้อเอดส์
3. ความภาคภูมิใจในตนเอง	3.1 ตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของชายหญิง หรือ 3.2 ภูมิใจในคุณค่าและศักดิ์ศรีของชายหญิง
4. ความรับผิดชอบต่อสังคม	4.1 ตระหนักในเพศสัมพันธ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ 4.2 ยึดมั่นในเพศสัมพันธ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม 4.3 รังเกียจการขึ้นครุและเที่ยวสถานบริการทางเพศ หรือ 4.4 ลด ละ เลิก การเที่ยวสถานบริการทางเพศ 4.5 ตระหนักในเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย
<u>ด้านทักษะ</u>	
5. การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร	มีทักษะการปฏิเสธและหาทางออกเมื่อถูกเข้าขี

3.1.5 ประโยชน์ของทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526 : 4) กล่าวถึงประโยชน์ของทัศนคติ ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวโดยการจัดรูปหรือระบบของสิ่งของต่างๆที่อยู่รอบตัวเรา
2. ช่วยให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง (Self - Esteem) โดยบุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเรา
3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิกิริยาตอบโต้ หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งที่พอใจมาให้ หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม ดังจะเห็นได้จากบุคคลที่มีทัศนคติที่เหมือนกันนั้น มักจะเข้ากันได้ง่าย และบุคคลส่วนมากมักจะมีทัศนคติเหมือนกับบุคคลอื่นที่เขาใกล้ชิดสนิทสนมด้วย บุคคลที่มีความสำคัญสำหรับเขา
4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่า ทัศนคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

กฤษฎา ศักดิ์ศรี. (2530 : 192 - 193) กล่าวถึงหน้าที่ของเจตคติ ไว้ดังนี้

1. ช่วยตีความหมายของสถานการณ์ เจตคติมีอิทธิพลต่อการตีความหมายของบุคคลมาก เช่น เพื่อนสนิทเห็นเหยียบเท้าเรา เราคิดว่าเขาล้อเล่น แต่คนที่ไม่อยู่กับเราเหยียบเท้าเราเช่นนั้นเราจะเข้าใจว่า เขาแกล้งและชวนทะเลาะวิวาท
2. ทำหน้าที่ให้ค่านิยม หรือความชื่นชอบ เช่น เรามีเจตคติว่า กุลสตรีต้องรักนวลสงวนตัว ถ้าเราพบใครที่มีแนวคิดเช่นนี้ เราก็พลอยชอบเขาไปด้วย แต่ถ้าเจตคติของเรามีว่าหญิงสมัยใหม่ต้องสังคมจัด (popular) เราก็ไม่ชอบคนที่ตระหนี่ตัว
3. ทำหน้าที่ป้องกันตัวเอง หรือรักษาหน้าเอาไว้ (Ego - defensive) เป็นเจตคติแบบป้องกัน เบี่ยง มนะหวาน เช่น โสภณีสรางเจตคติว่าเป็นอาชีพสุจริต เป็นการบรรเทาปัญหาอนาคต หาเหตุผลเข้าข้างตน (Self - Defense) บุคคลทุกคนย่อมต้องการป้องกันตัวเอง โดยพยายามยกตัวเองออกมาจากความบกพร่อง ซึ่งบางครั้งตนเองก็คิดว่าเป็นความบกพร่องจริงๆ
4. ทำหน้าที่ช่วยให้บุคคลบรรลุจุดหมาย (Personal Goals) คนที่มีเจตคติดีต่อการศึกษามีแนวโน้มจะได้รับผลสำเร็จจากการศึกษา มีเจตคติไม่ดีต่อบุคคลอย่างแรง ก็อดบุหรืได้สำเร็จ
5. ทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลปรับตัว เมื่อเรามีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใด เราย่อมเข้าหาสิ่งนั้น และเราย่อมหลีกเลี่ยงสิ่งที่เราไม่เจตคติที่ไม่ดี
6. ช่วยในการคาดคะเน ว่าผลจะออกมาในทางบวกหรือลบ เช่น ทราบว่า สมพร มีเจตคติไม่ดีต่อนักเรียนนอก ฉะนั้นนักเรียนนอกไปยืมเงินสมพร ก็คาดคะเนได้ว่าไม่เป็นผลสำเร็จ
7. เป็นพลังผลักดันให้แสดงพฤติกรรม เพราะมีเจตคติเป็นตัวกระตุ้นอยู่แล้ว และก็มีพฤติกรรมสอดคล้องกับเจตคติด้วย
8. เตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมปฏิบัติการ เพราะเจตคติเป็นเครื่องชี้ทิศทางอยู่แล้วว่าจะแสดงพฤติกรรม หรือปฏิบัติการไปทางไหน ยอมรับ หรือ ปฏิเสธ

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เจตคติ หรือ ทศนคติ มีประโยชน์คือ ช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง บุคคล สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว จนสามารถปรับตัวอย่างมีทิศทางหรือมีจุดหมาย ด้วยการแสดงพฤติกรรมตอบสนองที่สอดคล้องกับเจตคติหรือความพอใจของตนเอง

3.1.6 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ

กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530 : 192) กล่าวถึง อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีต่อการสร้างเจตคติของคนที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. บ้าน การเลี้ยงดูทางบ้านมีอิทธิพลต่อเจตคติมาก บิดามารดาเป็นบูรพาจารย์ ผู้อบรมสั่งสอนลูกมาตั้งแต่เล็กจนโต บ้านเป็นสถาบันแรกของเด็ก เด็กมีเวลาคลุกคลีใกล้ชิดกับบิดามารดามากกว่าคนอื่น ทั้งยังมีความศรัทธานับถืออยู่ในจิตใจอีกด้วย เจตคติของเด็กจึงย่อมจะเอนเอียงไปหาบิดามารดาโดยไม่รู้ตัว กล่าวได้ว่าบิดามารดามีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของเด็กอย่างมาก บิดามารดาจึงควรบำเพ็ญตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก ส่งเสริมให้เขาพัฒนาเจตคติที่ดี ปรับปรุงแก้ไขเจตคติที่ไม่ถูกต้อง

2. วัฒนธรรม มี 2 ด้าน ด้านวัตถุและจิตใจ ทั้ง 2 ด้านนี้มีอิทธิพลต่อ "เจตคติ" ของคนเรา มาก บุคคลที่มีชาติ วรรณะ เพศ วัย การศึกษา อาชีพ ศาสนา สิ่งแวดล้อม สถานภาพ ฯลฯ แตกต่างกันย่อมจะมีเจตคติแตกต่างกัน คนที่อยู่ในสังคมอย่างหนึ่งมักจะมีเจตคติอย่างเดียวกันกับคนประเภทเดียวกับตน คนที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมต่างกันจะมีเจตคติต่างกันจนเห็นได้ชัด

3. การศึกษา สถาบันการศึกษามีหน้าที่ปลูกปั้นหล่อหลอมเยาวชนของชาติ จัดให้มีการฝึกฝนอบรมเด็กอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยครูที่ได้รับการฝึกฝนให้ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ มีอุปกรณ์ มีแบบเรียน มีระบบการปกครองอย่างรัดกุม การศึกษาเป็นพื้นฐาน ให้เด็กเกิดความคิดสติปัญญา และประสบการณ์ใหม่เปลี่ยนเจตคติไปสู่แนวทางที่ถูกที่ควร

4. สังคม สิ่งแวดล้อม และสื่อมวลชน สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อเจตคติมาก การได้เป็นสมาชิกของสังคม ได้ชมและอ่านหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติ ในการให้ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และความรู้สึกเร้าอารมณ์แก่เด็ก เปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

3.1.7 ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

ในการศึกษาเกี่ยวกับทศนคติต่อการให้บริการทางเพศ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอ 2 ทฤษฎีที่น่าสนใจ คือ

1.ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของวิลเลียมสัน (Williamson's Traits and Factors Theory)

วิลเลียมสัน. (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 66 - 67 ; อ้างอิงจาก Williamson. 1937. *Students and Occupations.*) เป็นผู้นำความคิดของการให้คำปรึกษาที่เน้นลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ดังนั้นวิลเลียมสันจึงตั้งชื่อทฤษฎีการเลือกอาชีพของเขาว่า "ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ" ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากแนวคิดของจิตวิทยาความแตกต่างระหว่าง

บุคคล และจิตวิทยาประยุกต์ โดยมีหลักการว่า บุคคลประกอบด้วยลักษณะหลายประการ เช่น ความสามารถ ความถนัด เซอร์ปัญญา ความสนใจ ความต้องการ ค่านิยม บุคลิกภาพ ฯลฯ และบุคคลจะเลือกอาชีพโดยการพิจารณาลักษณะของอาชีพประกอบการพิจารณาตนเอง พร้อมทั้งจะพิจารณาความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่จะใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ นอกจากนี้ บุคคลแวดล้อม ครอบครัว ถิ่นที่อยู่ ค่านิยมของชุมชน ตลอดจนการปรับปรุงตัวของบุคคลนั้นเองยังมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลด้วย

สำหรับ “หลักการเลือกอาชีพ” นั้น วิลเลียมสัน พบว่า หลักการเลือกอาชีพของทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพนี้ สอดคล้องกับหลักการเลือกอาชีพของ แฟรงค์ พาร์สัน ซึ่งประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ ประการแรก การวิเคราะห์ตนเองในด้านความสามารถ ความสนใจ ประการที่สอง การวิเคราะห์อาชีพโดยบุคคลจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ ประการที่สาม การใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

สรุป ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคลิกภาพ เป็นทฤษฎีการเลือกอาชีพที่มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. บุคคลแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถสังเกต วัด จำแนกได้
2. อาชีพแต่ละอาชีพ ต้องการผู้ประกอบอาชีพที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป
3. การแนะแนวอาชีพ ควรเป็นกระบวนการที่จัดวางตัวบุคคลและงานให้คู่กัน หรือสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม

ในปีค.ศ. 1963 แคทซ์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2529 : 68 ; อ้างอิงจาก Katz. 1963. *Decision and Values*.) ศึกษาและสรุปหลักการที่สำคัญของการเลือกอาชีพไว้ว่า บุคคลแต่ละคนจะเหมาะกับอาชีพเพียงหนึ่ง หรือสอง หรือสามประเภทเท่านั้น ไม่ได้เหมาะกับทุกอาชีพ การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาทางการศึกษา และบุคคลแต่ละคนควรจะได้วางโครงการในการเลือกอาชีพ เพราะเป้าหมายของโครงการเลือกอาชีพนั้นช่วยให้บุคคลได้เลือกอาชีพอย่างเหมาะสมกับตนเอง ตลอดจนทั้งประสบความสำเร็จในการเลือกอาชีพที่ได้เลือกแล้วนั้น และถ้าบุคคลไม่ได้รับการช่วยเหลือแนะแนว บุคคลนั้นอาจจะสามารถเลือกอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสมได้ แต่อาจจะเสียเวลามาก และมีโอกาสเลือกผิดพลาดได้

2. ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร (Roe's Theory of Vocational Choice)

ออสซิโพล์ ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531 : 68 - 77 ; อ้างอิงจาก Osipow. 1970. *Theories of Career Development*.) ว่าหลักการที่สำคัญในการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย หลัก 2 ประการ คือ ประการแรก บุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและสนองความต้องการของตนเอง และอีกประการหนึ่ง คือ การอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนสัมพันธระหว่างบิดามารดาและเด็ก ในระยะแรกของชีวิต หรือประสบการณ์ในวัยเด็กที่ได้จากการอบรมเลี้ยงดู มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร พบว่า “ลักษณะบุคลิกภาพ องค์ประกอบพื้นฐานส่วนบุคคล ความถนัด และความสามารถทางเชาวน์ปัญญา มีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ และจากงานวิจัย โร พบว่า “บุคลิกภาพ มีบทบาทสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพอย่างยิ่ง”

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการประกอบอาชีพ

3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ซูเปอร์. (Super. 1957 : 243) ได้สรุปข้อคิดเห็นไว้ว่าความสนใจของเด็กต่อการศึกษาต่อในวิทยาลัยนั้น ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของครอบครัวในสังคมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ มีแนวโน้มที่จะมุ่งหวังในอาชีพที่สูงกว่าที่บิดามารดาทำได้ เด็กที่มาจากครอบครัวอิสระจะเลือกอาชีพที่พอๆ กับบิดามารดา

คุก. (Cook. 1967 : 799) ได้ศึกษาวิจัยองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของเด็กผู้ชายต่างๆ โดยอาศัยกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมต้นและมัธยมปลายในเมืองเจฟเฟอร์สัน วิลคอนซิน จำนวน 384 คน ปรากฏว่า การเลือกอาชีพจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับความปรารถนาทางอาชีพ สติปัญญาและความสนใจในอาชีพ ส่วนสภาพการแต่งงานของบิดามารดาและความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ

คอลลาโซ. (Collazo. 1967 :1534 - 1535) ได้ศึกษาโดยทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กเปอร์โตริกัน ซึ่งให้เห็นชัดลงไปได้ว่า นักเรียนที่อยู่ในแหล่งอุตสาหกรรมในเมือง ซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูง หรือรับราชการ มักจะเลือกอาชีพชั้นสูง ส่วนนักเรียนที่อยู่ในชนบทซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น ทำนา หรือทำงานหนัก จะเลือกอาชีพในระดับต่ำเป็นส่วนมาก

ดอบบินส์. (Dobbins. 1969 : 2958) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชายชั้นมัธยมปลาย จำนวน 492 คน จากหามณฑลในรัฐหลุยส์เซียนา ผลปรากฏว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อเรื่องเหล่านี้มาก คือบิดาจะมีอิทธิพลมากต่อการเลือกอาชีพ ส่วนมารดาจะมีอิทธิพลมากกว่าในการเลือกเรียนต่อ ส่วนเพื่อนๆ มีอิทธิพลรองลงไป การเลือกอาชีพของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสนใจ ความพอใจ ค่าจ้าง และลักษณะของงานเป็นสำคัญ

อิตตี. (Eaddy. 1969 : 2958 - 2959) ได้ศึกษาจัดลำดับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนจากมากไปหาน้อย พบว่า บิดามารดามีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือเพื่อน บุคคลในอาชีพที่เขาเลือก ญาติ บุคคลภายในโรงเรียน และ พระ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสนใจส่วนตัว และรายได้ของครอบครัวอีกด้วย

เพอร์โรน. (Perrone. 1969 : 254 - 257) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นม.ศ.ต้น โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อวัดค่านิยมทางอาชีพ เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งระดับความคาดหวังทางอาชีพ พบว่า ค่านิยมทางอาชีพที่สำคัญที่สุด คือ การมีรายได้สูง และความมั่นคงในอนาคต ค่านิยมทางอาชีพที่ไม่สำคัญได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานกับวัตถุ และไม่ต้องการทำงานตามคำสั่งของใคร

เจมส์ คล๊าก. (James Clack. 1970 : 3868) ได้ทำการศึกษาในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพของเด็กวัยรุ่น อิทธิพลและผลประโยชน์ของอาชีพต่างๆ พบว่า วัยรุ่นอาศัยความต้องการ เป็นอิทธิพล

เบื้องต้นในการเลือกอาชีพในระดับมัธยมศึกษา ไม่ได้คำนึงถึงเพศ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และนิสิตมหาวิทยาลัยปีที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในการจัดลำดับอิทธิพลในการเลือกอาชีพตามความมั่นใจในการเลือก ทั้งเพศหญิงและชายซึ่งต่างแสดงออกในการจัดลำดับอาชีพตามความคิดคำนึงคล้ายๆ กัน แต่ก็ไม่เหมือนกันในด้านความมั่นใจในการเลือกอาชีพ ผู้หญิงทั้งหมด มีความหวังต่ออาชีพที่สูงส่งและมีเกียรติ เด็กวัยรุ่นทั้งชายและหญิง แสดงความคล้ายคลึงกันในการเลือกอาชีพที่มีเกียรติ แม้จะเป็นการเลือกตามความคิดคำนึงของตนเอง และมีความมั่นใจในการเลือกก็ตาม

3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สัญญา จิตตานนท์. (2521 : 89) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพอิสระระหว่างผู้ประกอบการอาชีพอิสระกับกลุ่มผู้ว่างงาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระจำนวน 360 คน และผู้ว่างงานจำนวน 175 คน ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการอาชีพอิสระมีทัศนคติต่ออาชีพโดยทั่วไปดีกว่าผู้ว่างงาน ผู้ประกอบการอาชีพอิสระไม่ชอบรับราชการ ทำงานบริษัท หรืองานประเภทรับจ้างทั่วไป และชอบความมั่นคงมากกว่าเกียรตินิยมชื่อเสียง

สมปอง จันทรมานิตย์. (2533 : 66) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกับไม่เข้าร่วมโครงการอาชีพอิสระ โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 121 คน ผลปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างของแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของทั้งสองกลุ่ม เมื่อพิจารณาทางด้านเพศ อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

เฉลียว บุรีภักดี. (2527 : 23 - 24) ได้ศึกษาแนวโน้มของการเข้าทำงานของเยาวชนไทย โครงการศึกษาเกี่ยวกับการทำงานสำหรับเยาวชนใน และนอกระบบโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนผู้ประกอบการอาชีพอิสระ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,622,550 คน อายุระหว่าง 21 – 50 ปี ผลการศึกษาพบว่า ภูมิหลังที่กลุ่มตัวอย่างเลือก และเริ่มประกอบอาชีพ คือ ส่วนใหญ่เลือกทำตามพ่อแม่ เคยเป็นลูกจ้างพอช้านานแล้วทำเอง เรียนอาชีพแล้วเปิดกิจการของตนเอง และเริ่มทำกิจการเล็กๆ แล้วขยายใหญ่ขึ้น ส่วนเหตุผลที่เลือกอาชีพนี้เพราะ มีความรู้ความสามารถของตนเอง สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวเอื้ออำนวย ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจดี และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพนี้

ภัสสร ลิมานนท์. (2536 : 115) ได้ทำการศึกษาลักษณะด้านประชากรและพฤติกรรมของสตรีขายบริการทางเพศในประเทศไทย โดยทำการสัมภาษณ์สตรีขายบริการทางเพศเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบสอบถาม มีพื้นที่เป้าหมาย คือ ภาคเหนือและภาคใต้ ในเขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น พื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 500 ราย ภาคใต้เขตเทศบาลตำบลสุไหงโก-ลก จำนวน 500 ราย พบว่า หญิงบริการกว่าร้อยละ 90 มีความพอใจกับสภาพการทำงาน และสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน แต่สตรีเหล่านี้เกือบทั้งหมด เช่นกัน ที่คิดว่าอาชีพนี้(โสเภณี) เป็นอาชีพที่สังคมรังเกียจ และไม่เป็นที่ยอมรับ และคิดว่าตนถูกเหยียดหยาม มีความรู้สึกเหนื่อยหน่ายกับชีวิต หมดาลัยตายอยาก สตรีขาย

บริการจำนวนกว่าครึ่ง (กลุ่มแฝงมีมากกว่ากลุ่มตรง) ที่ต้องการให้การขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย และประมาณร้อยละ 40 ของกลุ่ม(กลุ่มตรงมากกว่ากลุ่มแฝง) ไม่เห็นด้วย แต่เมื่อถูกถามถึงความคาดหวังในอนาคต เกือบทั้งหมดตอบว่า ตั้งใจว่าจะกลับไปทำอาชีพส่วนตัวขนาดเล็ก (เช่น การตั้งร้านเสริมสวย ขายของชำ ขายสินค้าต่าง ๆ) หรือไม่ก็คิดจะแต่งงานตั้งครอบครัวในหมู่บ้าน หรือทำอาชีพเกษตรกรรม ในหมู่บ้านเดิมที่ตนมาจาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการทำงาน ความต้องการผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ดี ค่านิยม ทศนคติที่ดีต่ออาชีพ อิทธิพลของบิดามารดา และสภาพแวดล้อมอื่นๆ ของบิดามารดา มีความสำคัญต่อการเลือกประกอบอาชีพเช่นกัน

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการระดมความคิด

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการระดมความคิด

4.1.1 ความหมายของการระดมความคิด

บราวเน. (Browne. 1958 : 59) สรุปองค์ประกอบของการระดมความคิดไว้ดังนี้ คือ ความไว้วางใจ ความคิดริเริ่ม ความไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค ทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้ดีกว่าเดิม

แคทเทล (Cattell. 1963 : 145) กล่าวถึงบุคคลที่มีความสามารถในการระดมความคิดไว้ว่า คือ บุคคลที่ระดมความคิดในหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ลักษณะผู้มีความระดมความคิดน้อย คือคนที่ถือความสะอาดเป็นเกณฑ์ หลีกเลียงข้อบังคับ

ฟลิปโป. (Flippo. 1966 : 122) ได้สรุปความหมายของการระดมความคิดไว้ว่า เป็นความผูกพันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

ดนัย งามมานะ. (2518 : 5) ให้นิยามความรู้สึกระดมความคิดว่าหมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความเอาใจใส่ และรับเป็นภาระต่อหน้าที่การงาน การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ของตน และผู้เกี่ยวข้องในการดูแลตลอดจนสังคมนาพยายามทำหน้าที่ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

ชานาญ นิสารัตน์. (2524 : 53) ให้ความหมายของการระดมความคิดคือ การยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตน การยอมรับผลของการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะเป็นกระทำผิดหรือถูกไม่ปิดการระดมความคิดให้ผู้อื่นและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น การระดมความคิดเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคมโดยไม่ต้องมีการบังคับและควบคุม

คชฎี ทรัพย์ปรุง. (2529 : 5 - 6) ให้นิยามของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วย การปฏิบัติหน้าที่การงานของตน ในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

1. ความเอาใจใส่ในการทำงาน
2. ความเพียรพยายาม
3. ความระเอียรอบคอบ
4. การตรงต่อเวลา
5. การยอมรับผลการกระทำของตน
6. การปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อนอง หมายถึง การแสดงออกโดย พยายามทำหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ เพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความตั้งใจ โดยพยายามทำหน้าที่ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมาย

4.1.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่สำคัญยิ่ง เป็นปัจจัยอันสำคัญที่จะช่วยให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบ กล่าวได้ว่า เกิดจากบุคคลกลุ่มหนึ่งขาดคุณสมบัติ 5 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ และความพยายามพึ่งพาตนเอง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2514 : 55 - 57)

ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 มีวัตถุประสงค์ระบุไว้ข้อหนึ่งว่ามุ่งหวังให้ นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อุดมคติ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น (วัลลภา ถนอมศิริ. 2539 : 35 ; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 12) ซึ่งถ้าจะกล่าวถึงความรับผิดชอบแล้ว อาจกล่าวได้ว่า หากบุคคลมีความรับผิดชอบ จะมีผลดีต่อไปนี้

1. คนมีความรับผิดชอบย่อมจะทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. คนมีความรับผิดชอบย่อมได้รับการสรรเสริญและเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม
3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎจริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีผู้อื่นมาบังคับ
4. ไม่เป็นต้นเหตุของความเสื่อม และความเสียหายแก่ส่วนรวม
5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

4.1.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2514 : 77) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต และความละเอียดรอบคอบ

อรทัย จันทวิธานวงศ์. (2523 : 7) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับตนเองและกับผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำย่อมไม่สนใจหน้าที่ของตน ทำสิ่งใดก็ปล่อยปละละเลยก่อให้เกิดตนเองและสังคมเกิดความเสียหาย

นิภา วิจิตรศิริ. (2525 : 7) กล่าวว่าความรับผิดชอบ ประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

1. เอาใจใส่การทำงาน เพื่อผลของงานนั้น
2. มีความเพียรพยายาม
3. ใช้ความสามารถเต็มที่
4. กล้าเผชิญต่อความจริง ยอมรับการกระทำของตน
5. ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
6. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่อย่างดี
7. ไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ผู้อื่น
8. มีความไว้วางใจได้
9. ตรงต่อเวลา
10. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
11. มีความละเอียดรอบคอบ
12. ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตนเอง
13. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
14. ปรับปรุงงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเอง และที่มีต่อสังคมให้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้น บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะต้องแสดงถึงความตั้งใจจริง ปฏิบัติงานมีความพากเพียรพยายาม ความอดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุและสำเร็จตามความมุ่งหมาย

4.1.4 การฝึกฝนความรับผิดชอบ

กิ่งแก้ว อรรถการ. (วัลลภา ถนอมศิริ. อ้างอิงจาก กิ่งแก้ว อรรถการ. 2524. *มนุษยศาสตร์ปริทัศน์*. หน้า 15 - 19) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็กและพัฒนาไปเรื่อยๆ จนถึงวัยรุ่น ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก แนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูกต้อง ให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาและค่อยๆ ปลุกฝังความรับผิดชอบให้ เพราะนอกเหนือจากการมีวินัยในตนเอง และความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เอง แล้วเด็กยังเรียนรู้วินัยและความรับผิดชอบจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอนฝึกฝนจากบุคคลแวดล้อม ลักษณะเช่นนี้ เป็นกฎเกณฑ์ธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม

ความรับผิดชอบไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ และได้จากการอบรมโดยตรง กล่าวคือ ถ้าการฝึกอบรมเป็นไปในทางที่ใช้อำนาจมากเกินไป ความรับผิดชอบของเด็กจะดิ่งไปด้วย

ความเครียดและความวิตกกังวล ที่เกิดจากการกระทำผิดจะขัดขวางการปรับตัวที่ดีของเด็ก และในทางกลับกัน ความรู้สึกผิดที่ไม่ได้รับการพัฒนาจะนำไปสู่ความรับผิดชอบที่หย่อน

ไซด์แมน. (Siedman. 1962 : 408 - 411) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเกิดจากการฝึกฝน สิ่งแวดล้อมต่างๆ มีส่วนสำคัญและมีผลต่อความรับผิดชอบของเด็ก การฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็กนั้น เป็นวิธีที่ละเอียดอ่อน และผู้ฝึกจำเป็นต้องมีวิธีการดุ่ม เพื่อให้การฝึกนั้นสมดังมุ่งหมาย ได้ดังนี้

1. ควรเริ่มฝึกความรับผิดชอบตั้งแต่วัยเด็ก
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกให้มีความรับผิดชอบ
3. การฝึกให้มีความรับผิดชอบและจัดประสบการณ์ความรับผิดชอบควรให้เหมาะสมกับ

แต่ละบุคคล

4. ควรให้เด็กทราบว่ามีผู้ใหญ่หวังอะไรจากเขา
5. การฝึกให้เด็กรู้จักความรับผิดชอบ ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่เร่งรัดจนเกินไป
6. เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่ต่อความรับผิดชอบของตน มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบ

ของเด็ก

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการะความรับผิดชอบ

4.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ฟลาเฮอร์ตี้ และรูสเซิล (วัลลภา ถนอมศิริ . 2539 : 38 ; อ้างอิงจาก Flaherty and Reutzel. 1965. *The Journal of Education Research*. p.411) ศึกษาเพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนสูงและนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำ พบว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

แมคเคลแลนด์ (วัลลภา ถนอมศิริ . 2539 : 38 ; อ้างอิงจาก Mc Clelland. 1953.) ได้ศึกษา ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่า บุคคลนั้นมีความรับผิดชอบสูงด้วย

สมาร์ท (วัลลภา ถนอมศิริ . 2539 : 38 ; อ้างอิงจาก Smart. 1967. *Children Development and Relationships*. p. 5365 - 5367) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและสัมพันธภาพที่มีต่อครอบครัว ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบจะเริ่มต้นในวัยเด็กและพัฒนาสู่วัยรุ่นและผู้ใหญ่ และพบว่า เด็กหญิงจะมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กชาย ซึ่งตรงกับการวิจัยของ บัตเตอร์เวิร์ท (วัลลภา ถนอมศิริ . 2539 : 38 ; อ้างอิงจาก Butterwarth. 1974. *Dissertation Abstracts International*. p. 2043) ศึกษาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 600 คน โดยสุ่มจากโรงเรียนต่างๆ ในแคลิฟอร์เนีย พบว่า นักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2.2 งานวิจัยในประเทศ

พิจิตรา พงษ์จินดากร. (2525 : 94 - 96) ทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ทำให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่อง ความรับผิดชอบดีกว่า วิธีสอนแบบธรรมดา และมีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

กรุณา กิจชัยน. (2517 : 85) ศึกษาความมีวินัยในตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีวินัยในตนเอง และนอกจากนั้น ผู้มีวินัยในตนเองจะมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงาน มีความอดทน มีเหตุผล และมีความยืดหยุ่นในพฤติกรรมทางสังคม ดีกว่าผู้ขาดวินัยในตนเอง

อารี เศรษฐชัย. (2520 : 47 - 48) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สภาการศึกษาไทย พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่จะต้องมีในตัวบุคคล เนื่องจากความรับผิดชอบมีความสำคัญในการช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ และความรับผิดชอบสามารถเสริมสร้างและฝึกฝนได้

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ

5.1.1 ประวัติของการค้าประเวณี

สุพัตรา สุภาพ. (2539 : 66 - 69) กล่าวถึงประวัติของการค้าประเวณี ว่า การค้าประเวณีมีมาแต่สมัยพุทธกาล เพราะในสมัยนั้นถือว่าโสเภณีเป็นอาชีพที่สุจริตชนิดหนึ่งที่ได้รับการยกย่อง และมีเกียรติในวงสังคมชั้นสูง หลักฐานที่ทำให้เชื่อว่าในสมัยพระพุทธเจ้ามีการค้าประเวณี โดยอ่านดูได้จากหนังสือ วาสิฏฐี บทที่ 3 ตอน เพื่อนมนุษย์ ที่มีการเล่าเรื่องความเป็นไปเกี่ยวกับการค้าประเวณี หรือนางคณิกาของกรุงอุชเชนี ถวายต่อพระพุทธเจ้า โดยบรรยายว่ามีหลายระดับ ตั้งแต่อยู่ปราสาท และเป็นผู้สร้างเทวสถาน วโนทยานที่แขกเมืองสำคัญหรือเจ้านายไปเยี่ยมเยียน จนถึงชั้นต่ำ ซึ่งโสเภณีดังกล่าวแม้แต่กษัตริย์ก็ทรงให้เกียรติ ประชาชนก็ยกย่อง นักบวชยังกล่าวสรรเสริญเยินยอ หรือแม้แต่ชฎุมาร หรือชฎโกมารภักจ์ แพทย์ประจำพระองค์ของพระพุทธเจ้าก็มีมารดาที่มีอาชีพค้าประเวณี

โสเภณีในสมัยพุทธกาลจึงมีการแบ่งจากชั้นสูงไปหาชั้นต่ำได้ 3 ชั้น ดังนี้

1. นางสิริมา เป็นโสเภณีชั้นสูง รับลูกค้าเฉพาะราชาผู้ปกครองแคว้นหรือมหาเศรษฐี
2. นางสาวดี รับลูกค้าเฉพาะพวกเศรษฐีและเชื้อกษัตริย์ต่างนคร
3. นางอัมพปาลี หรือคณิกา รับลูกค้าเฉพาะชายสามัญธรรมดาทั่วไป

การที่แบ่งโสเภณีเป็นชั้นๆ เช่นนี้ก็เพราะในสมัยพุทธกาล โดยเฉพาะในอินเดีย มีการแบ่งเป็นวรรณะต่างๆ แต่ละวรรณะก็ข้ามกันไม่ได้ โสเภณีจึงต้องแบ่งเป็นวรรณะไปด้วย เพื่อจะได้รับลูกค้าต่างวรรณะกัน

สมัยกรีกและโรมันโบราณ มีหญิงที่ทำพิธีกรรมทางศาสนา โดยรับสมสู่กับชายไม่จำกัดในสถานที่ของศาสนา เช่น ในกรุงบาบิโลน บนเกาะไซปรัส ในระหว่างพวกฟินิเซียน และในเอเชียตะวันตกหลายประเทศ ปรากฏหลักฐานว่ามีหญิงที่ค้าประเวณีเพื่อศาสนา เช่น เฮโรโดตัส นักประวัติศาสตร์ชาวกรีกได้กล่าวว่า ประเพณีของชาวบาบิโลเนีย ไม่ว่าไพร่หรือผู้ดี ต้องผ่านพิธีบูชาเจ้าแม่มิลิตตา

(Mylitta) โดยการนั่งอยู่ในวิหารอิซตาร์(Ishtar) เพื่อบอกการสมสู่กับชายต่างถิ่น เป็นการพลีพรหมจารี เพื่อบูชาเจ้าแม่ และมอบเงินที่ได้แก่ศาสนา (ประเพณีนี้จะพบเห็นในแอฟริกาเหนือ เอเชียตะวันตก และหมู่เกาะตะวันตก) ถือว่าได้กุศลแรง โดยมีข้อแม้ว่าต้องไม่รับสินจ้างรางวัลเป็นการส่วนตัว ทรัพย์สินที่ได้มาโดยเสน่หาก็ก็นำเข้าคลังของศาสนาเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมของศาสนาต่อไป ต่อมาเมื่อมีศาสนาคริสต์ พิธีกรรมดังกล่าวจึงได้หมดไป

ในสมัยต่อมา การค้าประเวณีเปลี่ยนเป็นการค้าที่ให้กันโดยมีค่าตอบแทน ทำกันโดยเปิดเผย และสำนักการค้าประเวณีแห่งแรกที่เชื่อกันว่าตั้งขึ้นถูกต้องตามกฎหมายอยู่ในกรุงเอเธนส์ โดยมีโซลอนซึ่งเป็นนักกฎหมายและนักปฏิรูปทางการเมืองที่มีชื่อเสียงของกรีก เป็นเจ้าของสำนักดูแลกิจการให้อยู่ในระเบียบเรียบร้อย เพื่อป้องกันชายแมงดา และการลักลอบคบชู้ โดยทำไรก็ได้ โซลอนมอบให้บำรุงศาสนาทั้งหมด

ต่อมาการค้าประเวณีจึงมีขึ้นอย่างออกหน้าออกตา จนกระทั่งรัฐบาลกรีกเล็งเห็นความเสื่อมโทรมในค่านิยมนี้ จึงได้ลงมือปราบปราม แต่ก็ไม่ได้ผล จึงเปลี่ยนวิธีการใหม่ โดยการออกใบอนุญาตและบังคับให้โสเภณีเสียภาษีในอัตราสูงเพื่อเป็นการบังคับทางอ้อมให้เลิกทำ แต่ก็ไม่ได้ผล หญิงโสเภณีมีอยู่ดาษดื่น รัฐจึงได้พยายามกำจัดปัญหานี้ด้วยวิธีต่างๆ เช่น ระบุชื่อหญิงเพื่อเป็นการประจานความชั่วและเก็บภาษีจากเจ้าสำนัก และรัฐพยายามหาวิธีปราบปรามต่างๆ แต่ก็ไม่ได้ผล จนในที่สุดรัฐยอมแพ้ ปลดปล่อยให้มีการค้าประเวณีโดยเปิดเผย แต่มีองค์การ คือ เทศบาล เป็นผู้ควบคุมดูแลและต้องไปรายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ทุกระยะ ต้องมีใบอนุญาตจึงจะประกอบอาชีพโสเภณีได้

ในศตวรรษที่ 14-15 สมัยเรเนซองส์ ศิลปวิทยาการต่างๆ เจริญขึ้น และขณะเดียวกันกามโรคอันเกิดจากการมีโสเภณีก็แพร่หลายไปอย่างกว้างขวาง ความคิดในการต่อต้านอาชีพโสเภณีก็มีอย่างมากมายและรุนแรง มีการเรียกร้องให้มีการส่งเสริมศีลธรรมและสวัสดิภาพของสังคม นับแต่นั้นมาจนถึงศตวรรษที่ 18 การป้องกันและปราบปรามโสเภณีกระทำได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

สำหรับประเทศไทยเรา พออนุมานได้ว่า การค้าประเวณีมีมาแต่โบราณเช่นกัน ซึ่งจะมีอ้างอิงเมื่อใดไม่ปรากฏชัด แต่ถ้าดูจากกฎหมายตรา 3 ดวง ซึ่งใช้ในรัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166 ก็มีการกล่าวอ้างไว้ในบทบัญญัติบทพระอัยการลักษณะผิดเมีย ปรากฏว่ามีหญิงนครโสเภณีอยู่ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าอาชีพโสเภณีเกี่ยวข้องกับมนุษย์มาหลายพันปีแล้ว เฉพาะในกรุงเทพฯ ก็น่าจะประมาณได้ว่าอาชีพค้าประเวณีเกิดขึ้นมาก่อนหน้านั้นแล้ว แต่เพิ่งจะปรากฏหลักฐานตราอยู่ในกฎหมายที่พอจะค้นคว้าอ้างอิงในยุคนั้น

อาชีพโสเภณีเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องไม่น้อย(มีผู้สันนิษฐานเรื่องการค้าประเวณีในประเทศไทยไว้หลายประการ บางท่านก็กล่าวว่าไทยคงเอาแบบอย่างมาจากอินเดีย เพราะอินเดียมีการค้าประเวณีแต่โบราณ โดยถือว่าเป็นการบูชาพระเจ้าวิหิง และไทยก็รับเอาอารยธรรมจากอินเดีย บางท่านก็สันนิษฐานว่าเอาแบบอย่างมาจากจีน เพราะจีนก็มีมาแต่โบราณ หรือแม้แต่ในจีน ได้หวันก็มีนิคมโสเภณี เรียก “เป่โถ่ว” และมีชาวจีนอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน ชาวจีนเป็นทั้งเจ้าสำนักหรือเป็นหญิงที่ทำการค้าประเวณี ซึ่งในภาษาจีนเรียกหญิงประเภทนี้ว่า “หย่าฉ่า”

ต่อมาในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การค้าประเวณีได้แพร่หลายมากขึ้น ปรากฏว่ามีการแพร่เชื้อกามโรคขึ้นในบรรดาชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย

จนล่วงเข้าปีพุทธศักราช 2452 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต้องตรากฎหมายออกใช้บังคับ เรียกว่า “พระราชบัญญัติสัญญาโรค ร.ศ.127” เพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายโรคโดยสำนักโสเภณีต้องจดทะเบียน และต้องทำรายชื่อโสเภณีที่ประกอบอาชีพในสำนักงานของตนเพื่อให้เจ้าพนักงานตรวจตรา ส่วนหน้าสำนักต้องแขวนโคมเป็นเครื่องหมาย โสเภณีทุกคนต้องไปจดทะเบียนกับเจ้าพนักงาน เพื่อสะดวกต่อการตรวจตรา พระราชบัญญัติฉบับนี้ตอนแรกประกาศใช้เฉพาะในกรุงเทพฯ และหัวเมืองบางแห่ง ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่าหญิงโสเภณีมีอยู่ทุกซอกทุกไป จึงทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ในหัวเมืองทุก ๆ มณฑลทั่วราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2456 และได้ใช้เป็นกฎหมายบังคับต่อมา

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 องค์การสหประชาชาติมีมติจากที่ประชุมสมัชชานานาชาติว่า การค้าประเวณีเป็นเรื่องทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีของมนุษย์ เป็นต้นเหตุแห่งการค้าหญิง การลักพา การล่อลวง การฉ้อโกง การบังคับหญิงเพื่อการค้าประเวณีเป็นการทำผิดศีลธรรม ประเทศไทย จึงได้ยกเลิกพระราชบัญญัติสัญญาโรค ร.ศ.127 และประกาศใช้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ขึ้นแทน ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ในมาตรา 4 ได้กล่าวถึงการค้าประเวณีไว้ว่า “เป็นการยอมรับการกระทำชำเราหรือยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำการอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ทางกามารมณ์ของผู้อื่นอันเป็นการลำสอนเพื่อสินจ้าง ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ยอมให้กระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ” แต่ก็ยังปรากฏว่า การค้าประเวณียังมีอยู่ในแบบวิธีการลักลอบ หรือเปิดเผย ซึ่งออกมาในรูปการค้าประเวณีธรรมดา หรือออกมาในรูปแอบแฝง ในลักษณะต่างๆ เช่น ไนต์คลับ บาร์ คาบาเรต์ สถานอาบอบนวด โรงน้ำชา ภัตตาคาร หรือห้องอาหารที่มีหญิงเสิร์ฟ ร้านตัดเสื้อ แต่งผม ฯลฯ

ส่วนหญิงโสเภณีในสังคมไทย ถ้าเป็นผู้ที่มีพื้นเพมาไม่ค่อยดี มักจะชอบใช้คำพูดไม่ไพเราะ และแต่งกายให้เกิดความยั่วยวนใจ แต่งหน้าเข้มๆ ชอบใส่กระโปรงและเสื้อรัดรูปทรงเพื่อเรียกร้องความสนใจ ส่วนผู้ที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไป บางครั้งก็ดูแยกจากหญิงทั่วไปไม่ออก เช่น อาจจะเป็นนางแบบ ดาราภาพยนตร์ ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

5.1.2 ความหมายคำที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ

① กองกามโรค. (2539:3) ให้คำจำกัดความของหญิงให้บริการทางเพศ หรือ โสเภณี หมายถึง ผู้ที่มีการร่วมประเวณี หรือการกระทำทางเพศอื่นใด เพื่อสำเร็จความใคร่ทางกามารมณ์ อันเป็นการลำสอนทางเพศ ไม่ว่าในหรือนอกสถานบริการทางเพศ //

กองกามโรค. (2539:3) ให้คำจำกัดความของสถานบริการทางเพศ หมายถึง สถานที่จัดให้มีบริการทางเพศทั้งทางตรงและแอบแฝง

② พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้คำจำกัดความของ “โสเภณี” แปลว่า งาม แต่ความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป หมายถึงหญิงที่ทำการค้าประเวณีซึ่งเป็นคำยืมมาจาก “นครโสภินี” คือ หญิงงามเมือง (สุภัตรา สุภาพ. 2539 : 66) //

สุภัตรา สุภาพ. (2539 : 66) สรุปว่า โสเภณีหรือการค้าประเวณี หมายถึง บุคคลไม่ว่าหญิงหรือชาย ที่กระทำเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น จะเป็นไปในทางร่วมประเวณีอย่างปกติ หรือการปรนนิบัติแบบอื่นใด อันเป็นการลำสอนเพื่อสินจ้างรางวัล ซึ่งอาจเป็นเงินทอง หรือสิ่งของอย่างอื่น ทั้ง

นี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะได้กระทำต่อเพศเดียวกันหรือต่างเพศ ไม่ว่าการกระทำนั้นจะเป็นครั้งคราว หรือเป็นอาชีพก็ตาม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539. (2540 : 2) ให้ความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศไว้ ดังนี้

การค้าประเวณี หมายความว่า การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใดทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ //

สถานการณ์การค้าประเวณี หมายความว่า สถานะที่จัดไว้เพื่อการค้าประเวณีหรือยอมให้มีการค้าประเวณี และให้หมายความรวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการติดต่อหรือจัดหาบุคคลอื่นเพื่อกระทำการค้าประเวณีด้วย

รับทราบ

5.1.3 ประเภทของหญิงให้บริการทางเพศ

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2537 : 73 - 75) ได้จัดระดับหญิงให้บริการทางเพศออกเป็น 3 กลุ่ม 3 ระดับ คือ

กลุ่มแรก คือ โสเภณีระดับล่าง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็กที่เพิ่งเข้าสู่อาชีพอยู่ตามซ่อง โรงน้ำชา บางคนอาจถูกหลอกลวงมากักขัง ทบตี บังคับให้ขายบริการทางเพศ ราคาต่ำตัวไม่แพง ทางสำนักจะเป็นคนตั้งราคา ซึ่งราคาแต่ละแห่ง แต่ละคน ก็อาจไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความสวยความงาม และความใหม่ของตัวผู้หญิงเป็นหลัก รายได้ส่วนใหญ่จะตกประมาณเดือนละ 2,000 กว่าบาท ในขณะที่ต้องทำงานวันละ 10 ชั่วโมงขึ้นไป โดยบางคนไม่มีวันหยุด แต่บางคนอาจได้หยุดเฉพาะวันที่มีประจำเดือน สำนักส่วนใหญ่จะมีอาหารให้กินวันละ 2 มื้อ บางแห่งก็ใช้สำนักเป็นที่พักด้วย แต่บางแห่งก็อาจเช่าห้องให้พักรวมกัน แต่ที่แน่ๆ ก็คือไปไหนมาไหนก็จะมีแมงดาคอยคุม ไม่มีอิสระที่จะได้เห็นเดือนเห็นตะวัน มีกฎระเบียบและการลงโทษที่รุนแรงสำหรับคนที่ฝ่าฝืน โดยเฉพาะคนที่พยายามหลบหนี ถูกทารุณ ทบตี ล่ามโซ่ ให้อดข้าว งดยาเสพติด แล้วแต่ความหนักเบาของโทษ ผู้หญิงขายบริการกลุ่มนี้จึงมีรายได้น้อย ในขณะที่ทำงานหนัก ร่างกายทรุดโทรม ผู้ชายที่มาเที่ยวส่วนใหญ่ คือ กลุ่มผู้ใช้แรงงานรับจ้างรายวัน รายได้ต่ำเช่นเดียวกัน

กลุ่มที่สอง ถูกจัดให้เป็นโสเภณีระดับกลาง ส่วนใหญ่ก็คือโสเภณีที่ปิดบังอำพรางการขายบริการ โดยใช้อาชีพอื่นบังหน้า กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่พัฒนาขึ้นมาจากโสเภณีระดับล่าง และสมัครใจที่จะประกอบอาชีพนี้ เช่น หมอนวดตามสถานอาบอบนวด นางทางโทรศัพท์ สาวเอสเคอร์ต และอื่นๆ อีกมากมาย การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต จะมีอิสระมากกว่าหญิงขายบริการในสำนัก เพราะเจ้าของสถานบริการไม่ควบคุมกักขัง เพียงแต่ต้องทำตามกฎระเบียบของสถานบริการนั้น ถ้าทำผิดกฎก็มักมีการลงโทษเพียงแค่ตัดเงินรายได้บางส่วน การกินอยู่หลับนอนส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบตัวเองไม่เกี่ยวกับสถานบริการ หญิงขายบริการในระดับนี้จึงมีรายได้เป็นกอบเป็นกำ มีโอกาสได้แต่งตัวสวยออกไปเที่ยวไหนต่อไหนได้ เหมือนผู้หญิงทั่วไปนอกเวลาทำงาน สามารถลาหยุดได้ถ้าแจ้งล่วงหน้า ลูกจ้างของหญิงขายบริการกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้า อาศัยมีเงิน หรือคนมีการศึกษา และมีอาชีพที่มั่นคง

คง หญิงขายบริการระดับนี้มีภาษีมากกว่ากลุ่มแรกคือ สามารถต่อรองตกลงราคาค่าตัวกับแขกได้เอง ถ้าแขกต้องการซื้อบริการทางเพศ

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มโสเภณีระดับชาติหรือข้ามชาติ มักเป็นโสเภณีที่มีชั่วโมงบินสูงในการทำงาน กล้าที่จะไปทำงานต่างประเทศ เพราะคิดว่ารายได้ดีกว่าในเมืองไทย ซึ่งมีบางรายที่ไปต่างประเทศในลักษณะถูกขายหรือถูกหลอก จึงพบกับสภาพการดำเนินชีวิตที่ลำบากมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับความมีเมตตาธรรมของเจ้าของสำนัก แม่เล้า แมงดา หรือกลุ่มนักค้ามนุษย์ แต่ทั้งคนที่สมัครใจและคนที่ถูกหลอกมักพบชะตากรรมคล้ายกันคือ ต้องคอยหลบๆ ซ่อนๆ ไม่มีอิสระ เนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นการเดินทางเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย นอกจากบางรายที่ทำสัญญาจ้างงานอย่างเป็นทางการถูกต้องเท่านั้น

ระดับของสถานบริการมีส่วนสำคัญกับค่าตัวและรายได้ และระดับของรายได้เป็นตัวจัดระดับของการดำเนินชีวิตว่าจะสุขสบายได้แค่ไหน มีเงินส่งให้กับครอบครัวได้เพียงใด หญิงขายบริการจากสำนักที่มีโอกาสจึงพยายามได้อันดับขึ้นไปเป็นหมอนวด หรือนางทางโทรศัพท์ เพราะนั่นหมายถึงระดับชีวิตที่มีค่ากว่าและดีที่สุด บางคนมีความหวังคือการไปหาประสบการณ์ต่างแดน เพื่อที่อาจจะโชคดีกว่าในเมืองไทย แต่หลายคนก็พบว่า ความหวังในต่างแดนนั้นมีดมนยิ่งกว่าในช่อง หรือในสำนักเสียอีก

5.1.4 วิธีการค้าประเวณี

สำเร็จ แสงชื่อ และสมชัย จิรโรจน์วัฒน์. (2527 : 317 - 335) ได้ทำการศึกษารูปแบบการทำงานของหญิงอาชีพพิเศษ โดยการสุ่มตัวอย่างหญิงอาชีพพิเศษจากทั่วประเทศ จำนวน 1,600 คน ผลการศึกษาสรุปว่า รูปแบบและวิธีการในการประกอบอาชีพการค้าประเวณี แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบคือ

1. แบบพื้นฐาน ได้แก่ พวกที่เตร็ดเตร่ตามที่สาธารณะต่างๆ พวกที่อยู่ตามโรงแรม บังกะโล และสำนักหญิงอาชีพพิเศษ
2. แบบที่แอบแฝงตามสถานบริการต่างๆ ได้แก่ บาร์ ไนต์คลับ สถานอาบอบนวด โรงน้ำชา ร้านอาหาร คอฟฟี่ชอป ร้านเสริมสวย ร้านตัดผม แต่งผม ร้านตัดเสื้อ บัสไฮสเตสส์
3. แบบพิเศษหรือแบบอิสระ ได้แก่ พวกเมียเช่าที่หากินกับทหารต่างชาติ หรือคนไทยด้วยกัน นางทางโทรศัพท์ นักเรียน-นักศึกษา พวกที่ไปหากินต่างประเทศ ตามท่าเรือ

สุพัตรา สุภาพ. (2539 : 70) กล่าวถึงวิธีการค้าประเวณี มีดังนี้ คือ

1. เตรี็ดเตร่อยู่ตามถนน หรือที่สาธารณะ เช่น บาทวิถี ป้ายรถเมล์ สวนสาธารณะ หน้าโรงแรม ฯลฯ เพื่อชักชวนและเรียกร้องให้ไปร่วมประเวณีกับตน
2. ตามโรงแรมที่เตรียมไว้เพื่อการค้าประเวณีโดยเฉพาะ ซึ่งมีทั้งที่เป็นที่เปิดเผยและลับๆ ถ้าเปิดเผย ทางโรงแรมจะจัดหญิงโสเภณีไว้ให้ลูกค้าได้เลือกตามความพอใจ ตลอดจนมีสถานที่หรือห้องเพื่อการนี้โดยเฉพาะ
3. ตามบ้าน ซึ่งจะเป็นบ้านที่เป็นที่รู้จักในหมู่นักเที่ยว ในบ้านจะมีทั้งแมงดา หรือแม่เล้ารวมทั้งนักเลงอันธพาลไว้คอยควบคุมความสงบเรียบร้อย และคุมผู้หญิงที่ตนไปจุด หรือล่อลวง หรือ ช่ม

ขึ้นมา หรือบางรายก็เป็นเมียของแมงดาประจำชื่อนั้นเอง รวมทั้งเอาไว้อวยงับคัมภีร์คำที่มาจากให้
จ่ายค่าบริการตามที่ใดตกลงกันได้

4. การค้าประเวณีของคนบางกลุ่มที่แฝงมาในรูป เช่น ทำงานตามภัตตาคาร บาร์ ในดัลลัส
อาบอบนวด นักแสดง นักร้อง ช่างเสริมสวย นักประชาสัมพันธ์ตามโรงแรม ฯลฯ หรือ ที่มีชื่อเรียกว่า
“นางทางโทรศัพท์” เมียเช่าของทหารต่างชาติ เป็นต้น

กอบกุล รายนะทร และคณะ. (อัญชลี ตริตรองการ. 2540 : 24 ; อ้างอิงมาจาก กอบกุล รายนะ
เนตรและคณะ. 2528) ได้ศึกษาสภาพชีวิตโสเภณีในจังหวัดเชียงใหม่ ของกลุ่มสตรีภาคเหนือ พบว่า
โสเภณีหรือหญิงอาชีพพิเศษมาจากสถานที่ประกอบอาชีพ คือ

1. บ้าน หรือสำนักค้าประเวณี หรือช่อง แบ่งเป็นบ้านที่มีหญิงอยู่ประจำ และบ้านที่มีหญิง
ไปๆ มาๆ แบบบริการทั้งกลางวัน กลางคืน
2. บังกะโล เป็นบ้านพักสำหรับค้าประเวณีที่หญิงไม่อยู่ประจำ ฝ่ายชายจะเป็นผู้พาผู้หญิงมา
พักอยู่ตามหอพัก หรือบ้านเช่า และค้าประเวณีที่บังกะโล
3. คาเฟ่ ดำเนินธุรกิจขายเครื่องดื่มต่างๆ แต่มีหญิงบริการซึ่งจัดสรรโดยฝ่ายเชียร์แขก แยก
จะเลือกผู้หญิงที่ตนพอใจไปนอน โดยใช้ห้องของหญิงภายในสถานที่นั้น ส่วนใหญ่จะเปิดบริการเฉพาะ
กลางคืน
4. ร้านอาหาร ขายอาหารโดยมีหญิงเป็นพนักงานเสิร์ฟ ซึ่งจะตกลงกันกับแขกและไปทำการ
ค้าประเวณีที่อื่น โดยเจ้าของร้านให้อิสระเต็มที่

5.1.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ

ปัญหาหญิงขายบริการทางเพศในประเทศไทยนับว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากปัญหา
หนึ่ง ซึ่งยากแก่การควบคุม ป้องกันหรือกำจัดกวาดล้างให้หมดสิ้นไปจากสังคมได้ ทั้งนี้เนื่องจาก
ปัญหาหญิงขายบริการทางเพศมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาอื่นๆ อีกหลายประการ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ
และสังคม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหาความเสื่อมโทรมด้านศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม และ
ปัญหากฎหมาย เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลทุกสมัยได้พยายามแสวงหามาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหานี้มา
โดยตลอด แต่ข้อเท็จจริงกลับปรากฏว่ายังไม่สามารถแก้ปัญหาหญิงขายบริการทางเพศได้ดีเท่าที่ควร
ถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 และพระราชบัญญัติสถานบริการ
พ.ศ.2509 แต่ก็ไม่มีผลในการปราบปรามการค้าประเวณีและไม่สามารถควบคุมสถานบริการทางเพศมิ
ให้เป็นแหล่งมั่วสุมของหญิงขายบริการทางเพศได้ ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปราบ
ปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ขึ้นเพื่อกำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่ได้
เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

ด้วยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ได้ประกาศใช้มาเป็น
เวลานาน บทบัญญัติที่มีอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทกำหนดโทษไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน
และโดยที่การค้าประเวณีมีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม ผู้กระทำการค้าประเวณีส่วน
มากเป็นผู้ซึ่งด้อยสติปัญญาและการศึกษา สมควรลดโทษให้ผู้ทำการค้าประเวณีและเปิดโอกาสให้

บุคคลเหล่านั้นได้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการให้การอบรมฟื้นฟูจิตใจ การบำบัดรักษาโรค การฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตและในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการปราบปรามการค้าประเวณี และเพื่อคุ้มครองบุคคลโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อาจถูกล่อลวงหรือชักพาไปเพื่อการค้าประเวณี สมควรกำหนดโทษบุคคลซึ่งกระทำความผิดในสถานการค้าประเวณี บุคคลซึ่งหารายได้จากการค้าประเวณีของเด็กและเยาวชน และบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็ก เพราะเหตุที่มีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อยู่ในความปกครองกระทำการค้าประเวณี ส่วนผู้นอกจากนั้น ในปัจจุบันปรากฏว่าได้มีการโฆษณาชักชวน หรือแนะนำตัวทางสื่อมวลชนในลักษณะที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องการติดต่อในการค้าประเวณีกันอย่างแพร่หลาย การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539. 2540 : 18)

การให้บริการทางเพศเป็นการทำผิดกฎหมาย ในเรื่องเกี่ยวกับความผิดของการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศนั้น ตามบทกำหนดใน พระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 มาตรา 5 ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดเข้าติดต่อกับ ชักชวน แนะนำตัว ติดต่อกับ หรือรับเข้า บุคคลตามถนนหรือสาธารณสถาน หรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใด เพื่อการค้าประเวณี อันเป็นการเปิดเผยและนำอวัยวะ หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท” มาตรานี้กำหนดบทลงโทษเพื่อป้องกันหญิงให้บริการทางเพศ ประเภทแอบแฝง เร่ร่อนตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ และมาตราที่สำคัญอีกมาตราคือ มาตรา 6 ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อประโยชน์ในการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำเพราะถูกบังคับ หรือตกอยู่ภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ ผู้กระทำไม่มีความผิด” ดังนั้นหากหญิงใดไปค้าประเวณี ในบ้านพักของตน โรงแรม โรงนวด โรงน้ำชา ฯลฯ จึงไม่ผิดกฎหมายตามมาตรา ทั้งสองนี้ เพราะ ในบ้านพักของตนเอง เป็นสถานที่ส่วนบุคคล สำหรับโรงแรม โรงนวด โรงน้ำชา จัดทะเบียนเป็นสถานบริการ ประเภทที่ไม่ใช่ สถานการค้าประเวณี ในปัจจุบันจึงมีการหลีกเลี่ยงกฎหมายเกิดขึ้นมากมาย ด้วยการหารูปแบบของการบริการ ที่แตกต่างกันออกไปจากข้อห้ามที่ชัดเจนของกฎหมาย โดยแฝงอยู่ในรูปแบบของธุรกิจบันเทิง ซึ่งถือว่าถูกกฎหมาย แต่มีการให้บริการทางเพศอยู่เบื้องหลัง (คณะกรรมการพัฒนาระบบการสำรวจสถานบริการทางเพศ 2539:3)

5.1.6 สาเหตุของการให้บริการทางเพศ

ชาย โพรลิตา และคณะ. (2537 : 50) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาที่หญิงสาวผู้ด้อยโอกาสในชนบทกำลังเผชิญ ซึ่งเป็นสาเหตุผลักดันให้เข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศ 3 ด้าน คือ

1. ความทุกข์ยากในชนบท ทำให้การดำรงชีวิตลำบาก
2. กระแสที่รุนแรงของวัฒนธรรม บริโภคนิยมที่มาสู่สังคมรอบข้าง ทำให้ต้องดิ้นรนเพื่อจะได้มีกินมีใช้ ตามแบบค่านิยมในวัฒนธรรมใหม่
3. ความกดดัน จากเสียงเรียกร้องของบทบาทเพศ อันมีมาแต่ดั้งเดิม ให้เธอต้องรับผิดชอบอย่างแข็งขันต่อเศรษฐกิจของครอบครัว

สุพัตรา สุภาพ. (2539 : 70 - 72) กล่าวถึงสาเหตุของการเป็นโสเภณี มีดังนี้ คือ

ก. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว

1. สภาพครอบครัวไม่มั่นคง เช่น พ่อแม่ของทะเลาะเบาะแว้งกัน พ่อมีเมียน้อย แม่มีชู้ หย่าขาดจากกัน พี่น้องไม่ปรองดองกัน ฯลฯ เมื่อหาความสุขจากบ้านไม่ได้ก็ไปหาความสุขนอกบ้าน หรือหนีออกไปจากบ้าน จึงอาจถูกหลอกให้ไปเป็นโสเภณีได้ หรือครอบครัวไม่ร่ำรวย อาจจะถูกชักจูง หรือหลอกลวงไปค้าประเวณีโดยสมัครใจ และไม่สมัครใจก็ได้

2. สภาพแวดล้อม ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดี เช่น แหล่งเสื่อมโทรม หรือแหล่งการค้าประเวณี ภัตตาคาร หรือห้องอาหารที่มีโสเภณีแอบแฝงอยู่ เป็นต้น อาจจะทำให้เกิดความเคยชินและเห็นเรื่องชั่วช้าเป็นของธรรมดา อาจจะถูกชักจูงให้ค้าประเวณีได้ง่าย

3. ฐานะทางเศรษฐกิจ ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี อาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดโสเภณี เช่น หญิงที่มีหน้าที่ต้องเลี้ยงดูลูก หรือครอบครัวเพื่อการอยู่รอด แต่หางานอื่นทำไม่ได้ หรือ มีรายได้ไม่เพียงพอ อาจจะหันมายึดอาชีพโสเภณีได้ หรือหญิงบางคนยากจนแต่อยากได้เงินง่ายๆ และไม่มีทางใดหาเงินได้นอกจากการเป็นโสเภณี เพราะจะได้เงินมากกว่าการเป็นคนใช้ การรับจ้าง เป็นต้น

4. กลุ่มผลประโยชน์ เป็นพวกที่ได้ประโยชน์จากการค้าประเวณี โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม การหากินของพวกนี้ออกมาในหลายลักษณะ และยากที่จะศึกษาวิธีการทั้งหมดได้ เพราะออกมาในรูปวิธีการต่างๆ เช่น เป็นพ่อค้า นักร้อง ผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ ฯลฯ โดยอาจเป็นชายหรือหญิงก็ได้

5. ความไม่เป็นระเบียบของสังคมด้านอื่นๆ เป็นเรื่องของความเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรม และวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง การทอดทิ้งเด็ก การทอดทิ้งของสามี การแตกร้างในครอบครัว เหล่านี้เป็นสาเหตุของการทำให้เป็นโสเภณี

ข. สภาพร่างกาย

1. ฝ่ายหญิง

1.1 สภาพผิดปกติทางจิต จากสภาพผิดปกติทางจิต หญิงโสเภณีจึงเข้าใจว่าสังคมมีความต้องการทางเพศ ดังนั้น หญิงเหล่านี้จึงคิดว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ก็ควรตอบสนองความต้องการของสังคมในด้านนี้ โดยการเป็นโสเภณี และไม่ถือว่าเป็นสิ่งน่าอายแต่ประการใด สาเหตุที่หญิงเป็นเช่นนั้น เพราะมีความผิดปกติทางจิต คือ มีความโน้มเอียงที่เป็น โรคไซโคแพติก (psychopathic) มีอารมณ์ผันแปรไม่แน่นอน และมีแรงผลักดันสูงมาก

1.2 การวิปริตทางเพศ หญิงโสเภณีบางรายมีอวัยวะเพศไม่สมบูรณ์อันเกิดจากกรรมพันธุ์หรือโรคบางชนิด ฮอร์โมนรุนแรงในขณะเยาว์วัย ทำให้เกิดความรู้สึกผิดปกติในระบบเพศเป็นโรคทางเพศหรือในบางกรณีรู้สึกเป็นปมด้อยในตัวเอง ความผิดปกติดังกล่าว ทำให้หญิงพวกนี้ต้องการจะแสดงออกทางเพศ จึงกระทำสำส่อน และเป็นโสเภณีไปในที่สุด

1.3 เซรั่วปัญญาต่ำ จากการสำรวจพบว่ามีปัญญาต่ำ หรือบางรายก็เป็นประเภทจิตทรมาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การค้าประเวณีได้ง่าย โดยเฉพาะวัยรุ่นที่เป็นโสเภณี เพราะไม่สามารถตัดสินใจลงได้ หรือมองไม่เห็นความแตกต่างระหว่างการเป็นคนดีกับการเป็นโสเภณี ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ถูกชักจูงให้เป็นโสเภณี

1.4 การศึกษาต่ำ จากการสำรวจปรากฏว่า หญิงโสเภณีไม่เคยได้รับการศึกษามีถึงร้อยละ 36 ที่ได้รับการศึกษาชั้นประถมมีจำนวนร้อยละ 61 และระดับมัธยมมีจำนวนน้อยมาก การศึกษานี้บางรายก็เป็นเพราะชาวปัญญาต่ำ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา และง่ายต่อการถูกหลอกให้หลงเชื่อ เพราะรู้ไม่เท่าทัน เช่น ถูกหลอกลวงมา เพราะไปหลงเชื่อการชักชวนของพวกแมงดา หรือผู้มีอาชีพทางการหาหญิงมาค้าประเวณี

2. ฝ่ายชาย

2.1 ชายที่ชอบไปเที่ยวโสเภณี เช่น พวกชายโสด นักธุรกิจ ทหารต่างชาติ หรือชายที่มีครอบครัวแต่ต้องการหลายรสที่แปลกไปจากภรรยาของตน เป็นต้น เพราะเป็นที่ที่ระบายความต้องการทางเพศ โดยมีเงินเป็นเครื่องตอบแทน จึงเป็นเหตุให้การค้าประเวณีมีอยู่ และจากการวิจัยปรากฏว่าเป็นชายโสดถึงร้อยละ 80

2.2 ชายมีอาชีพเป็นพวกล่อลวงหญิงมาเป็นโสเภณีด้วยวิธีการต่างๆ ให้หญิงหลงเชื่อโดยเฉพาะหญิงจากชนบท

มูลนิธิผู้หญิง (อัญชลี ตรีตระการ. 2540 : 25 อ้างอิงจาก มูลนิธิผู้หญิง. 2533) ได้ระบุสาเหตุของการค้าประเวณีของเด็กหญิง และผู้หญิงจากชนบทไว้ดังนี้ คือ

1. สภาพเศรษฐกิจ ความยากจน
2. ลัทธิเอาอย่าง ความต้องการและการแข่งขันทางวัตถุ
3. ค่านิยมทางภาคเหนือ
4. การล่อลวง

จากผลการวิจัยที่กล่าวมานั้น โดยภาพรวมแล้วปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหญิงให้บริการทางเพศ มีหลายประการ โดยเฉพาะปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจน รายได้ต่ำ ช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างชนบทและเมือง เกิดวัฒนธรรมบริโภคนิยม ทำให้เรื่องพฤติกรรมทางเพศ มีความสำคัญน้อยกว่าเรื่องทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้สตรีผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เข้าสู่ธุรกิจค้าประเวณีมากขึ้น

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ

5.2.1 งานวิจัยในประเทศ

สฤกัญญา ณรงค์วิทย์. (2532 : 71) ทำการศึกษาวิจัย เรื่องความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันกามโรคในหญิงอาชีพพิเศษ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษ จำนวน 150 ราย พบว่า หญิงอาชีพพิเศษ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี ส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมศึกษา ระยะเวลาการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-5 ปี ความเชื่อด้านสุขภาพในกลุ่มหญิงอาชีพพิเศษที่มีประวัติป่วยเป็นกามโรคและไม่มีประวัติป่วยเป็นกามโรค พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความเชื่อด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันกามโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นพพร จิตตเมตตากุล. (2532 : 63 - 67) ได้ศึกษาวิจัย ประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มหญิงบริการ กรุงเทพมหานคร ซึ่งสำรวจสถานบริการ จำนวน 4 แห่ง มีหญิงบริการจำนวน 360 คน ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงวิเคราะห์สาเหตุของโรค(Prospective study) ผล

การศึกษาพบว่า อัตราความชุก ของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มหญิงบริการมีค่าสูงถึง 305.56 ต่อหญิงบริการ 1,000 คน ส่วนมากจะป่วยเป็นโรคหนองในเทียม ร้อยละ 70 ของจำนวนป่วยทั้งหมด ในการศึกษาอัตราเสี่ยงสัมพัทธ์ (Relative risk) พบว่า หญิงบริการที่มารับการรักษาไม่สม่ำเสมอ จะมีโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สูงกว่าหญิงบริการที่มารับการรักษาสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ตัวพยากรณ์อัตราการป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มหญิงบริการคือ ระดับความสม่ำเสมอของการมารับการตรวจรักษา

เพ็ญจันทร์ ประดับมุข. (2537 : 25) ทำการศึกษาแบบกรณีศึกษา เรื่องปฏิกิริยาตอบสนองของหญิงบริการอาชีพพิเศษที่ติดเชื้อเอดส์ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพกับหญิงบริการอาชีพพิเศษที่ติดเชื้อเอดส์ จำนวน 18 ราย โดยเสนอภาพรูปแบบกลไกการเผชิญปัญหาและการปรับตัวของหญิงบริการอาชีพพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า หญิงบริการอาชีพพิเศษ มีอายุเฉลี่ย 22 ปี มีระดับการศึกษาจบเพียงการศึกษาภาคบังคับ เกือบทั้งหมดมาจากครอบครัวที่มีอาชีพเกษตรกรรมและการรับจ้าง ประเด็นสำคัญของการก้าวสู่อาชีพ ไม่ได้มาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ แต่เป็นปัญหาความแตกร้างในครอบครัว ทั้งหมดมีพ่อแม่ ที่แยกทางกันและถูกเลี้ยงดูด้วยญาติ หรือบุคคลอื่นตั้งแต่ยังเล็กๆ สภาพการดำเนินชีวิต ก่อนการก้าวสู่อาชีพพิเศษ มักมีพฤติกรรมที่ออกนอกกลุ่มทาง เช่น ไม่ชอบโรงเรียน ชอบเที่ยวเตร่ ดิตยาเสพติด ก้าวร้าว เกเรจู้ร้น และท้ายที่สุด ทั้งหมดหนีออกจากบ้านและก้าวสู่เหตุการณ์ชีวิตที่เอื้อต่อการเข้าสู่ อาชีพค้าประเวณี ชีวิตของหญิงบริการ สิ่งที่พวกเธอต้องเผชิญอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน คือชายเที่ยวที่มีความหลากหลายมาก เธอไม่มีสิทธิ์เลือก เธอมีหน้าที่ทำงานให้ลืมหากับที่เขาย่ำเงินให้ นี่เป็นวิธีคิดพื้นฐานต่อการให้บริการของหญิงบริการ ที่สำคัญเธอจะถูกขังเคล้าในกลุ่มสังคมของพวกเธอเองว่า การมาทำงานนี้เพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ ทำเพื่อครอบครัว การก้าวสู่อาชีพนี้เพียงระยะชั่วคราวเท่านั้น บุคคลอีกกลุ่มที่หญิงบริการดูเหมือนจะต้องอยู่ใต้อาณัติ คือ เจ้าสำนัก จากการศึกษา พบว่า โดยทั่วไป เจ้าสำนักจะปกครองหญิงบริการอาชีพพิเศษแบบครอบครัวเดียวกัน โดยให้อิสระแก่หญิงบริการ ตามสมควร อำนาจของเจ้าของสำนักต่อหญิงบริการจะมากขึ้นตามภาระหนี้สินที่หญิงบริการมีต่อเจ้าสำนัก ในประเด็นนี้ พบว่า เจ้าสำนักจะมีวิธีการ เพื่อสร้างภาระหนี้สินต่อหญิง โดยการให้เงินล่วงหน้าแก่พ่อแม่ การให้ยืมเงิน การยุยงให้รู้จักการเล่นไพ่ และการขายสินค้าเงินผ่อน เป็นต้น ชีวิตของหญิงบริการ ยังต้องเผชิญกับสารเสพติด บุหรี่ เหล้า ยารักษาโรค ทั้งจากการเห็นเพื่อนในสำนักเสพยา เพื่อนชวนให้ลอง หรืออยากลองเพื่อความสนุก หรือที่สุดแล้วเป็นทางเลือกเพื่อให้ลืมความกลัดกลุ้ม ความเหงา เศร้า ทุกข์ เป็นการกระตุ้นเพื่อให้เกิดความครึกครื้นในการทำงาน ซึ่งในส่วนลึกแล้วไม่อยากจะทำเลย ต่อมาเป็นประเด็นแอตตัสกับหญิงบริการอาชีพพิเศษ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งเป็นหญิงบริการอาชีพพิเศษ เกือบทั้งหมดจำนวน 16 ราย เห็นว่าการติดเชื้อเอดส์ของตนเป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง ที่มีอาชีพขายบริการทางเพศ การเผชิญปัญหาการติดเชื้อเอดส์ขึ้นอยู่กับตัวเราจะปฏิบัติตัว บ้างคิดว่าจะอยู่ในสังคมได้ลำบาก เพราะสังคมรังเกียจ และไม่มีหวังว่าจะหายจากโรค หญิงบริการต้องปกปิดการติดเชื้อเอาไว้ และเผชิญปัญหาแต่เพียงลำพัง

สมพงษ์ เลิศหิรัญวงศ์ และลำพิ่ง เลิศหิรัญวงศ์. (2538 : 30 - 34) ได้ทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันกามโรคของหญิงค้าประเวณีที่มารับการตรวจรักษาที่สถานกามโรคบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม ถ้ามจากกลุ่มหญิงค้าประเวณี ที่เลือก

แบบบังเอิญ จำนวน 300 คน พบว่าปัจจัยด้าน ระดับการศึกษา รายได้ ความรู้เรื่องกามโรค การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรค การรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นกามโรค และการได้รับข้อมูลข่าวสารกามโรคจากแหล่งต่างๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันกามโรคของหญิงค้าประเวณี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับปัจจัยเกี่ยวกับ อายุ เป็นปัจจัยเพียงตัวเดียวที่พบว่าสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าปัจจัยด้าน การได้รับข้อมูลข่าวสารกามโรคจากแหล่งต่างๆ จะเป็นตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันกามโรคของหญิงค้าประเวณีได้ดีที่สุด

ภัสสร ลิมานนท์. (2536 : 45) ทำการศึกษาลักษณะด้านประชากรและพฤติกรรมของสตรีขายบริการทางเพศในประเทศไทย โดยทำการสัมภาษณ์สตรีขายบริการทางเพศเป็นรายบุคคลโดยใช้แบบสอบถาม มีพื้นที่เป้าหมาย คือ ภาคเหนือและภาคใต้ ในเขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น พื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 500 ราย ภาคใต้เขตเทศบาลตำบลสุโงโก-ลก จำนวน 500 ราย พบว่า พบว่า ลักษณะการทำงานของหญิงบริการและการมีบุตรมีลักษณะขัดแย้งกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยให้หญิงบริการเหล่านี้ดูแลบุตรได้ด้วยตนเอง หญิงบริการที่มีบุตรส่วนใหญ่ คือ ประมาณ ครึ่งหนึ่ง หรือกว่าครึ่งส่งบุตรไปให้บิดามารดาของตนเอง หรือบิดามารดาของสามีเป็นผู้ดูแล รองลงมา ก็ส่งให้พี่น้อง หรือญาติเป็นผู้ดูแล มีน้อยมากที่ตนเองกับสามี หรือสามีเก่าเป็นผู้ดูแล และมีน้อยมากที่หญิงบริการดูแลบุตรด้วยตนเอง คือบุตรอาศัยอยู่กับตนเอง หญิงบริการส่วนใหญ่ส่งเงินไปให้บิดามารดาและบุตรของตน ซึ่งตนได้นำบุตรไปให้บิดามารดาช่วยเหลือดู เมื่อถามถึงการใช้จ่ายเงินของบุคคลที่ตนได้ส่งเงินไปให้ พบว่า เงินที่หญิงบริการส่งไปให้นั้นถูกใช้ไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ต่างๆ ตามลำดับดังนี้ หนึ่ง ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน สอง ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนทำมาหากิน สาม ใช้เพื่อซ่อมแซมหรือสร้างบ้าน อันดับต่อมา ได้แก่ รักษาโรค การศึกษา ใช้นี้ มีน้อยมากที่ตอบว่าใช้จ่ายไปเพื่อการเล่นการพนัน ข้อมูลเหล่านี้ยืนยันข้อเท็จจริงที่ว่าหญิงบริการเหล่านี้ส่วนมากมาประกอบอาชีพด้วยสาเหตุของความยากจน และความรับผิดชอบในการะหน้าที่ที่จะต้องเลี้ยงดูครอบครัวของตน

เขมิกา ยามะรัตและคณะ. (2540 : ก) ทำการศึกษา เรื่องเพศสัมพันธ์นอกสมรสของชายผู้มารับบริการที่โรงพยาบาลบางรัก การศึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์นอกสมรสของชายไทยเป็นการศึกษากฎนี้ ตัวอย่างชายที่มารับบริการตรวจและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ณ โรงพยาบาลบางรัก จำนวน 84 ราย โดยการสัมภาษณ์ และการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม จากประชากรทั้งหญิงและชายนอกโรงพยาบาลอีกจำนวน 5 กลุ่ม (หญิง 15 ราย และชาย 19 ราย) พบว่า ความคิดเรื่องการร่วมเพศกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่ของตนนั้น ยังคงมีลักษณะเป็นมาตรฐานเชิงซ้อน คือชายมีได้แต่หญิงมีไม่ได้ ส่วนในกลุ่มสนทนาหญิง เชื่อว่า สามีของตนต่างก็เคยมีความสัมพันธ์กับสตรีอื่นทั้งก่อนและหลังแต่งงาน ซึ่งมีสาเหตุจากสุรา ต้องการเปลี่ยนรสชาติ ต้องการความสนุกสนาน เป็นต้น นอกจากนั้น สตรีกลุ่มนี้ระบุว่า สามีมีความต้องการทางเพศมากกว่าตน เพราะบ่อยครั้งที่ตนต้องยอมร่วมเพศ แม้ไม่มีความต้องการ แต่เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในครอบครัว เรื่องปัจจัยที่พบว่าเกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนและนอกสมรส ได้แก่ ปัจจัยทางด้านร่างกาย เช่น ความต้องการทางเพศ ด้านจิตใจ ที่ต้องการเปลี่ยนหญิงที่นอนด้วย ต้องการสิ่งแปลกใหม่ เป็นต้น ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมถึง

ค่านิยมและความเชื่อต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น การสนุกสนานรื่นเริงในหมู่เพื่อนฝูง มักจะมีการรับประทานอาหารดื่มสุรา และจับตัวบริการใช้บริการในสถานบริการทางเพศ นอกจากนั้นยังมีปัจจัยทางด้านครอบครัวและเศรษฐกิจที่มีส่วนให้ชายร่วมเพศก่อนและนอกสมรส การศึกษาจากการสนทนากลุ่ม พบว่าชายที่แต่งงานแล้วเมื่อมีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะลดเลิกการใช้บริการทางเพศ รวมทั้งมีการร่วมเพศกับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยามากขึ้น

อัญชลี ตรีตระกูล. (2540 : 50 - 65) ทำการศึกษา คุณภาพชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามคุณภาพชีวิต สอบถามหญิงขายบริการทางเพศ จำนวน 400 คน ผลการศึกษา ประเด็นที่ 1 ลักษณะทั่วไปของหญิงขายบริการทางเพศ พบว่า หญิงขายบริการทางเพศส่วนใหญ่ มีอายุ ระหว่าง 18-22 ปี มีอายุเฉลี่ย 27 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด โดยมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด มีสถานภาพการสมรส ซึ่งหมายรวมทั้งม่าย หย่า แยกทาง และสามีเสียชีวิต ร้อยละ 67.5 ส่วนรายได้ พบว่า หญิงขายบริการทางเพศ มีรายได้ระหว่าง 2,000 - 10,000 บาท มากที่สุด คือร้อยละ 61.5 รายได้ต่ำสุดที่พบคือ 2,000 บาท สูงสุดคือ 100,000 บาท ประเด็นที่ 2 คุณภาพชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศ พบว่า หญิงขายบริการทางเพศมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตรายด้านมีความสัมพันธ์กับปัจจัยบางประการ ได้แก่ รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของหญิงขายบริการทางเพศ การศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตด้านอัตมโนทัศน์ ลักษณะงานตรงหรือแอบแฝงมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย จำนวนลูกค้าที่ให้บริการต่อวันและความถี่ของการไปพบแพทย์เพื่อตรวจภายใน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย

เขมิกา ยามะรัต และคณะ. (2542 : 11) ทำการศึกษา เรื่องพฤติกรรมทางเพศและความคิดเห็นต่อชายที่มาใช้บริการทางเพศของหญิงบริการ เป็นการศึกษาชีวิตของหญิงกลุ่มหนึ่งที่จำเป็นต้องมาอยู่ในวงจรของการขายบริการทางเพศ ใช้กรณีศึกษาเฉพาะสตรีที่มาใช้บริการตรวจรักษาโรค ณ โรงพยาบาลบางรัก เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ตัวอย่าง จำนวน 81 ราย ผลการศึกษา เกี่ยวกับ ทศนคติต่อชายผู้ใช้บริการทางเพศ พบว่า หญิงบริการกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เชื่อว่าผู้ชายไม่ทุกคนที่เคยใช้บริการทางเพศ แต่หญิงกลุ่มนี้ 26% ที่เชื่อว่า ผู้ชายเกือบทุกคน หรือทุกคนเคยใช้บริการทางเพศ ลูกค้าของเธอส่วนใหญ่มักจะเป็นคนที่เที่ยวประจำ มักต้องการเพียงร่วมเพศ ในขณะที่อยู่ในสถานบริการในที่สาธารณะลูกค้าชอบใช้มือจับ และลูบคลำส่วนต่างๆ ของร่างกายซึ่งเป็นสิ่งที่สตรีเหล่านี้ไม่ชอบ ลูกค้ามักจะดื่มสุรา ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย ชอบให้ใช้ปากสำเร็จความใคร่แก่ตน เมื่อถามถึงการมีลูกค้าประจำ พบว่า สตรีส่วนใหญ่จะมีลูกค้าประจำ ซึ่งมีจำนวน ตั้งแต่ 1-2 คน ขึ้นไป จนถึง 7 คน ลูกค้าประจำหมายถึง ชายผู้มาใช้บริการกับเธอเสมอๆ ตั้งแต่เป็นเพื่อนนั่งคุยเพื่อนดื่มสุรา เพื่อนเที่ยว และหรือมีการร่วมเพศกัน สิ่งที่ลูกค้าประจำพึงพอใจในตัวเธอ ได้แก่ ความพอใจในนิสัยของเธอ เช่น นิสัยดี มีความอ่อนโยน ซื่อสัตย์ พูดคุยได้สนุกสนานใจ หรือเป็นผู้ที่เอาใจเก่ง เป็นต้น ส่วนสิ่งที่เธอพึงพอใจในตัวลูกค้าประจำนั้น ได้แก่ นิสัยของลูกค้า ความเป็นผู้ใหญ่ สะอาด ไม่รังเกียจเธอ มีเงิน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ลูกค้าที่มาใช้บริการมีลักษณะหลากหลาย หญิงบริการทางเพศพอใจที่จะให้บริการมากที่สุด คือ ลูกค้าประเภทกลุ่มคนที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่จู้จี้ ไม่พูดมาก ใจดี ใจ

เย็น รองลงมา คือลูกค้าต่างชาติ ลูกค้าตัวเล็ก วัยกลางคน มีฐานะดี เป็นต้น รวมทั้งผู้ที่ไม่ดื่มเหล้า สะอาด ไม่ดื่มน้ำและให้เกียรติเธอ นอกจากนั้นคือผู้ที่ร่วมเพศเสร็จโดยเร็ว เป็นต้น ส่วนกลุ่มลูกค้าที่หญิงบริการ รังเกียจมากที่สุด คือ ผู้ที่เมาและส่งเสียงดัง พูดมาก จู้จี้ พูดไม่รู้เรื่อง รองลงมาคือผู้ที่หยิ่ง เอาแต่อารมณ์ ดูถูกและบังคับ ซึ่งรวมทั้งผู้ที่มีความผิดปกติทางเพศแบบต่างๆ และให้ใช้ปากร่วมเพศด้วย นอกจากนี้คือกลุ่มลูกค้าที่ร่วมเพศนาน และ หรือรุนแรง สกปรก ไม่ใช่ดูอย่างอนามัย และใช้มือลูบคลำร่างกายของเธอในขณะที่อยู่ในสถานเริงรมย์ เป็นต้น ส่วนประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์พิเศษ กับลูกค้า พบว่า มีการเป็นเพื่อนเที่ยวดูหนัง ฟังเพลง การไปเที่ยวบ้านซึ่งกันและกัน พาไปซื้อของ ให้เงินใช้เมื่อเดือดร้อน ชักชวนให้หางานทำใหม่จนกระทั่งขอให้ไปอยู่ด้วย และอยู่กินกันเป็นสามีภรรยา ในเวลาต่อมา เป็นต้น กรณีการบริการทางเพศ พบว่า สิ่งที่ลูกค้าชอบให้หญิงบริการกระทำมากที่สุด คือกว่า 50% เป็นการให้ปากสำเร็จความใคร่ให้แก่ลูกค้า รองลงมาคือการนวด และอาบน้ำให้ นอกจากนั้นได้แก่ การร่วมเพศในท่าแปลกๆ การเอาใจ พูดคุยด้วย การเล่าโลมในที่ต่างๆ และการไม่ให้ใช้ดูอย่างอนามัย เป็นต้น การบริการที่ถูกใจเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้สตรีเหล่านี้ได้รับเงินที่ป็นค่าตอบแทน เมื่อสิ้นสุดการบริการ สตรีเหล่านี้ส่วนหนึ่งจึงต้องทำให้ลูกค้าพอใจ ได้แก่การพูด การเอาใจ รวมทั้งเสแสร้งแสดงอาการพอใจขณะร่วมเพศ เป็นต้น นอกจากนี้ต้องพยายามกลบเกลื่อนความไม่พอใจในตัวเองไว้ด้วย ซึ่งบางครั้งสตรีเหล่านี้ไม่ได้ปกปิดความรู้สึกที่แท้จริง จึงอาจมีพฤติกรรมที่ลูกค้าไม่พอใจเกิดขึ้น ได้แก่ การขัดใจลูกค้า หรือการไม่พูดไม้ม้วน ไม่อ่อนโยน ทำตัวเฉยๆ นิ่งๆ หรือเร่งการร่วมเพศให้เสร็จโดยเร็ว เป็นต้น

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า หญิงให้บริการทางเพศเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษา มีปัญหาการสมรส หย่า ม่าย แยกกันอยู่และสามีตาย ครอบครัวจน ทำให้ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูบุตรและครอบครัว เมื่อเข้าสู่อาชีพหญิงขายบริการทางเพศ กลัปกลายเป็นผู้ที่ถูกกระทำจากสังคม ไม่ว่าจะเป็นอาชีพที่ทำไม่เป็นที่ยอมรับ การตัดสินใจทำงานบริการทางเพศด้วยความไม่สมัครใจ จนต้องพยายามกลบเกลื่อน ความรู้สึกไม่พอใจของตนเอง อีกทั้งต้องให้บริการทางเพศ ที่ต้องคอยเอาอกเอาใจ แปลกใหม่กับชายที่มีเพศสัมพันธ์นอกสมรส

6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลบางรัก กองกามโรค

6.1 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของกองกามโรค

กองกามโรค. (2541 : 9) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของกองกามโรค ไว้ในหนังสือรายงานประจำปี 2541 ดังนี้

1. กำหนดนโยบายระดับชาติ รวมทั้งกลยุทธ์ กลวิธี ในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ตามแผนงานโครงการต่างๆ
2. ศึกษาค้นคว้า วิจัย พัฒนา วางมาตรฐานทางวิชาการเกี่ยวกับการควบคุมกามโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ
3. ให้การศึกษาต่องานฝึกอบรมแก่แพทย์ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขทั้งภายในและต่างประเทศ

4. เป็นสถาบันฝึกอบรมด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ระดับภูมิภาคเอเชีย
5. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน
6. ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรเกี่ยวกับการดำเนินงานควบคุมการโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ และพัฒนาวิธีการ เทคโนโลยีแนวใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับงานสาธารณสุขมูลฐาน
7. ควบคุม กำกับและประเมินผลงานควบคุมการโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
8. ให้บริการผู้ป่วยการโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ เพื่อการศึกษาวิจัยและฝึกอบรม

จากการรายงานของคณะกรรมการพัฒนาระบบการสำรวจ สถานบริการทางเพศและผู้ให้บริการทางเพศ(กองกามโรค. 2542 : 10) พบว่า ผู้ให้บริการทางเพศทั่วประเทศมี จำนวน 69,138 คน แบ่งเป็น หญิงขายบริการ จำนวน 66,001 คน ชายบริการ จำนวน 3,138 คน ในขณะที่จำนวนหญิงบริการทางเพศในกรุงเทพมหานครมี จำนวน 27,497 คน คิดเป็นร้อยละ 39.77% ของทั่วประเทศ สำหรับสถานบริการทางเพศทั่วประเทศ พบว่ามีจำนวน 8,431 แห่ง ในจำนวนนี้ตั้งอยู่ในส่วนอื่นๆ ของประเทศ(ภาคกลางไม่รวมกรุงเทพฯ, ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้) มีจำนวน 7,079 แห่ง และในเขตกรุงเทพมหานครมีจำนวน ถึง 1,352 แห่ง ส่วนเขตที่มีหญิงขายบริการทางเพศสูงสุดและมีแหล่งสถานบริการทางเพศสูงสุด ได้แก่ เขตบางรัก ซึ่งเป็นที่ตั้งของกองกามโรคและย่านธุรกิจค้าบริการคือพัฒนาพงษ์ มีจำนวนสถานบริการทางเพศสูงถึง 245 แห่ง และมีหญิงขายบริการทางเพศ จำนวน 5,116 คน หญิงขายบริการทางเพศเหล่านี้ทำงานอยู่ในสถานบริการประเภทต่างๆ

สำหรับประเภทสถานบริการทางเพศที่มีหญิงขายบริการทางเพศทำงานอยู่ ทั้งเปิดเผยและแอบแฝง มีหลากหลาย ดังนี้

1. สำนักค้าประเวณี	10. ดิสโกเธค	19. คาเฟ่
2. โรงแรม	11. ไนท์คลับ	20. ร้าน/สวนอาหาร
3. บังกะโล	12. ผับ	21. ร้านเสริมสวย
4. เกสเฮ้าส์	13. คาราโอเกะ	22. ร้านตัดผมชาย
5. โรงน้ำชา	14. ค็อกเทลเลานจ์	23. นางทางโทรศัพท์
6. บาร์เบียร์	15. อาบอบนวด	24. เตรีตเตอร์
7. บาร์เกย์	16. นวดแผนโบราณ	25. อื่นๆ
8. บาร์อโกโก้	17. เซอร์วิส	
9. บาร์ร้าว	18. คอฟฟี่ช็อป	

กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ ได้เล็งเห็นความสำคัญในกลุ่มหญิงขายบริการทางเพศเหล่านี้ จึงได้กำหนดมาตรการในการควบคุมการโรคที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การควบคุมแหล่งแพร่การโรค โดยสำรวจสถานเรียงรมย์ที่มีหญิงขายบริการทางเพศอาศัยประกอบอาชีพ และมีการล่าสอน

ทางเพศ และขอความร่วมมือจากสถานบริการเหล่านั้นในการแนะนำให้หญิงขายบริการทางเพศไปรับการตรวจรักษากามโรคอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละครั้ง โดยต้องไม่เสียค่าตรวจรักษาแต่อย่างใด

สถิติจำนวนหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการตรวจสุขภาพ ที่คลินิกสุขภาพหญิง

โรงพยาบาลบางรัก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2542 มีจำนวน 2,200 ราย/4,160 ครั้ง ปี พ.ศ.2541 มีจำนวน 2,609 ราย/4,614 ครั้ง และปี พ.ศ.2542 มีจำนวน 2,045 ราย/2,994 ครั้ง ตามลำดับซึ่งในจำนวนนี้มีหญิงขายบริการทางเพศรายใหม่ที่มาขึ้นทะเบียนตรวจสุขภาพในแต่ละปีดังนี้ ปี พ.ศ.2540 มีจำนวน 424 ราย ปี พ.ศ.2541 มีจำนวน 423 ราย และปี พ.ศ.2542 มีจำนวน 347 ราย (รายงานสถิติ ก.01 งานเวชระเบียน กองกามโรค ปี 2542) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 – 2543 ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงการประมาณการคาดจำนวนประชากรดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงสถิติจำนวนหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการตรวจสุขภาพที่คลินิกสุขภาพหญิง โรงพยาบาลบางรัก ของแต่ละเดือน ในปี พ.ศ. 2542 - 2543

เดือน	จำนวนหญิงให้บริการทางเพศที่มาตรวจสุขภาพในแต่ละเดือน(ราย)	
	ปี พ.ศ.2542	ปี พ.ศ. 2543
ตุลาคม	149	153
พฤศจิกายน	175	198
ธันวาคม	159	193
มกราคม	155	159
กุมภาพันธ์	201	171
มีนาคม	169	145
เมษายน	149	220
พฤษภาคม	142	237
มิถุนายน	200	240
กรกฎาคม	204	273
สิงหาคม	200	278
กันยายน	142	276
รวม	2,045	2,543

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า มีหญิงให้บริการทางเพศมารับการตรวจสุขภาพในปี พ.ศ. 2542 - 2543 แต่ละเดือนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 170 - 212 ราย เพราะการมาตรวจที่โรงพยาบาลของรัฐแห่งนี้ไม่ต้องเสียเงินอีกทั้งยังเป็นแหล่งสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงกลุ่มนี้ได้รับความรู้และข้อมูลใหม่ ในเรื่องเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ซึ่งการได้รับข้อมูลนี้มีผลต่อการดูแลสุขภาพ สุขภาพจะส่งผลต่อการทำงานในอาชีพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

* การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร *ผู้ให้บริการทางเพศ*

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการตรวจโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในคลินิกสุขภาพหญิง โรงพยาบาลบางรัก ปี พ.ศ. 2544 จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการตรวจโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในคลินิกสุขภาพหญิง โรงพยาบาลบางรัก ปี พ.ศ. 2544 โดยทำการแจกแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 2 เดือน (ระหว่างเดือนมิถุนายน-เดือนกรกฎาคม 2544) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างหญิงให้บริการทางเพศ เนื่องจากหญิงให้บริการทางเพศ มีการย้ายเข้าออกจากสถานบริการบ่อย ซึ่งการมาตรวจทางโรคหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ที่คลินิกสุขภาพหญิง โรงพยาบาลบางรัก ก็ไม่สามารถมาตรวจได้อย่างสม่ำเสมอ จะขึ้นอยู่กับความสะดวก ความพร้อม และความสมัครใจของหญิงให้บริการแต่ละคน ทำให้ไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนได้ และผู้วิจัยไม่สามารถพบหญิงให้บริการทางเพศทุกคนได้ ในช่วงเวลาของการตรวจรักษาที่จำกัด ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างหญิงให้บริการทางเพศที่จะศึกษาแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. หญิงให้บริการทางเพศนั้นเป็นสมาชิกประจำของสถานบริการทางเพศในช่วงระยะเวลาที่ศึกษา และทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. หญิงให้บริการทางเพศเต็มใจ และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
3. ในกรณีที่หญิงให้บริการทางเพศ อ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ได้ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ตามด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับการตรวจในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ตามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ของหญิงให้บริการทางเพศ ได้แก่ อายุ ภูมิลำเนาเดิม สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ อาชีพของผู้ให้บริการ และอายุของผู้ให้บริการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวของหญิงให้บริการทางเพศ

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถาม ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

วิธีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

เป็นข้อมูลส่วนตัวของหญิงให้บริการทางเพศ ได้แก่ อายุ ภูมิลำเนาเดิม สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ อาชีพของผู้ให้บริการ และอายุของผู้ใช้บริการ

ตัวอย่างของแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่อยู่หน้าคำตอบแต่ละข้อหรือเติมข้อความ ลงในที่ว่าง.....ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. ปัจจุบันท่านมีอายุ ปี
2. ภูมิลำเนาของท่านอยู่ใน
 - () กรุงเทพมหานคร
 - () ต่างจังหวัด
3. สถานภาพสมรส
 - () อยู่คนเดียว
 - () อยู่กับคู่รัก/คู่นอน
4. ระดับการศึกษา
 - () ไม่ได้เรียน / ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - () มัธยมศึกษาตอนต้น - ตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ - ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
5. ท่านประกอบอาชีพนี้มาประมาณ ปี
6. อาชีพของลูกค้าที่มาใช้บริการส่วนใหญ่
 - () นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
 - () นักธุรกิจ / ค้าขาย
 - () ข้าราชการ
7. อายุของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่
 - () อายุต่ำกว่า 30 ปี
 - () อายุ 31 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ

โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

2.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพของหญิงให้บริการทางเพศ แล้วนำมาปรับให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากแนวความคิดของ ภัสสร ลิมา นนท์และคณะ.(2536 : 32 - 36) และ เขมิกา ยามะรัตและคณะ. (2542 : 5 - 9) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบ สอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ขึ้นมาทั้งหมดจำนวน 28 ข้อ

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรพรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และ ภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้

2.4 นำแบบสอบถาม จำนวน 28 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ หญิง ให้บริการทางเพศ ที่มารับการตรวจกามโรค ในโรงพยาบาลบางรัก จำนวน 30 คน จากนั้น จึงนำมา ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อนำมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้ มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุด นำ คะแนนกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และคะแนนกลุ่มหญิงให้บริการทาง เพศที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ 25% เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้สถิติ t - test โดยเลือกเฉพาะ ข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ จำนวน 12 ข้อ ซึ่งมีค่า t อยู่ระหว่าง 1.812 - 4.950

2.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 2.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .8675

2.6 ลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ เป็น แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)ตามแบบของลิเคอร์ท์ มี 5 ระดับ

ตัวอย่างของแบบสอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด แบบวัดนี้จะแบ่ง เป็น ค่า 5 ระดับ ดังนี้ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างและไม่จริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างเล็กน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	กำหนดตัดสินใจทำงานให้บริการทางเพศ เพราะ ทำให้ท่านมีรายได้ดีขึ้น.....					
00	คิดว่าหลายคนร่ำรวยจากงานนี้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจสอบและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 2 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 4 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์, 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง มีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ อยู่ใน ระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง มีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง มีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ อยู่ใน ระดับต่ำ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ

โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

3.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับ ทัศนคติของหญิงให้บริการทางเพศ แล้วนำมาปรับปรุง

ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากแนวความคิดของภัสสร ลิมานนท์และคณะ.

(2536 : 69 - 74) และอัญชลี ตรีตระกูล. (2540 : 114 - 124) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมา 3 ด้าน รวมทั้งหมด 34 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 34 ข้อ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้

3.4 นำแบบสอบถาม จำนวน 34 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ หญิง ให้บริการทางเพศ ที่มารับการตรวจการโรค ในโรงพยาบาลบางรัก จำนวน 30 คน จากนั้น จึงนำมา ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้ มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุด นำคะแนนกลุ่ม หญิงให้บริการทางเพศที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และคะแนนกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศที่อยู่ในกลุ่ม คะแนนต่ำ 25% เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้สถิติ t - test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ ด้านความคิด จำนวน 8 ข้อ ซึ่งมีค่า t อยู่ระหว่าง 1.755 - 5.439 ด้านความรู้สึก จำนวน 7 ข้อ ซึ่งมีค่า t อยู่ระหว่าง 2.675 - 10.681 และ ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม จำนวน 8 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.755 - 9.500

3.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 3.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ด้านความคิด ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .800 ด้านความรู้สึก ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7405 ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7367 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .759

3.6 ลักษณะแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ

ตัวอย่างของแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านบางครั้งบ้าง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิดของท่าน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของท่านมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
0	ท่านคิดว่างานให้บริการทางเพศ ทำให้ ชีวิตของท่านมีความสุขสบายในการใช้ จ่ายเงินมากขึ้น					
00	ท่านคิดว่าการมาทำงานให้บริการทาง เพศต้องใช้ความสามารถเช่นเดียวกับ การทำงานอื่นๆ					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านบางครั้งบ้าง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับความรู้สึกของท่าน
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านมาก
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
0	ท่านพอใจในการมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง...					
00	ท่านพอใจที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของคน กลางคืน					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตของท่าน ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ท่านทำมากที่สุด หรือ อาจเกิดขึ้นบ่อยที่สุด
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ท่านทำเกือบทุกครั้ง หรือ อาจเกิดขึ้นได้บ่อยมากแต่ไม่ทุกครั้ง

บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกับพฤติกรรมที่ท่านบางครั้งก็ทำ บางครั้งก็ไม่ทำ หรือ อาจเกิดขึ้นได้บ้าง และ บางครั้งก็ไม่เกิดขึ้น
นานๆ ครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ท่านน้อยครั้งที่จะทำ หรือ อาจเกิดขึ้นได้นานๆ ครั้ง
น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ท่านทำน้อยครั้งมาก หรือ อาจจะน้อยครั้งจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
0	ท่านทำทุกอย่างที่ลูกค้าพอใจ เพื่อให้ได้ สิ่งตอบแทนที่ท่านพอใจ					
00	ท่านทำงานให้บริการทางเพศด้วยความ เต็มใจ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด	เป็นประจำ	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	มาก	บ่อยครั้ง	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ปานกลาง	บางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	น้อย	นานๆ ครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยที่สุด	น้อยครั้งที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความทางลบที่มีความหมายทางลบ ได้แก่ ด้านความรู้สึก ข้อที่ 6 ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด	เป็นประจำ	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	มาก	บ่อยครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ปานกลาง	บางครั้ง	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	น้อย	นานๆ ครั้ง	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยที่สุด	น้อยครั้งที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์. 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 - 5.00	หมายถึง	มีทัศนคติทางบวก ต่อการให้บริการทางเพศ
คะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.66	หมายถึง	มีทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.33	หมายถึง	มีทัศนคติทางลบ ต่อการให้บริการทางเพศ

ตอนที่ 4 แบบสอบถาม ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว ของหญิงให้บริการทางเพศ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหญิงขายบริการทางเพศ

4.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษามาจากความคิดของ ภัสสร ลิมานนท์และคณะ. (2536 : 42 - 45) และอัญชลี ดริตระการ. (2540 : 115 - 124) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวของหญิงให้บริการทางเพศ จำนวน 16 ข้อ

4.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้

4.4 นำแบบสอบถาม จำนวน 16 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ หญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับการตรวจการโรค ในโรงพยาบาลบางรัก จำนวน 30 คน จากนั้น จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้ มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุด นำคะแนนกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และคะแนนกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ 25% เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้สถิติ t - test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว จำนวน 11 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.773 - 7.451

4.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 4.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .7285

4.6 ลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวของหญิงให้บริการทางเพศเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ต์ มี 5 ระดับ

ตัวอย่าง แบบสอบถามภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวของหญิงให้บริการทางเพศ

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างไม่จริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างเล็กน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ท่านเป็นผู้ที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดของ ครอบครัว.....					
00	ท่านเป็นที่พึ่งของครอบครัว ในด้านเศรษฐกิจ.					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความทางลบที่มีความหมายทางลบ ได้แก่ ข้อที่ 3 ซึ่งให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์. 2528 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 - 5.00	หมายถึง	มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.66	หมายถึง	มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.33	หมายถึง	มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวน้อย

ตอนที่ 5 แบบสอบถาม ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

5.1 ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

5.2 ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต แล้วนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตของคณะ สุทธิยาศรี. (2542 : 5 - 17) วิชาพรรณ ผลผลา. (2541 : 148 - 149) และของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2541 : 1 - 3) และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับหญิงให้บริการทางเพศ ของ อัญชลี ตริตระการ. (2540 : 115 - 124)

ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศขึ้นมา 3 ด้าน ทั้งหมดมีจำนวน 66 ข้อ

5.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้

5.4 นำแบบสอบถามจำนวน 66 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ หญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับการตรวจจากโรค ในโรงพยาบาลบางรัก จำนวน 30 คน จากนั้น จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้ มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุด นำคะแนนกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศ ที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และคะแนนกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ 25% เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้สถิติ t - test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามทักษะชีวิต ด้านพุทธิพิสัย จำนวน 16 ข้อ ซึ่งมีค่า t อยู่ระหว่าง 1.908 - 4.468 และด้านจิตพิสัย จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีค่า t อยู่ระหว่าง 1.871 - 3.246 และด้านทักษะพิสัย จำนวน 10 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.121 - 9.295

5.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อ 5.4 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ด้านพุทธิพิสัย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8265 ด้านจิตพิสัย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7235 ด้านทักษะพิสัย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7503 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .7667

5.6 ลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับ ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ

ตัวอย่างของแบบสอบถามทักษะชีวิต

คำชี้แจง ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุด โดยไม่ต้องใส่ชื่อของท่านในแบบสอบถามชุดนี้ คำตอบที่ได้ถือเป็นความลับและจะไม่มีผลใดใดต่อตัวท่าน แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อส่วนรวมและสังคม และขอให้ท่านตอบด้วยความสบายใจ โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด ในคำตอบมีให้เลือก 5 คำตอบ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างไม่จริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างเล็กน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	<u>ด้านพุทธิพิสัย</u> ชีวิตของท่านเป็นชีวิตที่ต้องเสี่ยงภัย.....					
00	<u>ด้านจิตพิสัย</u> ท่านรู้สึกว่ามีใครเข้าใจท่าน					
000	<u>ด้านทักษะพิสัย</u> เมื่อต้องออกไปกับเพื่อนที่เป็นชาวต่างชาติ ท่านสามารถบอกให้เพื่อนของท่านใช้ถุงยาง อนามัยได้.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความทางลบที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

ข้อความทางลบ ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ข้อที่ 1 - 9 , 12 - 16 ด้านจิตพิสัย ได้แก่ ข้อที่ 1 , 3 , 6 - 7 , 9 - 10 และด้านทักษะพิสัย ได้แก่ ข้อที่ 9

การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์. 2528 : 9)

- คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง มีทักษะชีวิตดี
 คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง มีทักษะชีวิตปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง มีทักษะชีวิตไม่ดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการกองการโรค เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนมิถุนายน - เดือนกรกฎาคม 2544 ได้กลุ่มตัวอย่างครบ จำนวน 200 คน
3. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทั้ง 200 ฉบับ ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อแสดงข้อมูลด้านส่วนตัว ในแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านครอบครัว กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
3. วิเคราะห์ตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านครอบครัว ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
4. สร้างสมการพยากรณ์ ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ โดยใช้ t-test
 - 2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้วิเคราะห์สมมติฐาน ได้แก่
 - 3.1 หาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว และด้านครอบครัว ที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
 - 3.2 หาตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้
เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
df	แทน	Degree of Freedom
SS	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean Squares
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคูณ
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
$\hat{Y}$	แทน	สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้คะแนนดิบ
$\hat{Y}_1$	แทน	สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้คะแนนดิบ
$\hat{Y}_2$	แทน	สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้คะแนนดิบ
$\hat{Y}_3$	แทน	สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้คะแนนดิบ
Z	แทน	สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน
Z_1	แทน	สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน
Z_2	แทน	สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

Z ₃	แทน	สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน
Y	แทน	ทักษะชีวิต
Y ₁	แทน	ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย
Y ₂	แทน	ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย
Y ₃	แทน	ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย
X ₁	แทน	อายุ
X ₂	แทน	ภูมิลำเนาต่างจังหวัด
X ₃	แทน	ภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร
X ₄	แทน	สถานภาพ อยู่คนเดียว
X ₅	แทน	สถานภาพ อยู่กับคู่รัก / คู่นอน
X ₆	แทน	ระดับการศึกษา ไม่ได้เรียน / ป.4 - ป.6
X ₇	แทน	ระดับการศึกษา ม.3 - ม.6 / ปวช. - ปวส.
X ₈	แทน	ระยะเวลาในการทำงานให้บริการทางเพศ
X ₉	แทน	อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
X ₁₀	แทน	อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ เป็นนักธุรกิจ / ค้าขาย
X ₁₁	แทน	อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ เป็นข้าราชการ
X ₁₂	แทน	อายุของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ มีอายุต่ำกว่า 30 ปี
X ₁₃	แทน	อายุของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ มีอายุ 31 - 59 ปี
X ₁₄	แทน	แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ
X ₁₅	แทน	ทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ
X ₁₆	แทน	ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป คัดคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่างๆ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้

วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการที่โรงพยาบาลบางรัก

จำแนกตาม อายุ ภูมิลำเนา สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการประกอบอาชีพ อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการ อายุของผู้ให้บริการส่วนใหญ่ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ทักษะต่อการให้บริการทางเพศ และการะความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ทักษะต่อการให้บริการทางเพศ การะความรับผิดชอบต่อครอบครัว และทักษะชีวิต

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาคือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคม กับทักษะชีวิต โดยส่วนรวมและแต่ละด้านของหญิงให้บริการทางเพศ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิต โดยส่วนรวมและแต่ละด้านของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของหญิงให้บริการทางเพศ จำแนกตาม อายุ ภูมิลำเนา สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการ และอายุของผู้ให้บริการส่วนใหญ่ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนร้อยละของหญิงให้บริการทางเพศ จำแนกตาม อายุ ภูมิลำเนา สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการ และอายุ ส่วนใหญ่ของผู้ให้บริการทางเพศ

ตัวแปร	จำนวน (n = 200)	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
อายุน้อยที่สุด คือ 16 ปี อายุสูงสุด คือ 48 ปี อายุเฉลี่ย = 25 ปี		
ภูมิลำเนา		
กรุงเทพมหานคร	14	7.0
ต่างจังหวัด	186	93.0
สถานภาพ		
อยู่คนเดียว	148	74.0
อยู่กับคู่รัก/คู่นอน	52	26.0
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนป.4-ป.6	100	50.0
ม.3-ม.6/ปวช.-ปวส.	100	50.0
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ(ปี)		
ระยะเวลาน้อยที่สุด คือ 1 เดือน มากที่สุด คือ 10 ปี ระยะเวลาเฉลี่ย = 1.0675 ปี		
อาชีพของลูกค้าที่มาใช้บริการส่วนใหญ่		
นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	94	47.0
นักธุรกิจ/ค้าขาย	98	49.0
ข้าราชการ	8	4.0
ซึ่งในความจริงมีลูกค้าทุกๆ อาชีพที่มาใช้บริการ		
อายุของผู้ให้บริการส่วนใหญ่		
อายุต่ำกว่า 30 ปี	56	28.0
อายุ 31 ปีขึ้นไป	144	72.0
ซึ่งในความเป็นจริงมีทุกวัยที่มาใช้บริการทางเพศ		

จากตาราง 3 พบว่า หญิงให้บริการทางเพศ มีอายุน้อยที่สุดที่พบ คือ 16 ปี อายุสูงสุดที่พบ คือ 48 ปี อายุเฉลี่ย 25 ปี มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดมากที่สุด จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 93.0 ส่วนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 สถานภาพ ส่วนใหญ่อยู่คนเดียว จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 อยู่กับคู่รัก หรือคู่นอน โดยไม่มีการแต่งงานกัน หรือไม่ได้จดทะเบียนกัน มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 ระดับการศึกษา มีจำนวนเท่ากัน คือ ไม่ได้เรียน / จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ เรียนจบในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 / จบประกาศนียบัตรวิชาชีพ - ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ระยะเวลาในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ พบว่า หญิงให้บริการทางเพศมีระยะเวลาในการทำงานให้บริการน้อยที่สุด คือ ประมาณ 1 เดือน และทำงานให้บริการทางเพศเป็นระยะเวลานานที่สุด คือ ประมาณ 10 ปี ระยะเวลาประกอบอาชีพให้บริการเฉลี่ยของหญิงกลุ่มนี้ คือ 1.0675 ปี อาชีพของลูกค้าที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ พบว่า หญิงกลุ่มนี้ตอบว่าส่วนใหญ่ผู้มาใช้บริการมีอาชีพ เป็นนักธุรกิจ หรือ ค้าขาย จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมา คือ เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 อาชีพที่หญิงกลุ่มนี้ตอบน้อยที่สุด คือ ข้าราชการ จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.0 ซึ่งจากการที่ได้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้สัมภาษณ์และพูดคุยกับหญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้ พบว่า ในการใช้บริการจะประกอบไปด้วยทุกสาขาอาชีพ ที่มาใช้บริการทางเพศ ส่วนอายุของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ พบว่า มีอายุ 31 ปีขึ้นไป มีมากที่สุด จำนวน 144 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.0 รองลงมา มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.0 ซึ่งจากการที่ได้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้สัมภาษณ์และพูดคุยกับหญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้ พบว่า ผู้มาใช้บริการจะมีทุกช่วงอายุที่มาใช้บริการทางเพศ

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพ ให้บริการทางเพศ ทักษะติดต่อการให้บริการทางเพศ ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว และทักษะชีวิต ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปร	N = 200		การแปลผล
	$\bar{X}$	SD.	
แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ	3.4983	0.5755	ปานกลาง
ทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ	2.7122	0.5127	ปานกลาง
ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว	3.4641	0.7208	ปานกลาง
ทักษะชีวิต ด้านพุทธิพิสัย	3.3403	0.5952	ปานกลาง
ทักษะชีวิต ด้านจิตพิสัย	3.4825	0.5636	ปานกลาง
ทักษะชีวิต ด้านทักษะพิสัย	3.9930	0.0570	ดี
ทักษะชีวิต (รวมทุกด้าน)	3.5611	0.4235	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า ตัวแปร แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว ทักษะชีวิต ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และทักษะชีวิต (รวมทุกด้าน) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ 3.4983 , 2.7122 , 3.4641 , 3.3403 , 3.4825 และ 3.5611 ส่วนตัวแปร ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ย 3.9930

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคม กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นการวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 1 ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูให้ปรึกษาทางเพศ

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y
X ₁	1.000	.040	-.040	.027	-.013	.232**	-.232**	.409**	.083	-.036	-.171	-.250**	.249**	-.123	.038	.215**	.011	.157**	.086	.087
X ₂		1.000	-1.000**	-.029	.023	.118	-.118	-.056	.062	-.045	-.044	.040	-.043	.070	.026	.098	.046	.030	.065	.060
X ₃			1.000	.029	-.023	-.118	.118	.056	-.062	.045	.044	-.040	.043	-.070	-.026	-.098	-.046	-.030	-.065	-.060
X ₄				1.000	-.023	.066	-.066	-.126	.010	.011	-.054	.040	-.046	-.020	.046	.051	-.021	-.104	.035	-.038
X ₅					1.000	-.092	.092	.141*	.012	-.035	.059	-.026	.032	.003	-.043	-.062	.050	.123	-.048	.065
X ₆						1.000	-1.000**	.158*	.060	.000	-.153*	-.089	.078	-.058	.113	.104	-.065	.001	-.116	-.096
X ₇							1.000	-.158*	-.060	.000	.153*	.089	-.078	.058	-.113	-.104	.065	-.001	.116	.086
X ₈								1.000	.138	-.125	-.034	-.164*	.163*	-.077	.014	-.022	.021	.136	-.059	.042
X ₉									1.000	-.923**	-.192**	-.029	.040	.190**	.221**	.070	-.067	.044	-.088	-.062
X ₁₀										1.000	-.290**	.012	-.002	-.203**	-.190**	-.066	.043	-.067	.119	.046
X ₁₁											1.000	.043	-.097	.034	-.056	-.009	.063	.061	-.056	.041
X ₁₂												1.000	-.938**	-.018	-.150*	-.105	.019	-.038	.039	-.006
X ₁₃													1.000	.005	.167*	.091	-.018	.088	-.035	.008
X ₁₄														1.000	.530**	.340**	-.151*	.083	.328**	.059
X ₁₅															1.000	.258**	-.189**	.184**	.087	-.017
X ₁₆																1.000	-.039	.130	.318**	.143*
Y ₁																	1.000	.839**	.046	.878**
Y ₂																		1.000	.061	.792**
Y ₃																			1.000	.425**
Y																				1.000

* สัมประสิทธิ์ทางสถิติระดับ .05 , ** สัมประสิทธิ์ทางสถิติระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ตัวแปรด้านครอบครัว คือ ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว(X_{16}) มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .143 และผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตรายด้าน พบว่า ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว(X_{16}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ .318 และพบว่า ตัวแปรด้านส่วนตัว คือ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ(X_{14}) มีความสัมพันธ์ทางบวก กับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .328 ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ(X_{15}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .184 และอายุ(X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .157

ตัวแปรด้านส่วนตัว คือ ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ(X_{15}) มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.188 และ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ(X_{14}) มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -.151

ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ภูมิลำเนาต่างจังหวัด(X_2) ภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร(X_3) สถานภาพอยู่คนเดียว(X_4) สถานภาพอยู่กับคู่รัก/คู่นอน(X_5) ระดับการศึกษาไม่ได้เรียน/ป.4 - ป.6(X_6) ระดับการศึกษาม.3 - ม.6/ปวช. - ปวส.(X_7) ระยะเวลาในการทำงานให้บริการทางเพศ(X_8) อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ(X_9) อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ/ค้าขาย(X_{10}) อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ(X_{11}) อายุของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี(X_{12}) และอายุของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 59 ปี(X_{13}) ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิต ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย ด้านทักษะพิสัย และทักษะชีวิตโดยรวมของหญิงให้บริการทางเพศ เป็นการวิเคราะห์สมมติฐานข้อ 2 โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 6 - 13

ตาราง 6 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย(Y_1)ของหญิงให้บริการทางเพศ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	1	637.783	637.783	7.254**
Residual	198	17407.612	87.917	
Total	199	18045.395	725.700	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ(X_{15}) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย(Y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย(Y_1) โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X_{15}	-.152	.056	-.188	.188	.035	7.254**

R = .188

R² = .035

SE = 9.3764

a = 62.916

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ

X_{15} แทน ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ

จากตาราง 7 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ มี 1 ตัวแปร คือ ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ(X_{15}) ซึ่งตัวแปรนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัยได้ ร้อยละ 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_1 = 62.916 - .152X_{15}$$

สมการพยากรณ์ควบคุมทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_1 = -.188 X_{15}$$

ตาราง 8 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย(Y_2)ของหญิงให้บริการทางเพศ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	2	355.429	177.714	5.869**
Residual	197	5965.446	30.281	
Total	199	6320.875	207.995	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ(X_{15}) และอายุ(X_1) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย(Y_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย (Y_2) โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอย
พหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R^2	F
X_{15}	.085	.033	.178	.184	.034	6.926**
X_{15}, X_1	.139	.064	.150	.237	.056	4.682*
R = .237						
$R^2 = .056$						
SE = 5.5029						
a = 26.030						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ

X_{15} แทน ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ

X_1 แทน อายุ

จากตาราง 9 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย (Y_2) ของหญิงให้บริการทางเพศ มี 2 ตัวแปร คือ อายุ (X_1) และทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ (X_{15}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย (Y_2) ได้ ร้อยละ 5.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_2 = 26.030 + .085X_{15} + .139 X_1$$

สมการพยากรณ์ความคุมทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_2 = .178 X_{15} + .150 X_1$$

ตาราง 10 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย(Y_3)ของหญิงให้บริการทางเพศ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	3	1237.416	412.472	15.465**
Residual	196	5227.604	26.671	
Total	199	6465.020	439.143	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ (X_{14}) ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_{16}) และอาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ที่ใช้บริการทางเพศที่เป็นนักธุรกิจ หรือ ค้าขาย (X_{10}) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิต ด้านทักษะพิสัย(Y_3) ของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 9

ตาราง 11 แสดงตัวที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย(Y_3) โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X_{14}	.238	.057	.288	.328	.108	23.855**
X_{14}, X_{16}	.167	.049	.232	.394	.156	11.209**
X_{14}, X_{16}, X_{10}	2.199	.746	.193	.437	.191	8.685**
R = .437						
R ² = .191						
SE = 5.1644						
a = 22.504						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ

X_{14} แทน แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ
 X_{16} แทน ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว
 X_{10} แทน ลูกค้าส่วนใหญ่ที่เป็นนักธุรกิจ หรือค้าขาย

จากตาราง 11 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย (Y_3) ของหญิงให้บริการทางเพศ มี 3 ตัวแปร คือ อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการทางเพศที่เป็นนักธุรกิจ หรือค้าขาย (X_{10}) แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ (X_{14}) และภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_{15}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย (Y_3) ได้ร้อยละ 19.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_3 = 22.504 + .238X_{14} + .167X_{15} + 2.199X_{10}$$

สมการพยากรณ์ควบคุมทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_3 = .2888X_{14} + .232X_{15} + .193X_{10}$$

ตาราง 12 แสดงความสัมพันธ์ของตัวที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต(Y) ของหญิงให้บริการทางเพศ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	1	940.270	940.270	4.108*
Residual	198	45317.730	228.877	
Total	199	46258.000	1169.147	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว (X_{15}) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับทักษะชีวิต(Y) ของหญิงให้บริการทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ดังได้แสดงในตาราง 13

ตาราง 13 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิต(Y) ของหญิงให้บริการทางเพศโดยใช้วิธี
วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₆	.274	.135	.143	.143	.020	4.108**
R = .143						
R ² = .020						
SE = 15.1287						
a = 117.754						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ

X₁₆ แทน ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว

จากตาราง 13 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิต(Y) ของหญิงให้บริการทางเพศ มี 1 ตัวแปร คือ ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว(X₁₆) ซึ่งตัวแปรตัวนี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิต(Y) ได้ร้อยละ 2.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทักษะชีวิต ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 117.754 + .274X_{16}$$

สมการพยากรณ์ความคุมทักษะชีวิต ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .143 X_{16}$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัวและด้านสังคมกับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคม ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคม มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
2. ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคม ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการตรวจโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ที่คลินิกสุขภาพหญิง โรงพยาบาลบางรัก ปี พ.ศ. 2544 จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการตรวจโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ที่คลินิกสุขภาพหญิง โรงพยาบาลบางรัก ปี พ.ศ. 2544 โดยทำการแจกแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 2 เดือน (ระหว่างเดือนมิถุนายน - เดือนกรกฎาคม 2544) จำนวน 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ ที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ของหญิงให้บริการทางเพศ ได้แก่ อายุ ภูมิลำเนา

สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ อาชีพของลูกจ้างที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ และอายุของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ จำนวน 12 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .8675

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ จำนวน 23 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .759

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวของหญิงให้บริการทางเพศ จำนวน 11 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .7285

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ จำนวน 36 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย มีจำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8265 ด้านจิตพิสัย จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7235 ด้านทักษะพิสัย จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7503 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .7667

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS⁺ (Statistical Package for Social Sciences) ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปด้านส่วนตัว คิด ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสังคมกับทักษะชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้ามียังต่อไปนี้

1. ตัวแปรภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ตัวแปรแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ตัวแปรทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ และ อายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ตัวแปรทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ และแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

5. ตัวแปร ภูมิสำเนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานให้บริการทางเพศ อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการ ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

6. ตัวแปรภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว(X_{16}) ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. สมการที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิต($\hat{Y}$)ของหญิงให้บริการทางเพศได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ

7.1 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 117.754 + .274X_{16}$$

7.2 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .143 X_{16}$$

8. ตัวแปร ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ(X_{15}) ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8.1 สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_1 = 62.916 - .152X_{15}$$

8.2 สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_1 = -.188 X_{15}$$

8. ตัวแปร อายุ(X_1) และ ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ(X_{15}) ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

9. สมการที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ

9.1 สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_2 = 26.030 + .085X_{15} + .139 X_1$$

9.2 สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_2 = .178 X_{15} + .150 X_1$$

10. ตัวแปร อาชีพของลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการที่เป็นนักธุรกิจหรือค้าขาย(X_{10}) แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ(X_{14}) และภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว(X_{16}) ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

11. สมการที่สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ

11.1 สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_3 = 22.504 + .238X_{14} + .167 X_{16} + 2.199X_{10}$$

11.2 สมการพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z_3 = .2888 X_{14} + .232 X_{16} + .193 X_{10}$$

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1 < ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ

1.1 < การมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะ หญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด ในสังคมปัจจุบันที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ผู้หญิงต้องมีการมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวที่มากขึ้น อาจมีส่วนผลักดันให้หญิงกลุ่มนี้เข้ามาสู่การให้บริการทางเพศ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น สำหรับนำไปช่วยเหลือครอบครัว ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ชาย โพธิ์ลีตา และคณะ. (2537 : 50) พบว่า ความทุกข์ยากในชนบท ทำให้การดำรงชีวิตลำบาก (ประกอบกับกระแสที่รุนแรงของวัฒนธรรม บริโภคนิยมที่มาสัสมรครอบข้าง ทำให้ต้องดิ้นรนเพื่อจะได้มีกินมีใช้ ตามแบบค่านิยมในวัฒนธรรมใหม่ และความกดดัน จากเสียงเรียกร้องของบทบาทเพศ อันมีมาแต่ดั้งเดิม ให้เธอต้องรับผิดชอบอย่างแท้จริงต่อเศรษฐกิจของครอบครัว) สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี ตรีตระกูล. (2540 : 84) พบว่า หญิงขายบริการทางเพศมีความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจกับครอบครัว (โดยส่วนใหญ่จะส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวเป็นประจำทุกเดือน เพราะรายได้ที่ได้รับทำให้ตนเองและครอบครัวมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น) และจากการศึกษาของ สุภัตรา สุภาพ. (2539 : 70 - 72) ยังกล่าวถึงสาเหตุของการเป็นโสเภณี คือ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ฐานะทางเศรษฐกิจ (ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี อาจจะ เป็นสาเหตุให้เกิดโสเภณี หรือหญิงบางคนยากจนแต่อยากได้เงินง่ายๆ และไม่มีทางใดหาเงินได้นอกจากการเป็นโสเภณี เพราะจะได้เงินมากกว่าการเป็นคนใช้ การรับจ้าง เป็นต้น สภาพปัญหาที่หญิงสาวผู้ด้อยโอกาสในชนบทกำลังเผชิญ ซึ่งเป็นสาเหตุผลักดันให้เข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศ) นอกจากนี้ ศุภิสมา นฤมล. (2530 : 207) กล่าวว่า < เงินเป็นยอดปรารถนาของทุกคน รายได้ที่สูงเป็นสิ่งจูงใจภายใต้ข้อจำกัดและภาวะเศรษฐกิจที่กดดันอยู่เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว > สุภัตรา สุภาพ. (มปป. : 14) กล่าวว่า < ปัจจุบันสังคมย่ำเรื่องเงิน เรื่องวัตถุมากกว่าเรื่องอื่นๆ คนไม่น้อยยอมทำทุกอย่างเพื่อเงิน เช่น บลิ้น เป็นพ่อเล้า แม่เล้า โสเภณี > ผลการศึกษาค้นคว้านี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ วุฒานนท์. (2534 : 126) ที่พบว่า < เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ผลักดันให้หญิงเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ ไม่ว่าจะโดยความสมัครใจ หรือมีผู้อื่นพามาก็ตาม และเมื่อได้ตัดสินใจเข้ามาสู่อาชีพนี้แล้ว > เพ็ญจันทร์ ประดับมุข. (2537 : 25) พบว่า < ที่สำคัญหญิงบริการ > (ขอจะถูกขัณฑ์เกลสาในกลุ่มสังคมของพวกเธอเองว่า การมาทำงานนี้เพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ ทำเพื่อครอบครัว การก้าวสู่อาชีพนี้เพียงระยะชั่วคราวเท่านั้น จึงทำให้ > การมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวของหญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้ มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิต เนื่องจาก หญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้น่าจะเกิดการเรียนรู้และมีการปรับตัวได้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสมดุลย์ เพื่อที่จะเอาตัวรอดในการเผชิญสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่ง

จำเป็นต้องใช้ ทักษะภายในตนเองใน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ดังนั้นผลการศึกษาที่สอดคล้องกับ การศึกษาของ แมคเคลแลนด์ (วัลลภา ฤทธมศิริ . 2539 : 38 ; อ้างอิงจาก Mc Clelland. 1953) ซึ่งได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่า บุคคลนั้นมีความรับผิดชอบสูงด้วย เพราะทักษะชีวิต เป็นองค์ความสามารถทางสติปัญญา ที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน (ประเสริฐ ดันสกุลและคณะ. 2538 : 6) จึงทำให้ ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวของหญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต

1.2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ทศนคติต่อการให้บริการทางเพศ และ อายุ

1.2.1 ทศนคติต่อการให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะ ทศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์ ทศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าการเรียนรู้ หรือประสบการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทศนคติย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ถ้ามีทศนคติที่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหา หรือแสดงพฤติกรรมนั้นๆ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 231) ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัสสร จิมภานนท์. (2536 : 115) ซึ่งพบว่า สตรีขายบริการทางเพศกว่าร้อยละ 90 มีความพอใจกับสภาพการทำงาน และสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน สตรีขายบริการจำนวนกว่าครึ่ง (กลุ่มแฝงมีมากกว่ากลุ่มตรง) ที่ต้องการให้การขายบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีความคาดหวังในอนาคต ว่า ตั้งใจจะกลับไปทำอาชีพส่วนตัวขนาดย่อม (เช่น การตั้งร้านเสริมสวย ขายของชำ ขายสินค้าต่างๆ) หรือไม่ก็คิดจะแต่งงานตั้งครอบครัวในหมู่บ้าน หรือทำอาชีพเกษตรกรรม ในหมู่บ้านเดิมที่ตนออกมา ซึ่งทั้งเจตคติและทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย เพราะต่างก็เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล เป็นสภาวะทางสังคมจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดแนวพฤติกรรมของมนุษย์ ในสภาวะการณ์ต่างๆ ทั้งที่มีปัญหาและไม่มีปัญหา และทั้งสองอย่างนี้ก็ไม่ใช้สิ่งเดียวกัน (ประเสริฐ ดันสกุลและคณะ. 2538 : 6) เนื่องจากต่างเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์ของบุคคล การที่หญิงให้บริการทางเพศมีทศนคติที่ดีต่อการให้บริการทางเพศ อาจเกิดจากการที่พวกเธอสามารถหาเงินได้มาก และนำเงินหรือสิ่งของที่หามาได้กลับไปให้ทางบ้าน ก็จะไม่ประสบปัญหาเรื่องการยอมรับจากครอบครัว หรือชุมชน ซึ่งมีส่วนช่วยให้หญิงให้บริการไม่รู้สึกว่าตนเองหมดคุณค่า หรือล้มเหลวในชีวิต ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่เกิดผลกระทบแก่ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยที่ดีด้วย เช่นกันคือ เมื่อคิดว่างานบริการทางเพศเป็นงานที่ดีต่อตนเอง ก็จะมีความตั้งใจในการทำงาน และ มีแนวโน้มที่จะพอใจต่อการให้บริการทางเพศแล้ว จะเกิดความรู้สึกภายใน รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ค่อยๆ เริ่มมีความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้ทศนคติต่อการให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย

1.2.2 อายุ มีความสัมพันธ์กับทางบวกกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะ จากผลการวิจัยพบว่า หญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้มีอายุต่ำสุดที่พบคือ อายุ 16 ปี สูงสุด คือ 48 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 25 ปี จัดว่าอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ สอดคล้องกับการศึกษาของ กุลชลี ดันศิริตวันวงศ์. (2536 : 35) ที่พบว่า อายุเริ่มทำงานของหญิงบริการย่านพัฒน์พงษ์ ส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 20 - 24 ปี ซึ่งจะเห็นว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว จึงสามารถจะเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ง่าย รวมทั้ง

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ จะรับได้ง่าย เพื่อจักได้นำความรู้ไปใช้ในการป้องกันตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี ตรีตระกูล. (2540 : 79) พบว่า อายุเมื่อเริ่มเข้าสู่อาชีพส่วนใหญ่คือ 18 - 22 ปี เนื่องจาก อาชีพให้บริการทางเพศเป็นอาชีพที่ขายความงาม และหน้าตา คนที่เข้าสู่อาชีพนี้จึงเป็นวัยรุ่นหนุ่มสาวเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีความรับผิดชอบต่องสังคม มีความภาคภูมิใจในตนเอง เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความตระหนักรู้ในตน แม้ว่าอาชีพให้บริการทางเพศเป็นอาชีพที่สังคมรังเกียจและไม่ได้รับการยอมรับ หญิงให้บริการทางเพศ ก็รู้ว่าตนควรทำตัวอย่างไรให้ตนเองมีคุณค่า จึงจะไม่เป็นที่รังเกียจของสังคมและครอบครัว แต่หากไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ มีแนวโน้มที่จะไม่ทำดีต่อผู้อื่นและสังคม งานให้บริการทางเพศนี้อาจทำให้ตัวหญิงบริการเองเกิดผลเสียตามมา เช่น ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ และเมื่ออายุมากขึ้น ก็อาจไม่สามารถประกอบอาชีพให้บริการทางเพศได้ จึงทำให้อายุ มีความสัมพันธ์กับทางบวกกับทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย

1.3 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ และการความรับผิดชอบต่อครอบครัว

1.3.1 แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย เป็นเรื่องของการกระทำของหญิงให้บริการทางเพศ ที่สามารถใช้ทักษะในการต่อรอง การปฏิเสธ การสื่อสาร เพื่อลดภาวะตึงเครียดในการทำงาน และไม่ให้ตนเองเสี่ยงต่อการติดเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ดังนั้นหญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้อาจมองว่าการเข้ามาทำงานให้บริการทางเพศนั้นเป็นงานที่ต้องเสี่ยงภัยต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ หากไม่สามารถพูดจาต่อรองเรื่องของการให้บริการที่ปลอดภัย ถ้าหากไม่ยอมใช้ถุงยางอนามัยแล้ว จะเกิดปัญหากับสุขภาพทางเพศของตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ ลินแกน. (Lindgren. 1976 : 31 - 34) ที่พบว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จสูงจะมีความทะเยอทะยาน มีการมุ่งแข่งขันและมีความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น และ วูม. (Vroom. 1970 : 10) กล่าวว่า แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคล เพราะการทำงานใดก็ตาม ถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ประการ คือ ความสามารถ หรือทักษะในการทำงานของบุคคล และการจูงใจเพื่อโน้มน้าวบุคคลให้ใช้ความสามารถ หรือทักษะในการทำงาน แสดงถึง หญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้มีทักษะพิสัยที่ดีในการทำงาน ในการที่ใช้ทักษะในการต่อรอง การปฏิเสธ การสื่อสาร เพื่อลดภาวะตึงเครียดในการทำงาน และไม่ให้ตนเองเสี่ยงต่อการติดเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพราะ มีสิ่งตอบแทน เงินทอง ความมั่นคงปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นสิ่งจูงใจทางบวก เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้หญิงกลุ่มนี้มีทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัสสร ลิมานนท์. (2536 : 32 - 35) ที่ได้ทำการศึกษาลักษณะด้านประชากรและพฤติกรรมของสตรีขายบริการทางเพศในประเทศไทย พบว่า การทำงานเป็นหญิงบริการในกลุ่มตรงนั้นเป็นอาชีพที่หารายได้ได้ดี มีความเป็นอยู่ และการกินอยู่ที่สะดวกสบายกว่า เมื่อเทียบกับความเป็นอยู่ในบ้านเดิม และยังมีความปลอดภัยหากประพฤติอยู่ในระเบียบของบ้านที่ตนอาศัยอยู่ รวมทั้งใกล้ชิดกันมากกว่าจึงได้ชวนพี่น้องของตน

มาอยู่และประกอบอาชีพเดียวกัน ดังนั้นด้วยเหตุนี้ทำให้แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย

1.3.2 (ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะโรคเอดส์กำลังระบาดอยู่ในปัจจุบัน สังคมมองว่ากลุ่มเสี่ยงสูง คือ กลุ่มหญิงให้บริการทางเพศที่มีโอกาสแพร่กระจายเชื้อเอดส์ และเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์สูงเช่นเดียวกัน ทำให้หญิงบริการกลุ่มนี้ ซึ่งบางครั้งก็ตัดสินใจทำงานแบบปกปิด ไม่ต้องการให้ครอบครัวทราบ ไม่ต้องการให้ทางครอบครัวรู้ และคิดจะทำงานบริการเพียงระยะเวลาหนึ่ง ให้ความร่วมมือในการป้องกันโรค ด้วยตนเองจะได้สามารถหาเงินไปเลี้ยงดูครอบครัวได้ต่อไป ซึ่งมูลนิธิผู้หญิง (อัญชลี ตรีตระกูล. 2540 : 25 ; อ้างอิงจาก มูลนิธิผู้หญิง. 2533) ได้ระบุสาเหตุของการค้าประเวณีของเด็กหญิง และผู้หญิงจากชนบทไว้ว่าส่วนหนึ่งมาจากสาเหตุของสภาพเศรษฐกิจ ความยากจน สอดคล้องกับการศึกษาของ ภัสสร ลิมานนท์. (2536 : 32 - 35) ที่พบว่า สตรีขายบริการทางเพศ ประมาณหนึ่งในสี่ เคยทำงานให้บริการอย่างที่ตนทำอยู่คือ เป็น หญิงบริการตรง(โสเภณี) หรือ หญิงบริการตามร้านอาหาร บาร์ คาเฟ่ มาก่อนโดยหญิงบริการกลุ่มตรงในภาคเหนือจะเคยทำงานเป็นโสเภณีในภาคต่างๆ รวมทั้งที่กรุงเทพมหานครมาก่อน เหตุผลที่มาประกอบอาชีพนี้ ของหญิงบริการพบว่า เหตุผลที่หญิงบริการเลือกมาประกอบอาชีพนี้อันดับหนึ่งคือ ความยากจน รองลงมาคือ เหตุผลอันเกิดจากตนเองคิดว่าเป็นอาชีพที่ดี อิสระหรือ ไม่มีงานอื่นทำ อันดับสุดท้ายก็คือ เหตุผลที่เกิดจากบุคคลอื่นล่อลวงชักชวน หรือแตกแยกกับคู่สมรส เนื่องจากหญิงบริการกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มารับการตรวจสุขภาพจากภาครัฐ คือ โรงพยาบาลบางรัก อยู่เป็นประจำ การมาตรวจสุขภาพจะทำให้หญิงกลุ่มนี้ได้รับคำปรึกษาด้านสุขภาพอนามัย ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเรื่องสุขภาพทางเพศ จากผลการศึกษาของ สมพงษ์ เลิศหิรัญวงศ์ และลำพอง เลิศหิรัญวงศ์. (2538 : 30 - 34) พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เรื่องกามโรค การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรค การรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นกามโรค และการได้รับข้อมูลข่าวสารกามโรคจากแหล่งต่างๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันกามโรคของหญิงค้าประเวณีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบอีกว่าปัจจัยด้าน การได้รับข้อมูลข่าวสารกามโรคจากแหล่งต่างๆ จะเป็นตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันกามโรคของหญิงค้าประเวณีได้ดีที่สุด ดังนั้นหญิงให้บริการทางเพศที่สามารถทำงานอย่างปลอดภัย เพื่อการดูแลครอบครัว จึงทำให้ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ

2. (ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 คือ ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ และแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ)

2.1 (ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ทั้งนี้เพราะ หญิงให้บริการทางเพศกลุ่มนี้เพิ่งเริ่มเข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศเป็นส่วนใหญ่ประมาณ 1-6 เดือน ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศซึ่งเคยได้รับการปลูกฝังมาก่อนที่จะเข้าสู่อาชีพทำงานบริการทางเพศเป็นงานที่สังคมรังเกียจ และอาจไม่มีหญิงคนใดคาดคิดมาก่อนว่าตนเองจะต้อง

เข้ามาสู่อาชีพนี้ ซึ่งอาจมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้หญิงกลุ่มนี้ตัดสินใจอย่างฉับพลัน โดยไม่ได้คิดแยกแยะในเรื่อง การยอมรับของสังคม ศักดิ์ศรี วัฒนธรรมประเพณี เพราะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจต้องใช้เวลานาน สอดคล้องกับการศึกษาของ เขมิกา ยามะรัต และคณะ. (2542 : 34 - 35) ที่พบว่า <ความคิดหรือความหวัง เกี่ยวกับอาชีพก่อนที่จะมีอาชีพให้บริการทางเพศ มีว่าเคยวาดภาพไว้ว่าจะมีอาชีพที่สังคมนับถือ เช่น แพทย์ พยาบาล ทหาร ตำรวจ ครู หรืองานสบายที่มีรายได้ดี มีหญิงบริการทางเพศ ร้อยละ 79 ไม่คิดที่จะเข้ามามีอาชีพนี้ ในเรื่องของความพึงพอใจในอาชีพ พบว่า สตรีกลุ่มนี้ต้องพยายามเสแสร้งกับลูกค้า ว่าตนมีความพึงพอใจในการร่วมเพศ สตรีส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 รู้สึกเบื่อในอาชีพให้บริการทางเพศ และเคยคิดจะเลิกอาชีพมาแล้ว ทำให้ทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย >

2.2 <แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะ เหตุจูงใจที่เด่นชัดในการประกอบอาชีพคือเงิน แต่อาชีพนี้มีรายได้ที่ไม่แน่นอน การจะเข้าสู่สถานบริการทางเพศตรง เป็นเรื่องที่ต้องปิดบัง จะพบว่า ส่วนใหญ่แหล่งบริการ จะใช้ธุรกิจอื่นมาบังหน้า เช่น ร้านอาหาร โต๊ะสนุกเกอร์ คาราโอเกะ ฯลฯ ซึ่งหญิงให้บริการทางเพศอาจไม่ได้คิดว่าจะมาทำงานนี้ ไม่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในชีวิต แต่เพื่อความอยู่รอดจาก สถานการณ์บางอย่างทำให้เกิดตัดสินใจเข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศ ผลการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมิกา ยามะรัต และคณะ. (2542 : 5) พบว่า การเข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศ ส่วนใหญ่สตรีเหล่านี้เคยทำงานโรงงาน งานก่อสร้าง งานบ้าน หรืองานเกษตรมาก่อน รองลงมาเป็นผู้ที่เคยทำงานที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกับอาชีพบริการทางเพศ เช่น งานร้านอาหาร งานต้อนรับแขก ซึ่งน่าจะเป็นช่วงการปรับตัวของสตรี ที่จะเข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศ ทำให้แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย

3. <ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ คือ

3.1 <ภูมิสำเนา ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ กล่าวคืออาชีพให้บริการทางเพศ ไม่ว่าหญิงบริการจะอยู่ในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด มีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน เป็นเมืองที่เต็มไปด้วย คนที่อพยพย้ายมาจากต่างจังหวัดและมาปลูกบ้าน ชื้อบ้าน อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของอัญชลี ตรีตะการ. (2540 : 86) พบว่า ภูมิสำเนาไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศในกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับ การศึกษาของ เขมิกา ยามะรัตและคณะ. (2542 : 4) ที่พบว่าหญิงให้บริการทางเพศส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด มีระยะเวลาอาศัยในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ 7 เดือน - 44 ปี และส่วนใหญ่ได้ย้ายเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครมานานกว่า 10 ปีแล้ว ทำให้ภูมิสำเนาไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

3.2 <สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ กล่าวคือ สถานภาพสมรส ไม่ว่าจะ โสด ม่าย แยกทาง หย่าร้าง หรืออยู่กับสามี คู่รัก หรือคู่นอนที่ไม่ได้แต่งงาน

งานกัน และมีทั้งที่พ่อแม่ยอมรับ และไม่เปิดเผยให้ครอบครัวทราบ หญิงบริการกลุ่มนี้มีทักษะชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ หญิงให้บริการทางเพศ ส่วนหนึ่งประสบปัญหาในชีวิตส่วนตัว ที่โสดก็เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์ก่อนมาให้บริการ ทั้งนี้บางส่วนอาจไม่ประสบความสำเร็จกับชีวิตสมรส เมื่อต้องหย่าร้าง แยกทางกับสามี จึงต้องรับภาระเลี้ยงดูบุตร ในขณะที่ตนเองก็ไม่มีอาชีพ หรือรายได้ทางใดมาก่อน จึงมักถูกชักชวน หรือตัดสินใจที่จะเข้าสู่อาชีพนี้ได้โดยง่าย สอดคล้องกับ การศึกษาของ เขมิกา ยามะรัตและคณะ. (2542 : 4) ที่พบว่า หญิงให้บริการทางเพศส่วนใหญ่ เคยสมรส หรืออยู่กินจนมีบุตรแล้ว มีเพียง 10 % ที่ยังไม่เคยมีคนรักและเพศสัมพันธ์มาก่อนเข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศ สตรีเหล่านี้ส่วนใหญ่เริ่มต้นชีวิตครอบครัวเมื่ออายุน้อยในชนบท และประสบความล้มเหลวในชีวิตสมรส ตั้งแต่สามีไม่รับผิดชอบเลี้ยงดู ไม่ทำงาน ทำร้ายร่างกาย หรือมีภรรยาใหม่ เป็นต้น และจากความล้มเหลวซึ่งเคยเกิดขึ้น ทำให้สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

3.3 ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ กล่าวคือ หญิงให้บริการทางเพศที่มีการศึกษา ตั้งแต่ไม่ได้เรียนหนังสือ จบชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีทักษะชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ส่วนใหญ่จะใช้รูปรางหน้าตา เป็นจุดนำเสนอผลงานบริการ ลักษณะการมีมนุษยสัมพันธ์กับลูกค้า การแสดงบทบาททางเพศเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งการตอบสนองที่ลูกค้าพึงพอใจมากกว่า สอดคล้องกับการศึกษา ของ เขมิกา ยามะรัตและคณะ. (2542 : 12) ที่พบว่า สิ่งที่ลูกค้าประจำพึงพอใจในตัวหญิงให้บริการทางเพศนั้น ได้แก่ ความพอใจในนิสัยของเธอ เช่น อ่อนโยน ซื่อสัตย์ พุดคุย สนุกสนานถูกใจ หรือเป็นผู้ที่เอาใจเก่ง เป็นต้น ทำให้ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

3.4 ระยะเวลาในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ กล่าวคือ หญิงให้บริการทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เริ่มทำงานให้บริการ หรือทำงานเป็นเวลานานแล้วก็ตาม มีทักษะชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะตลอดระยะเวลาในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ หญิงกลุ่มนี้เบื่อและต้องการออกจากอาชีพนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี ตรีตระกูล. (2540 : 70) พบว่า คุณภาพชีวิตด้านการยอมรับการทำอาชีพขายบริการทางเพศของบุคคลในครอบครัว มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และร้อยละ 52.0 คิดจะประกอบอาชีพนี้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง เพื่อหาทุนไปประกอบอาชีพอื่น และอาจเป็นเพราะรูปแบบการขายบริการทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปมากในปัจจุบัน สื่อสารมวลชนเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการนำเสนอรูปแบบของการขายบริการทางเพศ อาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้หญิงบริการไม่ต้องการเป็นชาวในลักษณะที่สังคมไม่ยอมรับ และจากการศึกษาของ กาญจน์ หวังถิรอำนวย. (2531 : 85) พบว่า ระยะเวลาในการประกอบอาชีพของหญิงอาชีพพิเศษ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป และข่าวสารโรคเอดส์จากวิทยุ และหนังสือพิมพ์รายวัน จากการศึกษาของ ภัสสร ลิมานนท์. (2536 : 32 - 35) ที่พบว่า สตรีขายบริการทางเพศ ประมาณ หนึ่งในสี่ เคยทำงานให้บริการอย่างที่ท่านทำอยู่คือ เป็น หญิงบริการตรง(โสเภณี) หรือ หญิงบริการตามร้านอาหาร บาร์ คาเฟ่ มาก่อนโดยหญิงบริการกลุ่มตรงใน

ภาคเหนือจะเคยทำงานเป็นโสเภณีในภาคต่างๆ รวมทั้งที่กรุงเทพมหานครมาก่อน มีการเปลี่ยนแปลงเข้าออกจากอาชีพบ่อย ทำให้มีระยะเวลาการทำงานที่ไม่ต่อเนื่อง เปลี่ยนไปตามความต้องการทางเศรษฐกิจ ทำให้ระยะเวลาในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

3.5 อาชีพผู้ใช้บริการทางเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการ

ทางเพศ กล่าวคือ อาชีพของลูกค้าที่มาใช้บริการทางเพศ ทำให้ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ โดยทั่วไปแล้ว ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการทางเพศจะมีหลากหลาย หากเข้ามาใช้บริการก็จะต้องมีเงินในการใช้จ่าย เป็นค่าชั่วโมงในการให้บริการ และหญิงบริการไม่อาจเลือกลูกค้าได้ ในทางตรงกันข้าม ลูกค้าจะเป็นฝ่ายเลือกหญิงบริการเอง และจากการที่ผู้วิจัยได้พูดคุย กับหญิงบริการกลุ่มนี้ ได้ทราบว่า สถานบริการบางแห่งจะเชียร์เด็กใหม่ คือ เด็กที่เริ่มทำงานให้บริการ รับลูกค้าโดยตัวเด็กเองก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ อาจจะเป็นเพราะเด็กใหม่ยังไม่มีทักษะในการต่อรองกับเจ้าของร้านมากพอ และไม่กล้าที่จะเจรจาโต้ตอบกับลูกค้า หรือ อาจเป็นเพราะเป็นจุดขายของทางสถานบริการที่ต้องการเอาใจลูกค้า ในการให้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ เขมิกา ยามะรัตและคณะ. (2542 : 11) ที่พบว่า ลูกค้าผู้ใช้บริการทางเพศมีลักษณะหลากหลายทั่วไปทุกกลุ่มอาชีพ ทั้งกรรมกรผู้ใช้แรงงาน ลูกจ้าง คนงาน พ่อค้า พนักงานบริษัท ข้าราชการ และชาวต่างชาติ ทั้งที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ และนักทัศนาจร ลูกค้าจะเป็นฝ่ายเลือกหญิงบริการเอง ทำให้ความสามารถของหญิงให้บริการทางเพศ ในการจัดการกับปัญหารอบตัว ไม่ว่าจะเป็นการเลือกแนวทางดำเนินชีวิต การคิดวางแผนด้านสุขภาพและด้านชีวิตส่วนตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพของผู้ใช้บริการทางเพศ ดังนั้นอาชีพของผู้ใช้บริการทางเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

3.6 อายุของผู้ใช้บริการทางเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทาง

เพศ กล่าวคือ อายุของลูกค้าที่มาใช้บริการทางเพศ ทำให้ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ โดยทั่วไปแล้ว ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการทางเพศจะมีทุกช่วงอายุ และหญิงบริการไม่อาจเลือกลูกค้าได้ แต่ลูกค้าจะเป็นฝ่ายเลือกหญิงบริการเอง และจากการที่ผู้วิจัยได้พูดคุย กับหญิงบริการกลุ่มนี้ ได้ทราบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการบางรายก็ไม่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงให้บริการ แต่อาจมีความสัมพันธ์กัน ในลักษณะของการเอาอกเอาใจ มีการปรนนิบัติให้ลูกค้าด้วยการนวดแผนโบราณ และมีลูกค้าบางคน ต้องการให้หญิงกลุ่มนี้เป็นเพื่อนเที่ยว พาออกไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งหญิงให้บริการจะชอบเพราะรู้สึกถูกลูกค้าให้เกียรติตนเอง และยังไม่ต้องเสี่ยงต่อการติดโรคอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เขมิกา ยามะรัตและคณะ. (2542 : 11 - 12) ที่พบว่าลูกค้าที่มาใช้บริการทางเพศมีทั้งกลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน และวัยสูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่ลูกค้าที่มาใช้บริการจะเป็นวัยกลางคน ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุประมาณ 40 - 49 ปี รองลงมาคือผู้ที่มีอายุ 30 - 39 ปี ส่วนลูกค้าวัยรุ่นกับวัยสูงอายุมีจำนวนพอๆ กัน ผู้ที่หญิงให้บริการทางเพศพอใจที่จะให้บริการมากที่สุดคือ กลุ่มคนที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่จู้จี้ ไม่พูดมาก ใจดี ใจเย็น ลูกค้าที่เป็นชาวต่างชาติ ฐานะดี ไม่ดื่มเหล้า สะอาด ไม่ดูถูกและให้เกียรติ ด้วยเพราะ ลักษณะที่หญิงให้บริการพึงพอใจ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ แต่เป็นลักษณะนิสัยที่ผู้มาใช้บริการ

แสดงออกกับหญิงให้บริการ ทำให้ความสามารถของหญิงให้บริการทางเพศ ในการจัดการกับปัญหา รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นการเลือกแนวทางดำเนินชีวิต การคิดวางแผนด้านสุขภาพและด้านชีวิตส่วนตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพของผู้ให้บริการทางเพศ เพราะนั้น อายุของผู้มาใช้บริการไม่มีความสัมพันธ์กับ ทักษะชีวิต

4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ มีดังนี้ คือ

4.1 ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ เพียงตัวแปรเดียว ทั้งนี้เพราะ หญิงให้บริการทางเพศส่วนใหญ่ต้องการรายได้ เพื่อการยังชีพของตนเองและครอบครัว(อัญชลี ตรีตระกูล. 2540 : 56) เมื่อตัดสินใจเข้าสู่อาชีพนี้แล้วก็จำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการ เอาตัวรอด หรือหาความปลอดภัยให้ชีวิต เพื่อที่เมื่อหยุดทำงานบริการจะสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้ โดยปราศจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือโรคเอดส์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัสสร ลิมานนท์. (2536 : 115) พบว่า สตรีขายบริการทางเพศ มีความคาดหวังในอนาคต ว่า ตั้งใจจะกลับไปทำอาชีพ ส่วนตัวขนาดเล็ก (เช่น การตั้งร้านเสริมสวย ขายของชำ ขายสินค้าต่างๆ) หรือไม่ก็คิดจะแต่งงานตั้ง ครอบครัวในหมู่บ้าน หรือทำอาชีพเกษตรกรรม ในหมู่บ้านเดิมที่ตนจากมา ดังนั้น ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว ทำให้หญิงให้บริการทางเพศมีความสามารถในการจัดการกับปัญหารอบๆตัวที่เกิดขึ้นระหว่างการเลือกทางดำเนินชีวิตให้บริการทางเพศ เพื่อไม่ให้ตนเองเสี่ยงต่อการติดเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ด้วยการคิดวางแผนด้านสุขภาพ ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านการทำงาน และการดำเนินชีวิต เมื่อหยุดทำอาชีพนี้ จะได้ไม่เป็นที่รังเกียจของสังคมและครอบครัว ทำให้ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัว ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

แต่ถ้าพิจารณาทักษะชีวิตเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

4.2 ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย อภิปรายผล ได้ดังนี้ ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะ ทั้งทัศนคติและทักษะชีวิตด้าน พุทธิพิสัย เป็นเรื่องของความคิดวิเคราะห์ สิ่งที่ผ่านมากระบวนการคิดแล้วจะทำให้หญิงให้บริการทางเพศ มีการเลือกทางดำเนินชีวิตในช่วงการทำงานและหลังจากเลิกให้บริการทางเพศ จากการศึกษานของ ภัสสร ลิมานนท์และคณะ. (2536 : 73 - 74) พบว่า หญิงขายบริการทางเพศที่ต้องการให้การขาย บริการทางเพศเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย คิดว่าการขายบริการทางเพศก็เหมือนอาชีพหนึ่งอาชีพ อยาก จะให้เป็นที่ยอมรับ หากเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็จะช่วยลดปัญหาสังคมได้ ทักษะที่ดี ต่ออาชีพให้บริการทางเพศทำให้หญิงให้บริการทางเพศมีความสามารถในการจัดการกับปัญหาส่วนตัว มีการคิดวางแผนด้านสุขภาพ ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านการทำงาน และการดำเนินชีวิต หากหญิงให้ บริการทางเพศเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพให้บริการทางเพศ รู้สึกว่าการมาทำงานนี้ทำให้ตนเองหมด คุณค่า พอใจการเที่ยวเตร่ รักสนุก ชอบเที่ยวกลางคืน จะทำให้หญิงให้บริการทางเพศไม่หลีกเลี่ยง สถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการติดเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทำให้เจ็บป่วยหรือมีโรคประจำตัวได้ ดังนั้น ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ จึงส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัยของหญิงให้บริการทาง เพศ

4.3 ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

4.3.1 ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศ ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะ หญิงให้บริการทางเพศที่มีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการทางเพศ ทำงานให้บริการทางเพศเนื่องจากมีความคิดว่า การให้บริการทางเพศเป็นการช่วยเหลือสังคม เป็นการสนองความต้องการทางเพศของตน และเป็นการทดแทนบุญคุณของพ่อแม่ ช่วยให้ครอบครัวเกิดความสุขสบายมากขึ้น คิดว่าการให้บริการทางเพศเป็นอาชีพอิสระ และสุจริตอย่างหนึ่ง ที่สามารถสร้างรายได้สูง ไม่ต้องลงทุน มีความรู้สึกพอใจในการมีเพศสัมพันธ์ และมีความพอใจในงานให้บริการทางเพศ จึงส่งผลให้ หญิงให้บริการมีความภาคภูมิใจในตนเอง เข้าใจตนเองและมีความรับผิดชอบต่องาน สังคม เห็นคุณค่าประโยชน์ที่จะได้รับจากการให้บริการทางเพศที่ปลอดภัย สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ มีแนวโน้มที่จะทำดีต่อสังคม และหาก หญิงให้บริการทางเพศที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการให้บริการทางเพศ ทำงานให้บริการทางเพศเนื่องจาก มีความคิดว่าตนเองหมดคุณค่า ทำงานให้บริการทางเพศเพราะต้องการสิ่งตอบแทนหลังการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการเที่ยวเตร่ และสนองความพอใจของตนเอง แสดงพฤติกรรมชอบเที่ยวกลางคืน ส่งผลให้หญิงให้บริการทางเพศรู้สึกว่าตนเองน่ารังเกียจ สังคมไม่ยอมรับ มีแนวโน้มที่จะทำร้ายตนเองและสังคม ประกอบอาชีพให้บริการทางเพศที่เสี่ยงต่อการรับและแพร่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แก่ผู้อื่น สอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญจันทร์ ประดับมุข และคณะ. (2541 : 12) ที่พบว่า หญิงให้บริการทางเพศมีความรู้ และความเข้าใจพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์อย่างมีนัยสำคัญ แต่การมีความรู้เพียงอย่างเดียวไม่สามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศได้โดยเฉพาะผู้ที่มิอำนาจต่อรองทางเพศต่ำ ปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ที่สำคัญ คือ ค่านิยมในเรื่องเพศของสังคมไทย ระบบความเชื่อ บทบาททางเพศ ความสัมพันธ์ชายหญิงและความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อรองทางเพศ ตลอดจนความแปลกแยกในการใช้ถุงยางอนามัย ดังนั้น ทำให้ทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ

4.3.2 อายุ ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะเมื่อหญิงให้บริการทางเพศมีอายุมากขึ้น การใช้ความคิด การตัดสินใจ และความตระหนักรู้ในตนเองก็จะเกิดมากขึ้น ทักษะคิดต่อการให้บริการทางเพศก็จะมีเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ที่ได้รับ ในเมื่อหญิงให้บริการทางเพศทำงานได้ผลตอบแทนที่ดี ก็เกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเองรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ไม่เป็นที่รังเกียจของสังคมและครอบครัว เข้าใจความต้องการ ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ มีแนวโน้มที่จะทำดีต่อผู้อื่นและสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี ตรีตระกูล. (2540 : 68) พบว่า คุณภาพชีวิตด้านอัตมโนทัศน์ของหญิงขายบริการทางเพศอยู่ในระดับดี ในเรื่องการระวังเกี่ยวกับสุขภาพ การวางแผนที่จะใช้ชีวิตหลังจากเลิกประกอบอาชีพ ความรู้สึกภูมิใจที่สามารถหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ มีความรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญของครอบครัว และมีความภาคภูมิใจ อยู่ในระดับดี ดังนั้นอายุที่มากขึ้นหรือเป็นผู้ใหญ่ขึ้น จะส่งผลให้หญิงให้บริการทางเพศมีความสามารถในการจัดการกับปัญหารอบๆตัว เพราะนั้น อายุจึงส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศ

4.4 ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

4.4.1 แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศที่เกิดจากความเต็มใจในการหารายได้เลี้ยงชีพด้วยตัวเอง ส่งผลให้หญิงให้บริการทางเพศ มีการปฏิเสธเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย เพื่อป้องกันไม่ให้ตนเองเสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จนกระทั่งได้สิ่งที่ตนคาดหวังไว้ และหากหญิงให้บริการทางเพศตัดสินใจเข้าสู่อาชีพให้บริการทางเพศด้วยความไม่เต็มใจ ขาดความสนใจในตนเอง ส่งผลให้หญิงให้บริการทางเพศมีพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญจันทร์ ประดับมุข และคณะ. (2537 : 55 - 56) พบว่า หญิงบริการอาชีพพิเศษ พวกต่อต้านสังคม พวกนี้ก้าวสู่อาชีพโดยไม่มีแรงสนับสนุนของครอบครัว ไม่มีความผูกพันใดๆกับครอบครัวหรือใครๆ มีบุคลิกภาพของการไม่ยี่หระต่อสิ่งใดๆ ดื้อดั่ง ก้าวร้าว และผ่านชีวิตที่เหลวแหลกมาอย่างโชกโชน เช่น ดมกาว สูบกัญชา ชอบกินเหล้าเมายา กรีดแขน ขกต้อย กลุ่มคนเหล่านี้มักจะเป็นตัวแทนของ "คนไม่รักดี" ของครอบครัว หรือสังคม มีรูปแบบการเผชิญปัญหาในการติดเชื้อเอดส์ เป็นการปฏิเสธการติดเชื้อ กลุ่มหญิงบริการอาชีพพิเศษกลุ่มนี้จะไม่ยอมรับกับผลการติดเชื้อ มีชีวิตอยู่เพื่อตนเอง เพื่อวันนี้ มักไม่สนใจใคร วิถีชีวิตของกลุ่มนี้ไม่เปลี่ยนแปลง คือ การกินเหล้าเมายา ดมกาว สูบบุหรี่ รวมทั้งการไม่ใช้อย่างอนามัย ทำให้แรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ

4.4.2 ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญจันทร์ ประดับมุข และคณะ. (2537 : 46 - 47) พบว่า หญิงให้บริการทางเพศเกือบทั้งหมดจะมีอายุน้อย และเพิ่งก้าวเข้าสู่อาชีพ หรือมีอายุการทำงานไม่มากและมาจากครอบครัวยากจน รวมทั้งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว เป็นความหวังของครอบครัว พวกนี้จะมุ่งมั่น และคาดหวังต่อการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ในไม่ช้า ที่สำคัญหญิงขายบริการเหล่านี้เป็นความหวังของครอบครัวที่กำลังรอคอยการกลับไปของเธอพร้อมกับความสำเร็จ ดังนั้นเพราะ การที่หญิงให้บริการทางเพศมีหน้าที่ในการอุปการะช่วยเหลือในด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายต่างๆ ของบุคคลในครอบครัว ทั้งของตนเองและญาติพี่น้อง เป็นเหตุให้หญิงให้บริการทางเพศ เรียนรู้การวิธีการติดต่อกับผู้ชายใช้บริการ ในการปฏิเสธหากผู้ชายใช้บริการไม่ยอมใช้อย่างอนามัย รู้จักการป้องกันตนเองจากสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การเสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และหากหญิงให้บริการที่ไม่มีหน้าที่ส่งเงินไปช่วยเหลือครอบครัว ไม่มีภาระค่าใช้จ่ายของญาติพี่น้อง จะส่งผลให้หญิงกลุ่มนี้มีความเป็นอิสระในการใช้ชีวิตถือว่าตนเองไม่ต้องมีภาระใดๆ จะทำอะไรก็ไม่มีใครเดือดร้อน ส่งผลให้หญิงให้บริการทางเพศไม่คิดป้องกันตนเองจากสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การเสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์และคณะ. (2538 : 8) ที่กล่าวถึงแหล่งทรัพยากรสำคัญในการถ่ายทอดทักษะชีวิต คือครอบครัว ดังนั้นทำให้ ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ

4.4.3 อาชีพของลูกค้าที่เป็นนักธุรกิจ หรือ ค้าขาย ส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ ทั้งนี้เพราะ ลูกค้าที่เป็นนักธุรกิจหรือค้าขาย สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจแก่หญิงกลุ่มนี้ และตัวหญิงเองก็มีวิธีการเรียนรู้ว่าจะสามารถสื่อสารเจรจาต่อรองกับลูกค้าให้มีพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยได้ และลูกค้าที่เป็นนักธุรกิจหรือค้าขาย อาจมีความรู้และมีการะหน้าที่การงานที่ต้องรับผิดชอบ จึงมีอำนาจในการต่อรองในเรื่องของการป้องกันโรคโดยใช้ถุงยางอนามัย ทว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ตรีตระกูล. (2540 : 89) ซึ่งพบว่า การใช้ถุงยางอนามัยของลูกค้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของหญิงขายบริการทางเพศ เนื่องจากการใช้ถุงยางอนามัยของลูกค้า ส่งผลดีต่อตัวหญิงให้บริการทางเพศมากที่สุด เพราะไม่ต้องกังวลว่าจะได้รับเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะโรคเอดส์ ไม่ต้องเสียเวลาหยุดงานเพื่อไปรักษาโรค เสียค่ารักษาพยาบาล ทำให้ขาดรายได้และอาจทำให้สูญเสียลูกค้าประจำ ดังนั้นทำให้ อาชีพของลูกค้าส่งผลต่อทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ของหญิงให้บริการทางเพศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 เนื่องจากตัวแปรภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว สามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศได้ดีที่สุด จะเห็นว่า เรื่องของความยากจน การแบกภาระของครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องของปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพเป็นสิ่งสำคัญ หากหญิงเหล่านั้นมีโอกาสได้รับการช่วยเหลือให้ได้อาชีพที่มีรายได้พอที่จะช่วยจุนเจือครอบครัวได้ อาจไม่ต้องเข้ามาสู่การขายบริการทางเพศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการประชาสัมพันธ์ว่าหากมีการเข้าสู่งานบริการทางเพศด้วยเหตุจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจแล้ว จะมีภาครัฐ ที่เข้าไปช่วยเหลือ ได้อย่างไร หรืออาจใช้รูปแบบเดียวกับปัญหาโรคเอดส์ คือ มีการจัดบริการปรึกษาในกลุ่มหญิงบริการทางเพศเรื่องอาชีพอื่นๆ ที่อยากจะทำและต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน จัดโครงการฝึกอาชีพอิสระแก่กลุ่มหญิงให้บริการทางเพศ

1.2 ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ได้ทราบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศสามารถพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศได้ดีที่สุด ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปประกอบการพิจารณาการคิดวางแผนด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาการมีสุขภาพที่ปลอดภัยให้แก่หญิงให้บริการทางเพศ ให้มีทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัยที่ดี

1.3 ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ได้ทราบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศและอายุของหญิงให้บริการทางเพศ สามารถร่วมกันพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศได้ดีที่สุด เพื่อที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะนำข้อมูลนี้ไปประกอบการพิจารณาในการสนับสนุนหญิงให้บริการทางเพศ มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการส่งเสริมให้มีทักษะชีวิตด้านจิตพิสัยที่ดีขึ้นต่อไป

1.4 ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ได้ทราบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว และอาชีพของลูกค้าที่มาใช้บริการที่เป็นนักธุรกิจหรือค้าขาย สามารถร่วมกันพยากรณ์ทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของหญิงให้บริการทางเพศได้ดีที่สุด ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปประกอบการพิจารณาในส่งเสริมให้หญิงให้บริการทางเพศ สามารถฝึกฝน

ทักษะในการในการต่อรอง การปฏิเสธ การสื่อสาร เพื่อลดภาวะตึงเครียดในการทำงาน และไม่ให้ตนเองเสี่ยงต่อการติดเชื้อและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

1.5 การเก็บข้อมูลกับกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศ ถือว่าเป็นปัญหาพอสมควรในเรื่องของความร่วมมือ เพราะหากเป็นแบบสอบถามที่มีข้อคำถามจำนวนมากไป กลุ่มหญิงให้บริการทางเพศอาจเบื่อและไม่อยากตอบ หรือตอบแบบไม่เข้าใจไม่ตั้งใจ ก็เป็นไปได้ ดังนั้น ผู้ที่จะทำวิจัยกับกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศ อาจต้องหารูปแบบการ ตอบแบบสอบถามอย่างง่าย ๆ ใช้ข้อความที่มีความหมายสั้น เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และอาจต้องใช้การสัมภาษณ์ หรืออัดเทป แทน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 เนื่องจากการทำวิจัยครั้งนี้ มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการตรวจโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เฉพาะที่โรงพยาบาลบางรัก เป็นการสุ่มแบบบังเอิญ อาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมกับกลุ่มหญิงให้บริการทางเพศกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการ เช่น อยู่ไกลจากที่ทำงาน การเดินทางไม่สะดวกในการมาตรวจ และไม่เคยได้รับการตรวจสุขภาพ ทำให้ข้อมูลที่ได้ อาจไม่กระจายและไม่ครอบคลุม ดังนั้น การศึกษาทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจต้องออกไปสัมภาษณ์ในสถานที่ทำงานของหญิงให้บริการ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรายด้านของทักษะชีวิต เพราะอาจมีปัจจัยตัวอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของหญิงกลุ่มนี้

2.2 จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าหญิงให้บริการทางเพศมีทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยที่ดี การทำวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษารูปแบบของการสื่อสาร การต่อรองกับลูกค้าให้เกิดการใช้ถุงยางอนามัย หรือเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย จากกลุ่มที่มีทักษะพิสัยดี มาจัดทำเป็นโปรแกรมการฝึกฝนแก่หญิงกลุ่มที่มีคะแนนทักษะพิสัยต่ำเพื่อจกได้มีทักษะเพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศรีเจตา.
- กระทรวงสาธารณสุขและคณะ. (2541). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
- นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต.
- กรุณา กิจชัยน. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่อมั่นภายในภายนอก และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนนา.
- กล้า ทองขาว. (2523). ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญของอาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณพนธ์. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. อุดลำนนา.
- กาญจน์ หวังถิรอำนวนย. (2531). การเปิดรับข่าวสารกับความรู้และการป้องกันโรคเอดส์ในหญิงอาชีพพิเศษและชายรักร่วมเพศ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นท.ม.(การประชาสัมพันธ์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนนา.
- กฤษฎณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : บำรุงศาสตร์.
- กุลชลี ดันติรัตนวงศ์. (2536). รายงานการศึกษา เรื่อง การประเมินประสิทธิผลรูปแบบสื่อที่ใช้พัฒนาข่าวสารโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มหญิงบริการ : ศึกษาเฉพาะกรณีพัฒนาพงษ์. กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ .อุดลำนนา.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2520). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : อุดลำนนา.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2540). พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : กองสัมนาอาชีพะสงเคราะห์ กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม. อุดลำนนา.
- กรองจิตต์ พรหมรักษ์. (2529). แรงจูงใจในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัล และไม่ได้รับรางวัล. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนนา.
- กองกามโรค. (2542). รายงานการสำรวจสถานบริการทางเพศและผู้ให้บริการทางเพศ ปี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพัฒนาระบบการสำรวจ สถานบริการทางเพศและผู้ให้บริการทางเพศ. อุดลำนนา.
- _____. (2542). รายงานประจำปี2541. กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2542). รายงาน สถิติ ก.01 . งานเวชระเบียน ปี 2542.
- ขนิษฐา วิเศษสาร และมุกดา ศรียงค์. (2537). จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เขมิกา ยามะรัต และคณะ. (2540). เพศสัมพันธ์นอกสมรสของชายผู้มารับบริการที่โรงพยาบาลบางรัก.

กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

✓ _____ (2542). พฤติกรรมทางเพศ และความคิดเห็นต่อชายที่ใช้บริการทางเพศของหญิงบริการ.

กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จรรยา เกษศรีสังข์. (2537). วิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.

(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.

จรรยา เศรษฐบุตร. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลภายในครอบครัวและอิทธิพลนอกครอบครัวต่อ

ค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นหญิงใน อำเภอ นางรอง จังหวัด บุรีรัมย์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (พัฒน

ศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา

จัญลีนา หาญกิตติชัย. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงาน

เกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดนราธิวาส.

ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุดลำนเา.

ชาย โพธิ์สิตา และคณะ. (2537). หนูผิดไหมที่ขายตัว บริบททางสังคมวัฒนธรรมของหญิงขายบริการ

ทางเพศ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชูชัย สมितिไกร. (2528). คุณคือเจ้าชีวิต. กรุงเทพฯ : สโมสรนักราย.

_____ (2528). ผูกมิตรพิชิตคน. กรุงเทพฯ : สโมสรนักราย.

โชติ เกิดบัณฑิต. (2539). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยระดับ

ตำบล จังหวัดราชบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา

เชียรศรี วิวิธศิริ,รศ. (2534).จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ:ภาควิชาการศึกษาผู้

ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เชิดศักดิ์ โฉวาสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา

และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดนัย งามมานะ. (2518). ความรู้สึกกับผิดชอบ ความอยากรู้อยากเห็น และแรงจูงใจในใฝ่สัมฤทธิ์ของนัก

เรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับแบบเอาใจใส่เกินไป. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.

(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.

ดุษณี สุทธปริยาศรี (2542). ทักษะชีวิต การค้นพบตนเองด้านสุขภาพ. กรุงเทพฯ : คณะสาธารณสุข

ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ดุษฎี ทรัพย์ปรุง. (2529). ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการ

ศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา

ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์. (2523). ความพอใจในการทำงาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุดลำนเา.

- ทองหล่อ นาคหอม. (2535). แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนิสิต วิชาเอกการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2534. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ชนาภรณ์ ญาณพิทักษ์. (2535). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . อัดสำเนา
- นิภา วิจิตรศิริ. (2525). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแค "สวกิจพิทยา" จังหวัดสระบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- นงลักษณ์ บุญยพุทธิ. (2529). ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้มารับการตรวจและจำนวนผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่มารับบริการที่สถานกามโรคของรัฐกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร. วิทยานิพนธ์ สด.ม.(วิจัยประชากรและสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- นพพร จิตตเมตตากุล. (2532). ประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มหญิงบริการ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(วิทยาการระบาด) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อัดสำเนา.
- บึงอร ศิริโรจน์ และคณะ. (2537). การเผชิญปัญหาชีวิตของผู้ติดเชื้อเอดส์. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษา นโยบายสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บัณฑิตวิทยาลัย,คณะ. (2542). คู่มือนิสิต 2542. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ประจวบ ประภาวงศ์. (2516). การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถ ความสนใจ และความต้องการในการเลือกอาชีพ ของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ระหว่างโรงเรียนมัธยมแบบประสม กับโรงเรียนมัธยมสายสามัญ จังหวัดเชียงใหม่. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยการศึกษา. อัดสำเนา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประดิษฐ์ สติวงศ์. (2534). ภูมิหลังทางสังคมของหญิงอาชีพบริการพิเศษ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การศึกษานอกระบบ) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- ประเสริฐ ดันสกุลและคณะ. (2538). ยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพเยาวชน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ , อัดสำเนา.

- _____ (2538). *ยุทธศาสตร์ฝึกอบรมทักษะชีวิต : เอดส์ศึกษาแนวใหม่สำหรับประเทศไทย*.
กรุงเทพฯ : สภาการศึกษาไทย , อัดสำเนา.
- เป็รื่อง จันดา. (2519). *การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน* ในโรงเรียนมัธยมแบบประสม ภาคเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน)
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). *เอกสารประกอบการสอนวิชาแนะแนว 515. ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ*.
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- _____ (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.
- _____ (2531). *การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 1*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- พิจิตรา พงษ์จินดากร. (2524). *การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- พิมพ์วัลย์ บุญมงคล และคณะ. (2541). "พฤติกรรมเสี่ยง และพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์" องค์ความรู้ของงานวิจัยเอดส์ด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. เอกสารวิชาการ หมายเลข 001 โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษา นโยบายสาธารณสุข พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรทิพย์ วงษ์พานิช. (2535). *ความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดในเขตการศึกษา 7*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. อัดสำเนา.
- พรรณราย นิมขุนทด. (2512). *ความมีนัยสำคัญของบุคลิกภาพในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา* ในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- เพ็ญจันทร์ ประดับมุข และคณะ. (2537). "ปฏิกริยาตอบสนองของหญิงบริการอาชีพพิเศษที่ติดเชื้อเอดส์" การเผชิญปัญหาชีวิตของผู้ติดเชื้อเอดส์. นครปฐม : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภัสสร ลิมานนท์ และคณะ. (2536). *การศึกษาลักษณะด้านประชากรและพฤติกรรมของสตรีขายบริการทางเพศในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- มาลินี จุฑารพ. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. ตำราวิชาจิตวิทยาการเรียนการสอน (รหัส 1051202) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรวิพัฒน์
- มูลนิธิผู้หญิง. (2533). *สาเหตุของการค้าประเวณี*. รายงานผลการดำเนินงานโครงการสตรีสู่บทบาท
กรุงเทพฯ:เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.

- _____. (2531). รายงานปัญหาและทัศนคติเกี่ยวกับโสเภณี:ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ:เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์และคณะ. (2538). การอบรมสร้างทีมวิทยากรการสอนเจตคติและทักษะเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข,อัสสัณา.
- ✓ _____. (2538). คู่มือวิทยากรฝึกอบรม เรื่องการสอนเจตคติและทักษะเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ,อัสสัณา.
- _____. (2538). แนวทางการพัฒนาเด็กวัย 6-18 ปี โครงการพัฒนาคอรัว. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ,อัสสัณา.
- รัตนา ดอกแก้ว. (2539). ผลของการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. อัสสัณา.
- ธนิ ณะนง. (2538). การประเมินผลโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อการดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มวัยรุ่น. นนทบุรี : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข อัสสัณา.
- รุ่งฤดี เมธีธำรง. (2536). ทัศนคติต่ออายุ 6 ของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัสสัณา.
- วัลลภา ถนอมศิริ. (2539). การใช้กิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัสสัณา.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุนีย์ ธีรดากร. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร.
- วิภาพรรณ ผลผลา. (2541). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวิทยา 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัสสัณา.
- วิทยา วรรณศิริ และคณะ. (2532). ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สตรีบางกลุ่มในภาคเหนือประกอบอาชีพพิเศษ:ศึกษาเฉพาะจังหวัดเชียงราย. เชียงราย : เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม.
- วิวัฒน์ โรจนพิทยากร. (2534). โครงการรณรงค์อนามัย 100% มาตรการป้องกันโรคเอดส์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- วงศ์กร เจียมเผ่า และขวัญวงศ์ เจริญวงศ์. (2534). รายงานการวิจัยเรื่องค่านิยมเชิงจริยธรรมในอาชีพของหญิงค้าประเวณี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศุภิมล ควณจริญ. (2535). การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. อัสสัณา.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2537). ร่วมแรงแบ่งปันรัก สภาพข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์. เอกสารทางวิชาการหมายเลข 178. นครปฐม .

- สัญญา จัดตานนท์. (2521). การศึกษากับการประกอบอาชีพอิสระ. ปริญญาโท. กศ.ด. (พัฒนศึกษา ศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- _____. (2527). "แนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระ" สังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. 9 (12) : 21.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2514). การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย. กรุงเทพฯ : แพร์พิตยา.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2518). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : แพร์พิตยา.
- สุกัญญา ณรงค์วิทย์. (2532). ความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคในหญิงอาชีพ พิเศษ. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(การพยาบาล) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อุดลำนเา.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2537). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพัตรา สุภาพ . (2539). ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพฯ : แผนกสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2533). จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมปอง จันทรมานิตย์. (2533). การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกับไม่เข้าร่วมโครงการอาชีพอิสระ โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ปริญญาโท. กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- สมพงษ์ เลิศหิรัญวงศ์ และลำพิ่ง เลิศหิรัญวงศ์. (2538). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคของหญิงค้าประเวณีที่มีรับการตรวจรักษาที่สถานกามโรคบางรัก กรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย ผลงานทางวิชาการ กองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ กรุงเทพมหานคร.
- ลำเร้ง แสงชื่อ และสมชัย จิโรจน์วัฒน. (2527). รูปแบบการทำงานของหญิงอาชีพพิเศษในปัจจุบันซึ่งมี ผลกระทบต่อการควบคุมกามโรคในประเทศไทย. ชลบุรี : รายงานวิจัยศูนย์กามโรคเขต 3 จังหวัดชลบุรี.
- อัญชลี ตรีตระกูล. (2540). คุณภาพชีวิตของหญิงบริการทางเพศในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พย.ม.(การพยาบาลอนามัยชุมชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อุดลำนเา.
- อรุณ รักธรรม. (2527). หลักมนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- อารี พันธุ์มณี. (2540). จิตวิทยาการเรียนการสอน. หนังสือจิตวิทยาเสริมสร้างและพัฒนาการเรียนรู. กรุงเทพฯ : บริษัทตันอ้อ แกรมมี จำกัด.
- อารี เศรษฐชัย. (2520). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. ปริญญาโท. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.

- อุบลรัตน์ เพ็งสฤติย์ และ นิภา แก้วศรีงาม (2535). *จิตวิทยาทั่วไป*. คณะจารย์ภาควิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง .
- อุไรวรรณ วุฒานนท์. (2534). *พฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ : ศึกษาเฉพาะกรณีหญิงอาชีพพิเศษใน
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ พย.ม.(การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์).
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อัดสำเนา.
- อรทัย จันทวิชานวนษ์. (2523). *รูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- Barnard, Chester I. (1974). *The Function of the Executive*. 30th Anniversary ed.,
Cambridge , Havard University.
- Botvin GJ et al. (1995). "Long-term Follow-up of a Randomized Drug Abuse Prevention Trial in
a White Middle-Class Population" , *Journal of Behavioral Medicine*. 273(14) : 1106 -
1112.
- Browne , C.G. (1958). *The Study of Leadership*. The Interstate Pristers and Pubieshers , Inc.
- Cattel , Raymond B. (1963). *Mannual for Jr.Sr.High School Personality Questionnaire "HSP" Form
A*. Illinois : The Institute for Personality and Ability Testing.
- Chruden , Herbert J. and Arther W. Sherman. (1968). *Personal Management*. 3rd ed.
Clineinat : South Western.
- Collazo , Jenoro Collazo. (1967, October). "Occupational Plans of Puertorican Youth"
Dissertation Abstracts , 28(4) : 1534 - 1535.
- Cook , W.R. (1969, August). "Factors associated with the Occupational Choices of Young Men"
Dissertation Abstraces. 28(2) : 799.
- Dobbins ,Loy Henderson. (1969, March). "Educational and Occupational Aspirations and
Expectation of High school Senior Boys in Five Louisiana Parishes" ,*Dissertation
Abstracts* , 29(2) : 2958 - A.
- Eaddy , Vanik Silas. (1969, March). "The Influence of Selected Factors on the Vocational
Choices of Vocatioal Agricultural Students in Louisiana," *Dissertation Abstracts* , 29(9) :
2958 - 2959.
- Good. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill.
- Herzberg Federal. Bernard Mansner and Barbara Block Sugderman. (1959). *The
Motivation of Work*. 2nd ed. New York : John Wiley and Sons Inc.
- Jame Clack. , Ronald. (1970, February). "Occupational Prestige and Vocational Choices"
Dissertation Abstracts. 31(8) : 3868 - A.

- Johnston, Ruth and Ronald A. Bevin. (1973 ,June). "Herzberg and Job Satisfaction," *Personnel Practice Bulletin*. 29(2) : 136 – 141.
- Lindgren , Henry. (1976). *Educational Psychology in Classroom*. New York : John Wiley and Sons.
- Luthans, Fred. (1980). *Organization Behavior*. 3rd ed. Tokyo : McGraw - Hill.
- Maslow, Abraham. (1954). *Motivation and Personality*. New York : Harper & Row Publishers Inc.
- Murray, Edward J. (1961). *Motivation and Emotion*. Englewood Cliffs : Prentice - Hall, 118 p.
- Negro, Felix B. (1969). *Public Administration*. New York : McGraw – Hill.
- Perrone , Phillip, A. (1965, November). "A Values and Occupational Preferences of Junior High School Girls," *A Perssonnel and Guidance Journal*. 44 : 254 - 257.
- Pigors, Pool and Charles A.Mayers. (1981). *Personnel Administration*. 3rd ed . Tokyo : McGraw – Hill.
- Sanford, Fillmore H. and Lawrence S. Wrightsman. (1970). *Psychology*. 3rd ed. , Belmont, Books Cole, 569 p.
- Sideman, Jerome M. (1962). *The Child : A book of Reading*. New York : Halt Rinchark and Winston.
- Steere, Richard M. and Lyman W. Porter. (1979). *Motivation and Work Behavior*. 2nd ed. New York : McGraw - Hill.
- Super ,Donald E. (1957). *The Psychology of Careers*. New York : Harper and Brothers Publishers Inc., 362 pp.
- Vroom, Victor H. (1970). *Management and Motivation*. Baltimore : Pengnin.
- WHO. (1993). *Life Skills for Heaith and Development*. Geneva : WHO.
- _____. (1994). *Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools*. Geneva : WHO.
- _____. (1996). *Schools Health Education to Prevent AIDS and STD*. AIDS Series NO.10 ; Geneva : WHO.
- ✓ _____. (1997). *Life Skills Education in Schools*. Geneva : WHO.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

**หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล**

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. ๕๑๒๖, ๕๖๔๖

ที่ ทม ๑๐๑๒/ ๑๓๓๕

วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวฉวีวรรณ คล้ายนาค นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง และ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามปัจจัย ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวฉวีวรรณ คล้ายนาค ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.สำเริง บุญเรืองรัตน์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม ๑๐๑๒/๑ ๘๕๔๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการกองการโรค

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวฉวีวรรณ คล้ายนาค นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการ ในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง และ อาจารย์ยวีร์โสภณพงษ์ พงษ์โสภา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่คลินิก สุขภาพหญิง สถานกามโรคบางรัก โดยให้หญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการตรวจสุขภาพ ที่คลินิกสุขภาพหญิง สถานกามโรคบางรัก จำนวน ๒๐๐ คน ตอบแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๔

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวฉวีวรรณ คล้ายนาค ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่ง จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.สรศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๕๖๒๖, ๕๖๔๔

โทรสาร. ๒๕๘-๔๑๑๕

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับบริการใน
โรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร

เรียน ผู้ทำงานให้บริการทางเพศ ที่มารับการตรวจสุขภาพในโรงพยาบาลบางรัก

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศที่มารับการตรวจในโรงพยาบาลบางรัก กรุงเทพมหานคร ซึ่งท่านสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของท่านไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานให้บริการของท่าน และไม่มีผลต่อการตรวจรักษาแต่อย่างใด คำตอบทั้งหมดจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

คำชี้แจง แบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบสอบถาม 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัวของหญิงให้บริการทางเพศ

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านตอบให้ตรงกับความเป็นจริงของตัวท่าน และตอบให้ตรงกับความคิดเห็น หรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวฉวีวรรณ คล้ายนาค

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่อยู่หน้าคำตอบแต่ละข้อ หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด ลงใน

1. ปัจจุบันท่านมีอายุ ปี
2. ภูมิลำเนาของท่านอยู่ใน
 - () กรุงเทพมหานคร
 - () ต่างจังหวัด
3. สถานภาพสมรส
 - () อยู่คนเดียว
 - () อยู่กับคู่รัก/คู่นอน
4. ท่านจบการศึกษาชั้น
 - () ไม่ได้เรียน / ประถมศึกษาปีที่ 6
 - () มัธยมศึกษาปีที่ 3 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 และ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ - ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
5. ท่านประกอบอาชีพนี้มาประมาณ ปี
6. อาชีพของแขก หรือลูกค้าที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ เป็น
 - () นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
 - () นักธุรกิจ / ค้าขาย
 - () ข้าราชการ
7. อายุของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่
 - () อายุต่ำกว่า 30 ปี
 - () อายุ 31 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบวัดข้อเท็จจริงของท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด แบบวัดนี้จะแบ่งเป็น ค่า 5 ระดับ ดังนี้ คือ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านบ้างไม่จริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านบ้างเล็กน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อยที่สุด หรือข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
1.	ท่านตัดสินใจทำงานให้บริการทางเพศ เพราะ...					
2.	ทำให้ท่านมีรายได้ดีขึ้น					
3.	ทำให้มีเงินใช้อย่างสบาย					
4.	คิดว่า หลายคนร่ำรวยจากงานนี้					
5.	ซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน					
6.	ต้องการให้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ					
7.	ไม่ต้องการรบกวนใครเรื่องเงิน					
8.	ต้องการช่วยแบ่งเบากภาระของพ่อแม่					
9.	มีเพื่อนแนะนำ					
10.	ญาติชักจูงมา					
11.	อยากมีเงินใช้จ่ายได้อย่างเพียงพอเหมือนคนอื่น ๆ					
12.	ไม่ต้องการขอเงินผู้ปกครองใช้ อีกต่อไป					
13.	ต้องการให้พ่อแม่และครอบครัวมีเงินใช้อย่างสบาย					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5

ช่องที่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของท่านบางครั้งบ้าง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิดของท่าน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของท่านมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของท่านมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
1.	ท่านคิดว่างานให้บริการทางเพศทำให้ชีวิตของท่านมีความสุขสบายในการใช้จ่ายเงินมากขึ้น					
2.	ท่านคิดว่าการมาทำงานให้บริการทางเพศต้องใช้ความสามารถเช่นเดียวกับการทำงานอื่นๆ					
3.	ท่านคิดว่าการให้เงินพ่อแม่เป็นการตอบแทนบุญคุณ แม้ว่าวิธีการหาเงินนั้นจะได้มาจากการทำงานให้บริการทางเพศก็ตาม					
4.	ท่านคิดว่าการทำงานให้บริการทางเพศดีกว่าอยู่กับสามีที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว					
5.	ท่านคิดว่าการทำงานให้บริการทางเพศ อาจทำให้ท่านได้พบสามีที่ดีกว่าเดิม					
6.	งานให้บริการทางเพศเป็นงานสบาย					
7.	ได้เงินตอบแทนสูง					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านบ้างบางครั้ง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับความรู้สึกของท่าน
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านมาก
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ท่านพอใจในการมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง					
2.	ท่านชอบมีคู่นอนที่เป็นชายต่างชาติ					
3.	ท่านพอใจที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของ คนกลางคืน					
4.	ท่านมีความสุขจากการมาทำงานให้บริการ ทางเพศ					
5.	การมาทำงานให้บริการทางเพศทำให้ท่านมี เงินใช้ตามที่ตนเองต้องการ					
6.	ท่านรู้สึกไม่พอใจที่ต้องมาทำงานให้บริการ ทางเพศ					
7.	ท่านรู้สึกสนุกในการปฏิบัติการทางเพศทุกครั้ง					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตของท่าน ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ท่านทำมากที่สุด หรือ อาจเกิดขึ้นบ่อยที่สุด
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ท่านทำเกือบทุกครั้ง หรือ อาจเกิดขึ้นได้บ่อยมากแต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกับพฤติกรรมที่ท่านบางครั้งก็ทำ บางครั้งก็ไม่ทำ หรือ อาจเกิดขึ้นได้บ้างและบางครั้งก็ไม่เกิดขึ้น
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ท่านน้อยครั้งที่จะทำ หรือ อาจเกิดขึ้นได้นาน ๆ ครั้ง
น้อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่ท่านทำน้อยครั้งมาก หรือ อาจจะน้อยครั้งจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด
1.	ท่านทำทุกอย่างที่แขกพอใจ เพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนที่ท่านพอใจ					
2.	ท่านเคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์ก่อนมาให้บริการทางเพศ					
3.	ท่านทำงานให้บริการทางเพศด้วยความเต็มใจ					
4.	ท่านยังต้องการทำงานให้บริการทางเพศ หากยังสามารถหาได้เงินมากอยู่					
5.	ท่านมักจะย้ายที่ทำงานไปยังร้าน/บาร์ที่มีแขกจำนวนมากเพื่อจะได้มีรายได้มากขึ้น					
6.	การมีเพศสัมพันธ์กับแขก เป็นการช่วยสนองตอบความต้องการทางเพศของท่านด้วยเช่นกัน					
7.	ท่านยังต้องการทำงานให้บริการทางเพศ แม้ว่าจะมีโรคเอดส์ระบาดอยู่ก็ตาม					

ตอนที่ 4 แบบสอบถาม ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัว

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างไม่จริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างเล็กน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด หรือข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ท่านเป็นผู้ที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครอบครัว					
2.	ท่านเป็นที่พึ่งของครอบครัวในด้านเศรษฐกิจ					
3.	ครอบครัวไม่ได้ต้องการให้ท่านรับผิดชอบด้านการเงินแต่อย่างใด					
4.	ท่านทำงานให้บริการทางเพศเพื่ออนาคตของครอบครัว					
5.	ท่านดูแลสมาชิกในครอบครัวเพียงผู้เดียว					
6.	พี่น้องของท่าน ไม่ได้ทำงาน					
7.	ท่านมีญาติกำลังเจ็บป่วยที่ท่านต้องรับผิดชอบดูแล					
8.	ท่านคิดว่าภาระดูแลครอบครัวเป็นหน้าที่ของตนเองที่ต้องรับผิดชอบ					
9.	ท่านระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน เพราะมีภาระที่ต้องรับผิดชอบในครอบครัว					
10.	ท่านมีความสุขที่ได้รับการหาเลี้ยงครอบครัว					
11.	ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวต้องพึ่งพิงท่านเรื่องเงิน					

ตอนที่ 5 แบบสอบถาม ทักษะชีวิต

คำชี้แจง ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุด โดยไม่ต้องใส่ชื่อของท่านในแบบสอบถามชุดนี้ คำตอบที่ได้ถือเป็นความลับและจะไม่มีผลใดใดต่อตัวท่าน แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อส่วนรวมและสังคม และขอให้ท่านตอบด้วยความสบายใจ โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด ในคำตอบมีให้เลือก 5 คำตอบ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างไม่จริงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านบ้างเล็กน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่านน้อยที่สุด หรือข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่านเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	<u>ด้านพุทธิพิสัย</u> ชีวิตของท่านเป็นชีวิตที่ต้องเสี่ยงภัย					
2.	ท่านคิดว่าการดื่มเหล้ากับแขกเป็นสิ่งที่ท่านไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้					
3.	ท่านคิดว่าตัวเองด้อยกว่าคนอื่น					
4.	ท่านไม่สามารถทนกับเหตุการณ์ที่เครียดได้					
5.	ท่านไม่เห็นด้วยกับการที่เจ้าของร้าน/บาร์ให้ท่านมาตรวจสอบสภาพทุก ๆ เดือน					
6.	ท่านไม่มีจุดมุ่งหมายในชีวิต					
7.	ชีวิตของท่านไม่มีอะไรแน่นอน					
8.	ท่านคิดว่าไม่มีใครเข้าใจท่าน					
9.	ท่านเคยคิดทำร้ายตัวเอง					
10.	ท่านคิดว่า หากติดเอดส์ท่านจะหยุดทำงานนี้ทันที					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
11.	ท่านคิดว่าคนที่เข้ามาในสถานที่ทำงานของท่านล้วนเป็นมิตร					
12.	ท่านคิดว่าอนาคตของตัวเองหดหู่และมืดมัว					
13.	ท่านคิดว่าตนเองล้มเหลวในชีวิต					
14.	ท่านไม่เคยได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว					
15.	หากต้องหยุดทำงานให้บริการท่านไม่รู้ว่าจะทำอะไรที่จะเหมาะกับตัวเอง					
16.	ตัวท่านไม่มีอะไรดีเลย					
	<u>ด้านจิตพิสัย</u>					
1.	ท่านรู้สึกว่ามีใครเข้าใจท่าน					
2.	ท่านภูมิใจว่าเป็นคนที่มีคุณค่า					
3.	ท่านไม่มีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิต					
4.	ท่านรู้ว่าชอบและไม่ชอบสิ่งใด และจะไม่ทำในสิ่งที่ท่านไม่ชอบโดยเด็ดขาด					
5.	ท่านยอมรับความจริงได้ หากมีญาติของท่านอยากจะทำมาทำงานให้บริการทางเพศ					
6.	ท่านไม่พอใจบุคลิกของตนเอง					
7.	ท่านรู้สึกว่าตนเองยอมแพ้ต่อสิ่งใดง่ายๆ					
8.	ท่านพอใจในตนเอง					
9.	ท่านรู้สึกเหมือนอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพังตัวคนเดียวในโลก					
10.	ท่านไม่เคยนึกถึงความรู้สึกของผู้อื่น					
	<u>ด้านทักษะพิสัย</u>					
1.	เมื่อต้องออกไปกับผู้อื่นที่เป็นชาวต่างชาติ ท่านสามารถบอกให้ผู้อื่นของท่านใช้ถูกอย่างอนามัยได้					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
2.	ท่านหลีกเลี่ยง หากต้องมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัย					
3.	ท่านเชื่อฟังและทำตามคำแนะนำของแพทย์ในเรื่องของการป้องกันโรค					
4.	ท่านสังเกตดูรูปร่างลักษณะทั่วไปของคุณอน ด้วยกลัวว่าจะติดโรคที่เกิดจากเพศสัมพันธ์					
5.	ท่านใช้ภาษามือและแสดงท่าทางว่าจะไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์หากแขกไม่ยอมใช้ถุงยาง กรณีที่พูดภาษาต่างชาติไม่ได้					
6.	หากแขกไม่สุภาพ ท่านก็จะพยายามไม่โต้ตอบด้วย เพราะจะทำให้เสียลูกค้า					
7.	ท่านบอกปฏิเสธทันที ถ้าไม่มีการป้องกันโรคแม้ได้เงินมากก็ตาม					
8.	ท่านบอกกับผู้อื่นว่าได้ทำงานที่ไม่ชอบ แต่รายได้ดี					
9.	ท่านไม่สามารถทำให้แขกขาประจำอมสวมนถุงยางอนามัยได้					
10.	คำพูดเอาอกเอาใจของท่านจะทำให้แขกยอมใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรค					

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติต่อการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการระแวงความรับผิดชอบต่อครอบครัว

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแรงจูงใจในการประกอบอาชีพให้บริการทางเพศ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	3.363	7.	4.330
2.	4.334	8.	1.812
3.	4.950	9.	1.976
4.	4.416	10.	3.795
5.	4.869	11.	2.828
6.	2.782	12.	3.267

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8675

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ
(ด้านความคิด)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	5.439	5.	3.135
2.	4.016	6.	4.337
3.	2.820	7.	5.634
4.	4.891		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .800

ตาราง 16 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ
(ด้านความรู้สึก)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	10.681	5.	2.675
2.	2.969	6.	3.693
3.	3.873	7.	3.033
4.	10.681		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7405

ตาราง 17 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามทัศนคติต่อการให้บริการทางเพศ
(ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	3.537	5.	3.379
2.	2.216	6.	3.612
3.	4.094	7.	9.500
4.	4.366		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7367

ตาราง 18 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามการประเมินความรับผิดชอบต่อครอบครัวของหญิงให้บริการทางเพศ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	7.451	7.	2.833
2.	4.620	8.	2.558
3.	1.773	9.	2.620
4.	3.256	10.	2.385
5.	4.054	11.	2.687
6.	2.234		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7285

ตาราง 19 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถามทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ (ด้านพุทธิพิสัย)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	2.580	9.	2.345
2.	2.980	10.	2.076
3.	3.608	11.	2.755
4.	1.908	12.	1.983
5.	2.266	13.	2.328
6.	2.741	14.	4.468
7.	3.269	15.	3.927
8.	1.960	16.	2.558

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8265

ตาราง 20 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
(ด้านจิตพิสัย)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	2.216	6.	2.165
2.	1.871	7.	1.915
3.	2.245	8.	2.847
4.	2.298	9.	3.246
5.	2.416	10.	2.294

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7235

ตาราง 21 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามทักษะชีวิตของหญิงให้บริการทางเพศ
(ด้านทักษะพิสัย)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1.	2.803	6.	2.988
2.	2.905	7.	9.295
3.	2.121	8.	3.020
4.	5.765	9.	2.141
5.	2.500	10.	2.771

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7503

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .7667

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวฉวีวรรณ คล้ายนาค
วันเดือนปีเกิด	24 ธันวาคม 2513
สถานที่เกิด	อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	181/19 ซอยตากสิน 22 ถนนตากสิน แขวงบুদ্ধโล เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักสังคมสงเคราะห์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กองกัมโรค 189 ถนนสาทรใต้ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนวัดเดิมบาง อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ. 2529	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ. 2532	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ. 2538	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (จิตวิทยาสังคม) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2544	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร